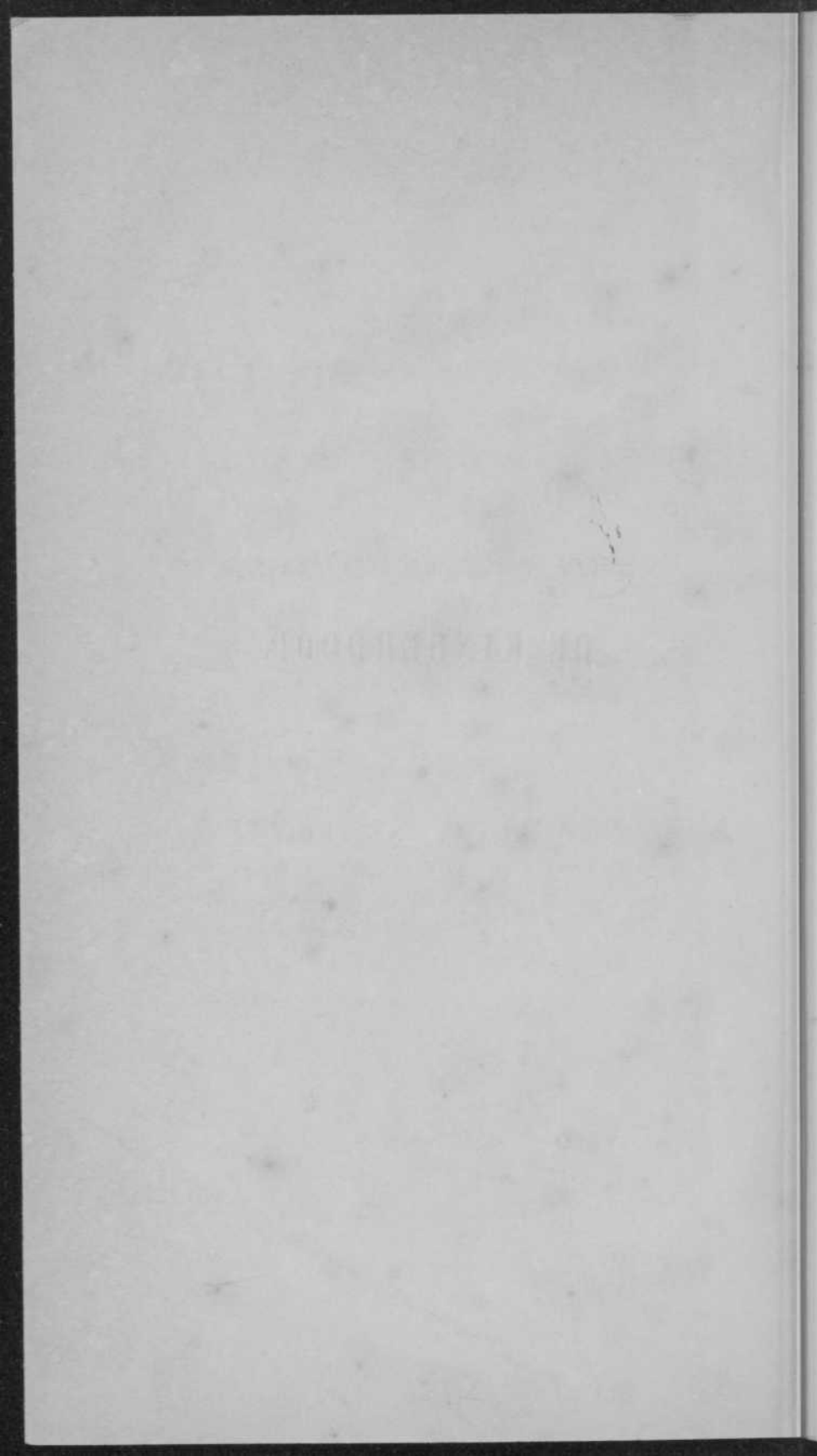

DE KINDERDOOP.

40036

DE KINDERDOOP

VOLGENS DE

BEGINSELEN DER GEREFORMEERDE KERK.

IN HARE

GRONDEN, TOEDIENINGEN EN PRAKTIJK.

OP NIEUW ONDERZOCHT, BEOORDEELD EN VAN VELE
SCHIJNBARE ZWARIGHEDEN ONTHEVEN

DOOR

K. J. PIETERS EN J. R. KREULEN,

LEERAARS TE FRANEKER EN HALLUM. 1853-68

FRANEKER, BIJ

T. TE L E N G A.

1861.

Kerkelijk goedgekeurd door ons ondergeteekende Visitatores Librorum in de provincie *Friesland*, volgens art. 55 der Synode van *Dordrecht* 1618 en 1619.

Ds. J. BEIJER,
V. D. M. te Leeuwarden.

Ds. K. J. VAN GOOR,
V. D. M. te Sneek.

De Schrijvers erkennen geene Exemplaren voor echt, dan door een hunner eigenhandig onderteekend zijn.

K. J. Pieters.

V O O R W O O R D.

Ofschoon men in het algemeen het oud gebruik volgt om den Doop aan jonge kinderen toe te dienen, zoo is toch de bewustheid van zijnen rijken inhoud, zoowel omtrent den grond en de wettigheid waarop hij wordt toegediend, als het gebruik dat men naar zijnen aard en den wil van God er van te maken heeft, te loor gegaan.

Dit is niet slechts het geval met hen, die onder het liberalisme vervallen, daardoor uitgeplunderd en van alle schatten der waarheid beroofd zijn, maar ook met hen wien men het anders niet kan ontkennen die Gereformeerde leer lief te hebben, die hare kracht weleer op brandstapels en moordheuvels deed gevoelen. Ook bij deze laatste is zij, helaas! eene ledige plegtigheid geworden, ook zij weten doorgaans in de praktijk niets met hunnen Doop aan te vangen.

Zoo kan en mag het niet blijven onder het volk der waarheid. Zijn wij Gereformeerd, dragen we er roem op en rekenen wij het ons tot eer hare belijdenis hoe verguisd ook door het ongeloof, als de uitdrukking van ons geloof omhoog te houden, dan moeten wij die

belijdenis trachten te verstaan, en, ontdaan van alle vreemde bestanddeelen, die er in den loop des tijds, uit welk oogmerk ook, aan toegevoegd zijn, zuiver in ons bewustzijn op te nemen. Dan mogen wij niet voor zuiver Gereformeerde leer uitventen, wat slechts onze persoonlijke opvatting en meening is. De Gereformeerde Kerk heeft maar één authentiek orgaan waardoor zij hare geloofs-overtuiging uitspreekt, dat orgaan is hare belijdenis en de daarmede overeenstemmende liturgie, daaruit moet hare meening gekend en hare leer verstaan worden. Niemand is echter gerechtigd om zijne meening aan de belijdenis en liturgie op te dringen, of in derzélver plaats te stellen, maar elk is verplicht, wil hij van den naam Gereformeerd geen afstand doen, de daarin voorkomende uitdrukkingen in dien zin op te nemen en te verstaan, welke men in den tijd harer wording daarmede verbond. Om deze vraag, die van eenen zuiver historischen aard is, ontwijfelbaar te kunnen beantwoorden, moeten de theologische werken van hare Opstellers, die der Reformateurs en anderen van de 16e eeuw, geraadpleegd worden; latere schrijvers doen hier niets af, daar hunne geschriften slechts getuigen kunnen wat hunne meening met betrekking tot de Gereformeerde waarheid is geweest, maar volstrekt niet wat de objectieve zin der belijdenis is.

Dien weg van onderzoek hebben wij bij het naspeuren van de Gereformeerde leer aangaande den Kinderdoop en van de verklaring van ons Doopformulier gevolgd, en wij hebben thans de eer om het waarheidslievend publiek het resultaat daarvan in dit werkje aan te bieden.

Het doel van dit werkje is dus geen strijdschrift, geen apologie voor den Kinderdoop; maar het is alleen voor hen geschreven, die achting en liefde hebben voor de zuivere Gereformeerde leer, en niet voor hetgeen wat men daarvoor uit onwetendheid of andere oorzaken dikwijls uitgeeft.

Ons onderzoek was dus van een zuiver historischen aard en betrof

slechts de vraag: „wat is de ware en zuivere leer van den Kinderdoop, „gelijk die in onze belijdenis en liturgie, in verband met de denk- „wijze der Reformateurs en den tijd van haar ontstaan, begrepen is?“ Die vraag hebben wij na jaren lang onderzoek en voortgezet nadenken in dit werkje, zonder twijfel niet tot elks genoegen, beantwoord; dit was van zulk een onderwerp, waarover de gedachten zoo zeer verschillend en verward zijn, niet te verwachten. Meent iemand roeping te hebben het door ons verkregen resultaat legen te spreken en te wederleggen, hij doe het en beproeve vrij zijne krachten om tot een ander en grondiger resultaat te komen. Hij strijde echter niet met het wapen zijner individuele en subjectieve opinie, even weinig met een fragment uit het een of ander werk van een schrijver der 17de of 18de eeuw, uit een werk van Vader A. of Z., maar hij geve eene doorlopende commentaar of verklaring van ons Doopformulier, getrokken uit de werken van deszelfs Auteurs en uit de geschriften onzer Hervormers. Hij doe dit met bescheidenheid en waarheidsliefde, en wij zullen hem daarvoor eeren en liefhebben; op tegenspraak zonder dit, verbinden wij ons niet eens letter te antwoorden.

Dat het aan aanmerkingen door de Broederschap van ZOÏLUS niet ontbreken zal, zulks verwachten wij, doch wij zijn daartegen tamelijk goed geharnasd, en zullen ons aan de vitterij van de bedoelde personen uiterst weinig bekommeren.

De citaten en fragmenten in dit werkje aangehaald, zijn getrouw overgebracht, zoodat wij met gerustheid durven verzekeren, dat er in substantie niets uitgelaten is wat derzelve zin benadeelen kan.

Wel heeft het lang geduurd dat dit werkje sedert de aankondiging het licht ziet, doch dit is zonder schuld der schrijvers en alleen aan de vele drukte der pers te wijten.

Meer hebben wij den lezer hier niet te zeggen, maar verwijzen naar het werkje zelve, en verzoeken hem slechts het met onpartigheid

yl. 65 1863 Froude

te lezen, met terzijdestelling van alle vooroordeelen die hem den toegang tot de waarheid zouden kunnen versperren.

Dat de Heere hierover Zijnen zegen gebiede, tot bevordering van de kennis der waarheid, die naar de Godzaligheid is, tot blijdschap der kinderen Gods, tot heil Zijner gemeente en tot verheerlijking Zijns grooten naams, is de wensch der Schrijvers.

Elk, die geen vreemdeling is in de geschiedenis der *Nederlandsche Gereformeerde Kerk*, weet, dat de gedachten zeer uiteenlopende zijn, over de heiligheid der Christen-kinderen, waarnaar in de eerste vraag van ons *Doop-formulier* gevraagd wordt.

Wij willen deze vraag in oogenschouw nemen en hopen aan hare echte bedoeling, eenige duidelijkheid bij te zetten. Om dit doel te bereiken, zullen wij *vooreerst*, zoo kort mogelijk, een historisch onderzoek beginnen naar den zin, in welken de opsteller van bovengenoemde vraag, eene heiligheid in CHRISTUS, aan de jonge kinderen der Christenen, heeft toegeschreven. Daarna willen wij nagaan, hoe de onderhavige woorden te verstaan zijn, in overeenstemming met de H. Schrift en de leer der Gereformeerde Kerk.

Het is voor den kenner der geschiedenis of oorsprong onzer *Liturgische Schriften*, niet noodig te herinneren, dat ons *Doop-formulier*, oorspronkelijk geen produkt is van onze *Nederlandsche Kerk*, maar dat het van elders ontleend is, waarschijnlijk door DATHENUS zamengesteld en in onze taal overgezet. *) Evenzeer is het bekend, dat hij de verklaring des Doops, ontleend heeft aan het *Formulier van den Kinderdoop*, hetwelk op last van den Keurvorst FREDERIK III, voor de Gemeenten in den *Palts*, was opgesteld. De vragen echter, aan de ouders of getuigen bij den Doop gebruikelijk, zijn, wat hare grondslagen betreffen, genomen uit het formulier van JOHANNES à LASCO. †) Aanstonds echter zal het blijken, dat dit met vele verandering en vrijheid geschied is.

Vermits het derhalve blijkt, dat de vragen van ons *Doop-formulier*, geen origineel stuk, maar een kort uittreksel van die van JOHANNES à LASCO bevatten, zoo zal het van belang zijn ten einde tot den waren zin van den opsteller te komen, dat wij de oorspronkelijke vragen, welke in à LASCO's formulier voorkomen, inzien.

Deze vragen luiden woordelijk aldus:

„Ik begeer, dat gij mij getuigt:

1° „Of deze kinderen, die gij aanbiedt, ook zijn het zaad van *deze onze Kerk*, opdat zij, door *onze* dienst, hier wettig gedoopt worden?

2° „Erkent gij ook, dat *onze* leer, welke gij aangaande den doop en deszelfs verborgenheden gehoord hebt, waarachtig zij, en dat

*) Men zie ENS, kort historisch bericht van de publieke Schriften, blz. 203.

†) Men zie ENS, bl. 211, 213.

„onze kinderen, wel van hunne natuur, zooals wij allen kinderen des toorns en des doods zijn, echter reeds met ons in het Goddelijk Verbond, om CHRISTUS wil begrepen, zelve met het door „CHRISTUS ingestelde“ zegel, van hunne aanneming en gerechtigheid, „ik bedoel met den doop, gewisselijk behooren verzegeld te worden?“

3° „Erkent gij ook, dat het uwe en der gansche Kerk schuld en „pligt is, vooral van de vaders, tegelijk met uwe huisvrouwen, de „moeders dezer kinderen te zorgen, dat deze aangebodene kinderen, „als ze beginnen op te wassen, in de ware kennis en dienst van God „worden onderwezen?“ *)

Ieder kan hieruit zien, dat het woord *heilig*, in de vragen van JOHANNES à LASCO, geheel niet gevonden wordt. Het volgt dus, dat DATHENUS, of wie ook, die de vragen in ons formulier voorkomende, ze daaruit geformeerd heeft, — zoo hij zijne eigene meening niet in het formulier heeft gebragt; maar bij het ontwerp van à LASCO is gebleven, de woorden in de tweede vraag van à LASCO's formulier: „Of onze kinderen reeds met ons in het Verbond Gods, om „CHRISTUS wil begrepen zijn,“ als bij verkorting in ons formulier heeft uitgedrukt: „Of zij in CHRISTUS geheiligd zijn.“ Dit zal dan naar zijn oordeel, hetzelfde beteekenen.

Dit aangenomen, heeft de opsteller van ons Doop-formulier, aan geene *onderwerpelijke heiligheid* door wedergeboorte: maar aan eene Verbonds-heiligheid gedacht.

Men heeft echter bijwijlen gehoord, dat de woorden, „in CHRISTUS „geheiligd,“ door DATHENUS zouden genomen zijn, *niet* uit het formulier van JOHANNES à LASCO: maar uit den Catechismus van à LASCO's medehelper, MICRON, en wel bepaald uit de 90ste vraag met haar antwoord, die aldus luiden:

„Waarom wordt het geloof en de mondelinge belijding, niet desgelijks van de kinderen der gemeente geëischt, eer ze gedoopt worden?“

Antw. „Overmits, dat de Gemeente van hare zaligheid veel zekerder getuigenis heeft uit den woorde Gods, dan men uit de belijding der volwassenen hebben kan, en hare aangeborene *krankheid* (erfzonde), waardoor zij niet gelooven noch belijden kunnen, die wordt „hun niet toegerekend, om CHRISTUS wil, in welken zij gezegend, „dat is, *heilig, gerechtigd, rein* en *geloovig* geacht worden, niet „minder dan de volwassene geloovigen.“

In dezer Catechismus vinden wij wel de verklaring, dat de kinderen der geloovigen, door GOD als heilig geacht worden: maar wie bewijst nu, dat de opsteller van ons formulier, hier aan het woord geheiligd in CHRISTUS, ontleend heeft? Dit heeft men wel beweerd, maar het bewijs is men tot hertoe schuldig gebleven, hetgeen van hem, die dit beweert, billijkerwijze mag gevorderd worden. En ofschoon het waar is, dat MICRON hier vrij sterk spreekt van de heiligheid en reinheid der kinderen, zoo kan nochtans uit zijne

*) Zie MENSINGA, over de *Liturgische Schriften*, bl. 145.

woorden, als men ze naauwkeurig beschouwt, geenszins besloten worden, dat hij eene positive wedergeboorte, vóór den doop aanwezig, als grond aanneemt, om de kinderen heilig te noemen. Hij schijnt in zijne verklaring veeleer gedacht te hebben, dat de onderwerpelijke toestand dier kinderen, gelijk was aan die van al de kinderen ADAMS, dat is, dat zij eene onheilige natuur bezaten, of gelijk de kerk spreekt, dat bij hen de gewone erfsmet, even als bij alle andere kinderen, aanwezig was; doch dat hun die door GOD om CHRISTUS wil, niet worden toegerekend.

Zoodanig eene niet toerekening, verschilt inderdaad nog zeer veel van eene positive wedergeboorte. — Er moet wel gelet worden, hij zegt niet, dat bedoelde kinderen wezenlijk *rein, heilig en geloovig* zijn: maar dat zij door God, *rein, heilig en geloovig geacht* worden. Dit kan wel niets anders beteekenen, dan, dat God den toestand dier kinderen, *acht of aanziet*, d.i. zoodanig met hen handelt, alsof ze geloovig en wedergeboren waren.

Dan — welligt zijn er de zoodanigen, die dit onderscheid, minder duidelijk gevoelen en hoe groot het verschil ook wezen moge, er niet veel gewigt aan hechten: maar veeleer op de klanken der woorden, *heilig, rein en geloovig* afgaan, zooals ze in MICRON'S antwoord voorkomen; dezulken blijven misschien nog altijd denken, dat het in dien tijd het gevoelen der kerk was, de jonge kinderen der geloovigen zijn *wedergeboren* en in dien zin, zelfs vóór hunnen doop *heilig*. Men meent derhalve, dat en de uitdrukkingen van MICRON en de woorden: „In CHRISTUS geheiligd,” voorkomende is ons formulier, alzo moeten verklaard worden. Dit brengt ons tot eene andere vraag, namelijk deze: Wat heeft de Gereformeerde kerk, en bijzonder die van *Oostfriesland*, waartoe à LASCO en MICRON eigenlijk behoorden, in de dagen der Reformatie, betreffende de heiligheid van de kinderen der geloovigen, gevoeld?

Schreef zij aan de kinderen, eene door wedergeboorte onderwerpelijke heiligheid toe? het zou voorzeker weinig beteekenen, indien wij deze vraag beantwoorden, met het gevoelen van dezen of genen bijzonderen leeraar, trouwens, om het gevoelen der Kerk te weten, moet men hare eigene stem hooren, en deze spreekt uitsluitend in hare Belijdenisschriften en Liturgie.

Laat ons deze inzien, en wel voornamelijk het Formulier van den Kinderdoop, zooals dat van den eersten tijd der Reformatie af in de *Oostfriesche* kerk in gebruik is geweest en daaruit de vragen, zooals ze door de Kerk aan de ouders en getuigen bij den Doop werden gedaan. Zij luiden woordelijk aldus:

1 *Vraag.* „Bekent gij voor God en deze heilige Gemeente, dat uw kind vanwege de erfzonde, den toorn Gods en der verdoemenis onderworpen is, en daarom van noode heeft, om aan God, volgens het Verbond der genade, opgedragen te worden, tot vergeving en dooding zijner zonden? *Antw.* Ja.

2 *Vraag.* „Verklaart gij hier voor God en Zijne heilige Gemeente, dat gij uw kind, van harte aan God opdraagt, om uit enkele genade, om de verdiensten van CHRISTUS geregvaardigd en door Zijnen Geest geheiligd te worden? *Antw.* Ja.”

De volgende vraag, betreft de verplichting der ouders en getuigen, om hunne kinderen Godzalig te onderwijzen en op te voeden.

Uit bovengemelde vragen en antwoorden, blijkt zeer duidelijk, dat men de kinderen der geloovigen, bij hunnen doop niet aanmerkte als onderwerpelijk geheiligd: maar dat men ze in den doop aan God opdroeg, om geregtvaardigd en door Zijnen Geest geheiligd te worden.

Hieruit besluiten wij, dat de Gereformeerde kerk, — althans die te *Enden*, waartoe JOHANNES à LASCO en MICRON behoorden, en voor dewelke zij onder hare Leeraars voornamelijk tot sieraad hebben gestrekt, — geene onderwerpelijke heiligheid of wedergeboorte vóór den doop, bij de kinderen der geloovigen aanwezig, verondersteld heeft. Waarom wij na al het aangevoerde, dit resultaat opmaken, dat er niet de geringste historische zekerheid bestaat, dat de woorden, in „CHRISTUS geheiligd zijn,” volgens de meening des opstellers, aan eene onderwerpelijke heiligheid of wedergeboorte doen denken; maar dat dezelve, naar de bedoeling des opstellers, volstrekt een' anderen zin moeten hebben.

Meent echter iemand, dit gevoelen te moeten aannemen, zoo beproeve hij of hij met deze opvatting, ons Doop-formulier, van de grofste tegenstrijdigheden, met zich zelve kan vrijwaren. Trouwens, als men moet aannemen, dat de kinderen der geloovigen, reeds vóór hunnen doop, onderwerpelijk door Gods Geest geheiligd en wedergeboren zijn, wat beteekent het dan, dat, er voor diezelfde kinderen zoo even gebeden is, „dat God hen door Zijnen Geest, Zijnen Zoon JEZUS CHRISTUS mag inlijven,” wanneer men dit reeds vóór den doop moet veronderstellen?

Of kan men volgens de meening van den opsteller, „in CHRISTUS geheiligd” en door Zijnen Geest wedergeboren zijn, zonder dat men CHRISTUS ingelijfd of in de innigste gemeenschap met Hem gebracht is?

Is er dan eene wedergeboorte denkbaar, buiten gemeenschap met CHRISTUS? Vloeit niet alle ware vernieuwing, uit CHRISTUS, als het Hoofd der Gemeente? Is Hij niet de eenige bron van leven en wijsdom, zoowel voor ieder individu, als voor de gansche kerk? En is Hij zulks in gemeenschap met haar of buiten gemeenschap? Of kan deze innigste en allernaauwste gemeenschap, geoefend worden zonder dadelijke *eenheid* met CHRISTUS te bezitten; en kan er *eenheid* met CHRISTUS zijn, *zonder inlijving*?

Het is dus duidelijk, indien men van iemand gelooft, dat hij onderwerpelijk in CHRISTUS geheiligd en *wedergeboren* is, men dan mede moet aannemen, dat zoo iemand tevens, in gemeenschap met CHRISTUS leeft, dat is, Hem door Zijnen Geest ingelijfd is, aangezien het onmogelijk zij, dat er eene wedergeboorte, zonder inlijving in CHRISTUS kan plaats hebben. Trouwens, elk die maar eenigzins in de leer en heilsorde des Evangelies geoefend is, weet, dat de wedergeboorte niet aan de inlijving met CHRISTUS vóórgaat; maar dat integendeel bij de wedergeboorte, reeds de inlijving of gemeenschap *in* en *met* het geestelijk Hoofd, verondersteld en als de naast werkende oorzaak moet worden aangemerkt, waardoor dat leven tot ons komt, hetwelk de wedergeboorte, de inwendige vernieuwing en heiliging ten gevolge heeft.

Terwijl dit derhalve vast staat, hoe kan er bij mogelijkheid voor reeds wedergeborenen gebeden worden, dat zij CHRISTUS door den *Heiligen Geest nog mogen ingelijfd worden?* Men beproeve of dit met elkander overeen te brengen is.

Of zal men hier eene ellendige uitvlugt zoeken en antwoorden, — gelijk zeker leeraar van *Labadistische* beginselen ons hierop eens antwoordde, — dat dit gebed gedaan werd, vóór de beantwoording der vragen, en dat dus de kinderen vóór het gebed, wel niet in CHRISTUS geheiligd waren: maar dat de ouders moesten aannemen, dat God het gebed van den leeraar en Gemeente verhoord en dus die kinderen onder het gebed, geheiligd had, op grond waarvan de ouders, die natuurlijk zeer goed wisten, dat God hunne kinderen onder het bidden bekeerd had, nu zonder gewetensbezwaar, voor God konden verklaren te gelooven, dat hunne kinderen nu in CHRISTUS geheiligd waren. Die zich met zulk eene gebrekkige uitvlugt, welke door de ondervinding van elken dag gelogenstraft wordt, voor zijn waarheidsgevoel behelpen kan, hij doe zulks!

Uit het tot dusver beredeneerde, besluiten wij derhalve, dat de geschiedenis leert, dat de opsteller van de vragen in ons *Doop-formulier*, volstrekt aan geene *onderwerpelijke heiligheid* gedacht heeft. Eene andere vraag vloeit er echter uit voort, namelijk:

Heeft de opsteller ook gedacht aan een *verbonds-inzijn der uitverkorene kinderen*, in het *Hoofd* JESUS CHRISTUS, uit kracht van welk eeuwig inzijn, zij in Zijn verzoenend lijden en sterven, met God *verzoend* en alzoo geheiligd zijn? Dit heeft men bijwijlen beweerd, de bedoeling des opstellers te wezen, met de woorden in CHRISTUS geheiligd, en wel op dezen grond, dat het formulier zegt, „dat onze kinderen in ADAM der verdoemenis onderworpen zijn en *alzo* wederom in CHRISTUS tot genade worden aangenomen.” Maar hoe, zoo heeft men geredeneerd, — zijn zij in ADAM der verdoemenis onderworpen? Immers alleen door een *verbonds-inzijn* in hem. Worden ze dan *alzo* in CHRISTUS wederom tot genade aangenomen, dan geschiedt dit niet anders, dan door een *verbonds-inzijn* in CHRISTUS. Op grond van dit bewijs, heeft men eene geheele theorie gebouwd, als zouden onze Vaders, hier alleen van de uitverkorene kinderen belijden te gelooven, dat zij „in CHRISTUS geheiligd zijn.”

Jammer is het, dat deze theorie, uitsluitend geboren is uit misbegrip van het Formulier. Te weten: de zoo even aangehaalde woorden van het Formulier, dienen niet volgens de meening des opstellers, om ons de *wijze* te leeren, *hoe* onze kinderen in ADAM der verdoemenis onderworpen zijn, noch *hoe* zij in CHRISTUS weér tot genade aangenomen worden. Neen! maar zij hebben ten doel, om ons te leeren, dat hunne erfschuld, zonder hun weten, tot hen komt, en dat zij ook *alzo*, dat is, *zonder hun weten*, in CHRISTUS, weér tot genade worden aangenomen.

Het doel van het formulier, is dus alleen om aan te wijzen, dat ADAMS schuld en Gods aannemende genade, in CHRISTUS, beide zonder hun weten of bewustheid, tot hen komt. Dat dit het ware doel van het Formulier is, blijkt ontegenzeggelijk uit het verband. Trouwens, het formulier zegt: „hoewel onze jonge kinderen

deze dingen niet verstaan," namelijk den inhoud des doops, tevoren gemeld, dit komt hier voor als eene tegenwerping tegen den kinderdoop. Het is alsof een Mennoniet zegt: Gij leest daar wel eene lange reeks van beloften en verpligtingen voor, doch die kinderen verstaan en begrijpen daar immers niets van. En het formulier antwoordt: Het is waarheid, dat onze jonge kinderen deze dingen niet verstaan, doch wat volgt daaruit? De Mennoniet zegt: dat men de kinderen van den doop moet uitsluiten. Neen, zegt het formulier, dit volgt er in genen deele uit. En waarom niet? Omdat zij ook zonder hun *weten* en bewustheid, der verdoemenis in ADAM deelachtig zijn. Is dat zoo, dat ADAMS schuld zonder hun *weten* tot hen komt en zij zonder persoonlijke bewustheid in zijnen val betrokken zijn; dan besluit het formulier, kunnen zij even zoowel *zonder* hun *weten*, weder tot genade in CHRISTUS worden aangenomen. Hiermede was dan ook het argument, door de bestrijders van den Kinderdoop bijgebracht, volkomen wederlegd.

Dit en niets anders, is de zin van het formulier en het is te verwonderen, dat men zulks niet ingezien heeft. Het blijkt dus ook, dat hier in het geheel geene spraak is van een eeuwig *verbonds-inzijn* der uitverkorenen, in het Hoofd JEZUS CHRISTUS, noch van een aannemen of heiliging door een zoodanig *verbonds-inzijn*. Terwijl men nu alleen deze plaats van het formulier gebruikt, om er bovengenoemde theorie op te vestigen en deze, gelijk wij ontwikkeld hebben en elk begrijpen kan, daartoe niet kan dienen, zoo ziet men, dat het fundament tegelijk met alles, wat men er op gebouwd heeft, instort. Er is dus volstrekt ook geen blijk, dat de opsteller, de woorden in CHRISTUS geheiligd, van zulk een eeuwig *inzijn*, der uitverkorenen in CHRISTUS, wil verstaan hebben.

Beschouwen wij beide zienswijzen, die wij boven bestreden, teweeten van hen, die de woorden van het formulier òf van eene onderwerpelijke heiligheid of wedergeboorte, òf van een eeuwig *inzijn* in CHRISTUS als Hoofd, verstaan willen hebben, uit een meer dogmatisch oogpunt, dan zal het blijken, dat zij beide door onoverkomelijke zwaarigheden gedrukt worden.

Trouwens, wat het eerste aangaat: Waar leest men toch in de heilige bladen, dat alle Christen-kinderen, zelfs vóór hunnen doop zijn wedergeboren? En met betrekking tot het laatste gevoelen, waar wordt in den Bijbel geleerd, dat alle kinderen van ware geloovigen, van eeuwigheid uitverkoren, aan CHRISTUS gegeven en alzoo een eeuwig *inzijn* in Hem, als hun Hoofd hebben? Het een, even min als het andere, wordt in Gods Woord gevonden.

Wat echter meer beteekent: De ervaring van alle eeuwen en van alle geslachten, heeft overvloedig bewezen, dat zulke stellingen, groote onwaarheden behelzen en tot het rijk der fabelen behooren. Men heeft het dan ook al te duidelijk gevoeld, dat deze zienswijzen, de ondervinding van alle geslachten tegen zich hebben.

Dit heeft men echter getracht te verhelpen. Waardoor vraagt gij misschien? Doordien men zegt: De vraag in het formulier voorkomende, bedoelt de kinderen der Christenen *niet hoofd voor hoofd*; ook niet *deze* kinderen in het bijzonder, welke hier door de ouders ten

doop worden aangeboden. Neen, integendeel. Men heeft beweerd, dat hier slechts in het *algemeen* gevraagd wordt: Of men niet gelooft, dat er *hier* of *elders*, onder de kinderen der geloovigen gevonden worden, die, of van de geboorte af, wedergeboren, of — zoo het anderen gevoelen willen, van eeuwigheid uitverkoren zijn, en alzoo *een eeuwig inzijn* in CHRISTUS hebben, waardoor zij in Hem geheiligd of met God verzoend zijn.

Wij voor ons, houden dit voor eene uitvlugt en zienswijze, waaraan de opsteller van het formulier, in de verte niet gedacht heeft en waarvoor niet één deugdelijk bewijs te vinden is. Dit zullen we trachten te bewijzen. Vooraf echter willen we de schijnbare bewijzen, die men hier voor aangevoerd heeft, onderzoeken.

Deze laten zich in twee hoofdsorten verdeelen.

De eerste zijn dezulke, die men uit het formulier zelve heeft afgeleid. De tweede zijn gegrond, op eenen veronderstelden zin, waarom het formulier, de kinderen heilig zou noemen.

Dat er slechts in het *gemeen*, naar de *heiligheid* der kinderen, in CHRISTUS gevraagd zou worden, heeft men op de volgende wijze uit het formulier getrokken. Men herinnert namelijk, dat er in de eerste vraag, slechts gevraagd wordt naar *onze* kinderen, dus in het algemeen, doch in de derde vraag, bepaald naar *deze* kinderen, teweten, die hier ten doop worden aangeboden. Hieruit besluit men, dat wel de derde, maar niet de eerste vraag, bepaald op *deze* aangebodene kinderen ziet. Men vraagt: Waarom toch anders heeft de opsteller in de eerste vraag, gewaagd van *onze* en in de derde van *deze*? Wij antwoorden hierop. Dit verschil is gegrond op den inhoud der vragen zelve. Trouwens, in de eerste vraag wordt gesproken van eenen toestand, die eigen is aan alle kinderen der kerk. Zoo zijn ze gemeenschappelijk allerhande ellende, ja der verdoemenis zelve onderworpen, en ook desgelijks de hier bedoelde heiligheid deelachtig. Hierin hadden *deze* aangebodene kinderen dus niets bijzonders, waardoor ze van *andere* kinderen der Gemeente onderscheiden waren. Dien ten gevolge, had het formulier, betreffende *deze* kinderen, in het bijzonder ook niets aan de ouders te vragen, dewijl het *alle* kinderen der Gemeente, zonder onderscheid, betrof en *deze* kinderen, als behoorende tot de Gemeente, hieronder van zelve begrepen waren.

Geheel anders echter is de inhoud van de derde vraag. Deze toch strekt, om de ouders of getuigen tot een' *bijzonderen* pligt te verbinden, namelijk, om *hunne* kinderen Godzalig op te voeden en in de voorzeide leer te onderwijzen.

Indien het formulier, in *deze* vraag, andermaal het woord *onze* gebruikt had, dan zouden de ouders zich moeten verbinden, dezen pligt aan de kinderen der *geheele kerk* te bewijzen. Dit kan voorzeker van hen niet gevergd worden. Dewijl het hier dus geene algemeene, maar eene bijzondere verplichting betreft, die zij slechts aan hunne eigene kinderen hebben te vervullen, daarom worden de onderwerpen nader bepaald, door het woordje *deze* en nog nader, waarvan gij vader of getuige zijt en wel een *iegeeljk de zijnen*.

Uit dit een en ander, blijkt het dus middagklaar, dat de oorzaak, waarom het formulier in de eerste vraag spreekt van *onze* en in

de laatste van deze kinderen, niet daarin moet worden gezocht, dat de ten doop aangeboden kinderen, in de laatste vraag bijzonder en in de eerste niet of minder zouden bedoeld worden. Neen! de reden hiervan, ligt alleen in den verschillenden inhoud der vragen. Terwijl we de gronden, waarop bovengenoemde zienswijze rust, wederlegd hebben, zullen wij nu trachten te bewijzen, dat in de eerste vraag, wel degelijk van de ten doop aangeboden kinderen gesproken wordt.

1) Het formulier spreekt van *o n z e kinderen*.

Wie worden hier met het woordje *o n z e* bedoeld?

Voorzeker de Christenen, die de Kerk of de Gemeente des Heeren uitmaken. Aan deze Christenen of Gemeente, worden kinderen toegerekend. Betreffende deze kinderen, wordt geloofd en beleden, *„dat ze in zonden ontvangen en geboren en daarom allerhande ellende, nja der verdoemenis zelve onderworpen zijn.”* Welnu, wordt dit van deze of gene kinderen der Christenen, of van alle, zonder onderscheid geloofd en beleden?

Wie zijn hier de onderwerpen? Zonder twijfel, het gansche zaad der kerk.

Het is waar, dat dit ook gezegd kan worden van de kinderen der *niet-Christenen*. Hierover is thans echter geene spraak. Er wordt dus gesproken over het geheele zaad der kerk, hetwelk van nature in dien ellendigen toestand verkeert. Nu wordt er verder aan de ouders gevraagd: of zij nogtans niet gelooven, dat ze *in CHRISTUS „geheiligd zijn.”* Wie? Er worden volstrekt geene nieuwe onderwerpen meer genoemd, derhalve moet het zien op de reeds genoemde, die in zonden ontvangen en geboren zijn, enz. Hebben wij nu gezien, dat niet *dit* of *dat* kind der kerk, maar alle kinderen der kerk, bedoeld worden; als nu van diezelfde onderwerpen, in eenen adem bekend wordt, dat ze ook in CHRISTUS geheiligd zijn, is het dan niet meer dan duidelijk, dat dit zich even zeer tot alle kinderen der kerk moet uitstrekken? Derhalve noemen we het geheel willekeurig, als van dezelfde onderwerpen, twee zaken beleden worden, de eene slechts op één gedeelte toe te passen.

Volgens deze opvatting, zouden wij in het formulier dus moeten lezen: Hoewel al onze kinderen, het eene zoowel als het andere, in zonden ontvangen en geboren zijn, enz.; bekent gij nogtans niet, dat God deze of gene, uit de groote menigte heeft uitverkoren en dat dezulke door hun *inzijn* in CHRISTUS geheiligd zijn en daarom als lidmaten Zijner Gemeente, behooren gedoopt te wezen? stond het zoo, dan was het duidelijk. Doch men vindt hiervan geen jota of tittel in het formulier; integendeel, men blijft bij dezelfde onderwerpen. Wil men derhalve niet geheel willekeurig handelen, dan zal men ook bij dezelfde onderwerpen moeten blijven en dus de bedoelde heiligheid, van *alle* kinderen der Gemeente moeten verstaan.

2) Wat echter meer beteekent: Het formulier legt de heiligheid in CHRISTUS tot grond, waarop de doop aan kinderen wordt bediend. Trouwens, het vraagt den ouders, of ze niet bekennen, dat onze kinderen in CHRISTUS geheiligd zijn en — let wel, *d a a r o m* als lidmaten zijner Gemeente, behooren gedoopt te wezen.

Terwijl de kerk al hare kinderen wil hebben gedoopt en zij de hier bedoelde heiligheid, tot fundament van den doop legt, belijdt zij hiermede dan niet, dat bedoelde heiligheid, bij al hare kinderen aanwezig is?

Merken wij hierbij nog verder op, dat deze vraag aan de ouders of getuigen, van deze bijzondere kinderen wordt voorgelegd en zoodra zij haar met *ja* hebben beantwoord, worden terstond hunne kinderen gedoopt; volgt hieruit dan niet onwedersprekelijk, dat de, door het formulier bedoelde heiligheid vóór den doop, ook in het bijzonder met betrekking tot deze kinderen, wordt verondersteld te bestaan? Indien men eens het tegendeel stelde, namelijk, dat de bijzondere kinderen, die ten doop gebragt worden, onder de vraag: „Of zij in CHRISTUS geheiligd zijn,” niet zijn begrepen. Wat is dan de grond, waarop de doop aan zoodanige kinderen wordt toegediend? Is het dan niet duidelijk, dat ze zonder grond gedoopt worden? Trouwens, de grond des doops, is volgens het formulier: „Dat ze in CHRISTUS geheiligd zijn.” Nemen we nu aan, dat deze bijzondere kinderen, dit niet zijn en deze kinderen evenwel gedoopt worden, dan wordt de doop geheel zonder grond of regt hun toegediend. Of zal men zich uit deze zwarigheid redden, met te zeggen: er zijn immers onder de kinderen der kerk eenige, die uitverkoren en *geheiligd* zijn en men vooraf niet weet, welke die *uitverkorene* en *geheiligde* kinderen zijn, daarom moeten ze allen gedoopt worden? Door dus te redeneren, geeft men het den vijand van den Kinderdoop, den Baptist, volkomen gewonnen, en erkent zelve, dat de Kinderdoop enkel op een misschien, zonder eenig fundament wordt toegediend.

3) Het blijkt verder uit de dankzegging, die op de bediening des doops volgt, dat de opsteller van het Formulier, wel degelijk de bijzondere kinderen bedoelde. Hierin vindt men toch deze woorden: „Opdat zij, teweten deze gedoopte kinderen, -- Uwe Vaderlijke goedheid en barmhartigheid, die Gij hun en ons allen bewezen hebt, enz.” Welk eene Vaderlijke goedheid en barmhartigheid wordt hier bedoeld? Die, welke God aan deze kinderen en aan ons allen bewezen heeft, zegt het formulier. — Men heeft hier zonder twijfel te denken, aan die goedheid en barmhartigheid, waardoor de Drieëenige God, hun de rijkste beloften geschonken, hen in CHRISTUS geheiligd, door het bloed van JESUS, hun alle zonden vergeven en hen door Zijnen H. Geest, tot lidmaten zijns eeniggeboren Zoons en alzoo tot Zijne kinderen aangenomen heeft, en datzelve aan ons en onze kinderen, met den heiligen Doop beteekent en verzegelt. *)

Kan hier wel aan eene andere Vaderlijke goedheid en barmhartigheid gedacht worden? Immers aan de kinderen niet slechts in het gemeen, maar van *deze* kinderen in het bijzonder, had de Vader door den doop verklaard en verzegeld, dat Hij ze tot Zijne kinderen en erfgenamen aannam; de Zoon, dat Hij ze wast in Zijn bloed, en de Heilige Geest, dat Hij ze tot lidmaten van CHRISTUS heiligen en hen toeëigenen zoude, hetgeen zij in CHRISTUS hebben, enz. Waarom zij dan ook als erfgenamen des rijks Gods en Zijns Verbonds

*) In welk een' zin we dit te verstaan hebben, zal ons op zijne plaats blijken.

gedoopt worden. Uit dit alles besluiten wij, dat de heiligheid, naar welke in de eerste vraag van ons Doop-formulier gevraagd wordt, van dien aard en die uitgebreidheid moet zijn, dat zij op alle kinderen der Kerk van toepassing is. Elke verklaring, die dit niet veronderstelt, mag reeds vooraf als eene mislukte poging worden beschouwd.

Overeenkomstig de geschiedenis en den geest des formuliers, de analogie des geloofs en de ervaring, blijft er dus niets anders over, dan het geheiligd zijn in CHRISTUS, te verstaan in dien zin, als waarin de Reformateurs van eene *verbonds-heiligheid* spraken. Hoe we dit Verbond, *der kinderen in zijn in dit verbond* en hunne daaruit verkregene heiligheid, hebben te verstaan, zal ons duidelijk worden, bij de verklaring van het Formulier zelve, waartoe wij thans overgaan.

Vooraf zullen wij echter aan het een en ander herinneren, dat hierbij, onzes inziens, noodig onder het oog moet worden gehouden; en wel:

1) Dat de Heere naar Zijn eeuwig voornemen, uit vrije en soevereine ontferming, een gedeelte van het in zonde en dood, gevallen ADAMSGESLACHT, uit hunne ellende en doodstaat wilde verlossen, en tot prijs Zijner heerlijkheid, eeuwig zaligen; dat Hij dit wilde doen op zulk eene wijze, waarvan geen spoor in de natuur te ontdekken was, en hetgeen nimmer in de gedachten van menschen, ja zelfs niet van Engelen kon opkomen, teweten, dat al hetgeen er tot verlossing en zaligheid bij God gevorderd werd, door één Persoon, zonder hun toedoen, zou worden tot stand gebracht. Dit namelijk, zou door Gods *eigen en eenigen Zoon*, hoog geprezen in eeuwigheid, in de menschelijke natuur, met menschelijk vleesch bekleed, worden uitgevoerd.

2) Dit zou echter niet zoodanig geschieden, dat de gerechtigheid van dezen Godmensch en Middelaar, op eene machinale en uitwendige wijze, zondaren zoude verlossen en zaligen. Neen, het geheele Godsontwerp, was in ondoorgroondelijke wijsheid, zoodanig ontworpen, dat zij, die Hij voorgenomen had te behouden, deze behoudenis alleen in een' *weg van eenheid* met dien Persoon, waarin de menschelijke natuur, let wel, — *wat hare soort betreft*, met God verzoend was, — zouden deelachtig worden, en wel zoodanig, dat Hij het Hoofd en zij de leden of het ligchaam van dit gezegend Hoofd zouden zijn, en uit kracht daarvan, in alles gemeenschap met het Hoofd zouden hebben.

3) Deze eenheid tusschen het Hoofd en van God bestemde leden, zoude tweeledig tot stand worden gebracht. Het Hoofd zou van Zijne zijde, Zijnen Geest en leven in de leden uitstorten of mededeelen; terwijl de leden van hunnen kant, door een opregt en waarachtig geloof, alle vertrouwen op het vleesch, eigen waarde en doen, — om zich zelve te zaligen, — voor altoos als logen en bedrog zouden opgeven en al hunne hoop en vertrouwen, geheel vestigen op den van God gegevenen Middelaar en de genade door Hem, voor zondaren verworven.

4) Deze heilrijke en Goddelijke verlossingsweg, echter voor het menschelijk geslacht ten eenemale verborgen zijnde, was de openbaring hiervan aan een rampzalig menschedom, volstrekt noodzakelijk. Reden waarom de Heere terstond bij den zondenval, hiervan eenige

kennis gaf, Gen. 3: 15. Deze kennisgeving van een' Zaligmaker en Verlosser te zullen geven, die het werk der slang of des satans zoude verbreken en verijdelen, had plaats in den vorm van eene belofte. Deze hoop en troostgevende belofte, werd door onze eerste ouders, als een zegenrijk woord aan hunne nakomelingen overgeleverd. Ruim twee duizend jaar, was zij de hoop en troost van allen, die zuchtten onder het juk en de dienstbaarheid der zonde, terwijl anderen, die de zonde en wereld liefhadden, hun heil bij zich zelve zochten, en de belofte Gods door ongeloof verwierpen. Denk hier slechts aan KAIN en ABEL. Op het einde echter van dit tijdperk, nadat de eerste wereld van wege haar ongeloof en gruwelijke boosheid, door den zondvloed verdelgd, en de nieuwe bevolking der aarde, naar den aard der diep bedorvene menschelijke natuur, andermaal van den eenigen waarachtigen God en zijne heilbeloften afgeweken was en zich aan bijgeloof en zelf gemaakte goden overgaf, — toen was het tijdstip aangebroken, dat God ABRAHAM verkoos, ten einde zich aan hem, met betrekking tot de tevoren gemelde belofte, nader te verklaren. nl. dat uit zijne nakomelingschap, het beloofde vrouwenzaad zoude voortkomen, waarin alle volken der aarde zouden gezegend worden. Tevens verklaarde JEHOVAH, dat Hij Zich tot ABRAHAM en zijn nageslacht, in nadere betrekking wilde stellen, dan tot de overige volkeren der wereld; ja, dat Hij ze van die allen wilde afzonderen, tot één Hem geheiligd volk. Deze afzondering nu, zou plaats hebben, bij wijze van een verbond, waarin, ABRAHAM met zijne nakomelingen, zou begrepen zijn. Hetgeen de HEERE van Zijnen kant als hoofdzaak, in dit verbond toezeide, was: „Ik zal uw God zijn en de God van uw zaad.” Van ABRAHAMS zijde, werd in dit verbond gevorderd, den Heere in geloof en opregtheid des harten te kennen, te erkennen en te dienen; terwijl de Heere hem tevens gebod, dat tót een teeken van dit verbond, al wat mannelijk was, besneden zou worden. Aldus werd de HEERE, de Verbonds-God van ABRAHAM en zijn zaad, — en uit kracht van dit verbond, werden zij Gods bijzonder eigendom. Hierdoor kwamen zij in eene geheel afgezonderde betrekking van alle volken der aarde, — en zonder onderscheid, — in eene zeer naauwe verbindtenis tot God te staan. Van toen af dagteekent zich derhalve eene geheel bijzondere leiding of huishouding Gods, in de uitvoering Zijner eeuwige raadslagen, met een eigen en bijzonder volk op aarde.

Keeren wij, na dezen uitstap, tot ons onderwerp terug.

Om de leer der Gereformeerde Kerk, betreffende den Kinderdoop, regt te verstaan, behooren we eerst de gronden te kennen, waarop ze gebouwd is. Zij zijn in hoofdzaak de volgende:

1) Dat het verbond, waarvan wij zoo even spraken, dat God met ABRAHAM en zijn zaad oprigtte, een eeuwig verbond was, — niet *van voren*, maar van *achteren* beschouwd, — dat is, dat het een verbond was zonder einde; dus wat het wezen betreft, *hetzelfde*, als waarin de Kerk van God nog is.

2) Dat de besnijdenis een Sacrament was, hetwelk dit verbond verzegelde, in wezen *gelijk* is met den *doop*.

3) Dat de *Kerk*, vóór de *komst van CHRISTUS in het vleesch*, wel in vorm, doch niet in wezen verschilt van de Kerk na Zijne komst.

Eerst zullen wij bewijzen, dat dit het gevoelen der Gereformeerde Kerk is. Daarna zullen we trachten de bezwaren der *Baptisten*, *Labadisten* en anderen weg te nemen.

Welaan maken wij een begin met het eerste: namelijk, dat *het verbond, hetwelk God met ABRAHAM maakte, wat het wezen betreft*,— volgens de leer der Gereformeerde Kerk, — *hetzelfde is, als het Genade-verbond, waarin de Kerk heden staat*.

a. Onze Catechismus leert, dat de kinderen moeten gedoopt worden en geeft onder anderen als reden hiervoor op: „Vermits de „kinderen, zoowel als de volwassenen, in het verbond Gods begrepen „zijn.” Dat de opsteller, hier het verbond Gods met ABRAHAM bedoelt, blijkt zeer duidelijk uit de verklaring van URZINUS zelve, zich beroepende op Gen. 17: 7, hetwelk hij het formulier des verbonds noemt, behelzende juist dat verbond, hetwelk God met ABRAHAM en zijn zaad maakte. *)

b. Op dezelfde wijze spreekt ons formulier van den Kinderdoop. Nadat het betoogd heeft, dat de kinderen overeenkomstig Gods Genade-verbond, behoorden gedoopt te wezen; beroept het zich aldus mede op Gen. 17: 7: „Gelijk God”, zoo luidt het, — „tot ABRAHAM „den vader aller geloovigen en overzulk mede tot ons en onze „kinderen spreekt, zeggende: Ik zal Mijn verbond oprigten tusschen „Mij en tusschen u, en tusschen uw zaad na u in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot eenen God, en uw „zaad na u.”

c. Trouwens, dat de Reformateurs en de regtzinnige leeraars, altijd van dit gevoelen waren, blijkt overvloedig uit hunne geschriften.

Men hoore CALVIJN: „Het verbond, met de vaderen (ABRAHAM, „IZAAK en JAKOB) gemaakt, is, wat belangt het wezen en de zaak, „zelfs niet alleen *niet verschillend* van het verbond met ons opgerigt: maar is ook *gansch en geheel hetzelfde*.” Dit betoogt hij daarna in het breede. †)

Even zoo spreekt de nitmuntende getuige der waarheid, GUIDO DE BRES, opsteller van onze *Geloofsbelijdenis*, in zijn werk tegen de Doopsgezinden: „Voorts zeggen zij (de Mennonieten), wij hebben „lang verwacht, meenende, dat ons de Predikanten en de Dienaren „des kinderdoops, denzelfden doop door het nieuwe verbond bewijzen zouden, als een werk des Nieuwen Testaments: maar zij brengen „ons daarentegen het oude verbond bij, hetwelk toch verouderd en „weggenomen is. Door dit zeggen,” — zoo spreekt DE BRES, „zoeken zij (nl. de Mennonieten) de oogen der eenvoudigen te verblinden, zeggende, dat de dingen des O. T., het volk des nieuwen

*) Zie *Schatboek van URZINUS*, 3 druk, 2 dl., bl. 55.

†) *Institutio*, 2 Boek, Cap. 10, vs. 2.

„verbonds, geenszins dienstig zijn en dat het nieuwe-verbond niet te vergeefs nieuw genaamd wordt.”

„Hierop, zegt DE BRES, — antwoorden wij, dat de Schrift het „verbond, hetwelk God met ABRAHAM en zijn zaad gemaakt heeft, uitdrukkelijk *een eeuwig verbond* noemt en dat hetzelfde tusschen hem en zijne kinderen altijd zijn zoude. Wel is waar, dat eenige omstandigheden, die tot hetzelfde toegevoegd en toegedaan waren, nu weggenomen zijn, als de belofte van het land Kanaän, „het uiterlijk teeken der besnijdenis en meer dergelijke uitwendige „dingen. Maar hier intusschen, het zonderlingste (of voornaamste) „deel des verbonds, bestaat nog en blijft in eeuwigheid, teweten, dat „God de God ABRAHAMS en zijns zaads na hem is, en God *is heden- „daags niet minder de God onzer kinderen, dan Hij voormaals ABRAHAMS „en zijner kinderen God was*. Aangaande het nieuwe-verbond, daar de „Profeet JEREMIA, kap. 31: 31, en de Apostel, Hebr. 8: 8, 9, van „spreekt, dat is geen ander Verbond, maar *hetzelfde*, dat God met „ABRAHAM gemaakt had; en als Hij zegt, dat Hij een nieuw-verbond „daarstellen zou, zoo zegt Hij niet: het verbond, dat Ik met „ABRAHAM en zijn zaad gemaakt heb; maar Hij zegt: Niet naar het „verbond, dat Ik met hunne vaders gemaakt heb, ten dage, als „Ik hen bij de hand nam, en uit Egypte uitleidde. Hij spreekt in „genoemde teksten van de ceremoniën, die Hij toen ten tijde zijn „volk opgelegd had, dewelke in de toekomst door CHRISTUS wegge- „nomen zijn. Het verbond dan, dat met ABRAHAM gemaakt is, is „hetzelfde, dat nu een nieuw verbond genaamd wordt, uit oorzaak „dat het in CHRISTUS bevestigd en vernieuwd en een nieuw volk „Gods, uit de Heidenen, gegeven is.” Dusver GUIDO DE BRES. *)

Ook alzoo spreekt ZACHARIAS URZINUS: „Het verbond Gods,” — zegt hij, — „is ten aanzien van zijn wezen *eenerlei*; maar tweederlei „ten aanzien van eenige omstandigheden. Het is eenvoudig (of het- „zelfde) ten aanzien van zijne voornaamste voorwaarden, welke God „met ons en wij met God bedingen; en tweederlei, ten opzichte van „eenige andere conditiën, doch die zoo bijzonder tot het wezen des „verbonds niet behooren; of gelijk sommigen zeggen, aangaande de „wijze van bediening, op welke dit verbond verschillend is uitge- „voerd.” †)

Op dergelijke manier, spreken de regtzinnigste Gereformeerde leer- „aars van lateren tijd.

Uit zeer velen, zullen we slechts een paar zeer bekende noemen.

Vader FRANCISCUS RIDDERUS, schrijft aldus: „Men moet zich met „reden bedroeven, dat zulken, die den naam nog dragen van Gere- „formeerden, zich in dit geschil zoeken te behelpen, met die versletene „*distinctie* (onderscheiding) der Wederdoopers, zeggende: Dat God twee- „derlei Verbond met ABRAHAM zoude gemaakt hebben, *één geestelijk*, „Gen. 12, dat niet verzegeld zoude geweest zijn met het teeken der „besnijdenis, en een *vleeschelijk*, hetwelk met de besnijdenis zoude

*) Zie 's mans werk: *Den wortel, oorsprong en het fundament der Wederdoopers*, bl. 269.

†) *Schatboek*, 1 dl., bl. 162, laatste uitgaaf.

„verzegeld geweest zijn, en op het bezit van het land Kanaän zoude gezien hebben.

„Doch nader ter zake: Het verbond door de besnijdenis verzegeld, was een geestelijk verbond; de somma (hoofdinhoud) bestond hierin, „Gen. 17: 7: Ik zal uw God zijn en uw zaad na u.... Uit de aangehaalde teksten blijkt, dat de geloovigen nu ook staan in *hetzelfde* verbond, dat met ABRAHAM gemaakt, en door de besnijdenis is verzegeld geworden....

„De Doop is nu een zegel van *hetzelfde* verbond, waarvan de besnijdenis voortijds een zegel was....

„Dewijl dan *ditzelfde* ABRAHAMS *geestelijk verbond*, door den doop verzegeld wordt, gelijk voortijds door de besnijdenis, en de geloovigen staan in *hetzelfde* verbond, enz.“ *)

Dit was ook het gevoelen van den algemeenen onder de godvruchtigen zeer hooggeachten JACOBUS FRUITIER, zie hier zijne woorden: „Bovendien kan immers niemand ontkennen, dat het eigen genade-verbond, „onder het Oude Testament plaats had, dat nu verkondigd wordt in „het Nieuwe Testament en dat diensvolgens nu zoowel eene uitwendige gemeenschap en bediening van dat verbond plaats heeft als „eertijds.“ †)

Uit het aangevoerde, blijkt dus onwedersprekelijk, dat de Reformateurs en de beste Godgeleerden, volstandig geloofd en geleerd hebben, dat het verbond met ABRAHAM en zijn zaad opgerigt, *hetzelfde* Genade-verbond is, waarin de kerk van God nog staat — en waarin, gelijk de Catechismus leert, — de kinderen zoowel als de volwassenen begrepen zijn.

Terwijl we dit dus bewezen hebben, gaan wij thans over, om het tweede te betogen, namelijk: Dat de doop in de plaats der besnijdenis gekomen is. Dit blijkt duidelijk uit onze Geloofsbelijdenis, Art. 34, waar we aldus lezen: „Wij gelooven en belijden, dat JEZUS CHRISTUS afgedaan hebbende de besnijdenis, die met bloed geschiedde, *in de plaats* derzelve heeft verordend het Sacrament des doops. Daarenboven, hetgeen de besnijdenis deed aan de Joodsche kerk, *hetzelfde* doet de doop aan onze kinderen; hetwelk de oorzaak is, waarom de heilige PAULUS, den doop noemt de besnijdenis CHRISTI.“

De Catechismus stemt hiermede volkomen overeen, vrage 74, waar geleerd wordt: „De kinderen moeten door den doop, der Christelijke kerk ingelijfd en van de kinderen der ongeloovigen onderscheiden worden, gelijk in het oude verbond of Testament, door de besnijdenis geschied is, voor welke in het nieuwe verbond, de doop ingezet is.“

Hetzelfde wordt ook geleerd in het doop-formulier, als het zegt: „Dewijl dan nu de doop in de plaats der besnijdenis gekomen is, zoo zal men de jonge kinderen, als erfgenamen des rijks Gods en Zijns verbonds doopen.“

Ook de Reformateurs zijn van dit gevoelen. CALVIJN zegt: „En

*) Men zie zijn werk over den Kinderdoop, bl. 29, enz.

†) Zie zijn werkje: *Groot voorregt der Christen-kinderen*, bl. 23.

„voorwaar, de waarheid (dat de doop in plaats der besnijdenis gekomen is) laat zich als met de hand tasten; want gelijk de besnijdenis den Joden was de eerste stap en intrede in de kerk, omdat zij hun een zeker teeken was, waardoor zij verzekerd werden, dat zij tot Gods volk en huisgezin werden opgenomen; en zij zelf ook wederom beleden, dat zij zich zelve Gode ten dienste overgaven. Alzoo worden we ook nu ter tijd, Gode door den doop toegeheiligd, opdat onder Zijn volk aangeschreven worden, en ons zelve, ook van onze zijde, aan Zijnen naam verbinden zouden. Waardoor buiten twijfel blijkt, dat de doop gekomen is in de plaats der besnijdenis, opdat zij bij ons zoude doen, hetzelfde, hetwelk de besnijdenis verrigt heeft bij de Joden.“ *)

Op gelijke wijze schrijft onze GUIDO DE BRES: „Ten eerste,” zoo spreekt hij: „gelijk wij gezegd hebben, zoo is de doop in de plaats der besnijdenis gekomen, hetwelk niemand zal kunnen loochenen, indien hij eenigzins de Heilige Schriften gelezen en verstaan heeft. Want wie weet niet, dat wanneer de besnijdenis een einde nam, dat alstoen de doop begonnen en eerst ingesteld is, om een teeken en zegel des volks Gods in het Nieuwe Testament te zijn; gelijk tevoren de besnijdenis, den Joodschen volke geweest is? En gelijk de kerk des N. Testaments, in de plaats van de kerk des ouden Testaments gekomen is; alzoo zijn ook de Sacramenten des nieuwen Testaments, in de plaats van de Sacramenten des ouden Testaments ingesteld.” †)

Doch waartoe meer bewijs? Het is toch, gelijk vader RIDDERUS zegt: „Dat de doop in de plaats der besnijdenis gekomen is, wordt van de Wederdoopers ontkend, van onze (Gereformeerde) schrijvers wordt het krachtig bewezen.” §)

Dit zouden we uit al de werken onzer regtzinnige vaders kunnen toonen; wij achten dit echter geheel overtollig, dewijl ieder zulks weet. Even eens is het gesteld met de kerk des nieuwen verbonds. Wat haar wezen aangaat, is zij geene andere, dan de kerk des ouden Testaments. Zij is slechts van de ceremoniën ontslagen, die van af MOZES tijd op haar gelegd waren. Zij geniet thans meerdere vrijheid en veel grootere voorregten; is tot eene eigene zelfstandigheid gekomen en is niet meer aan een bijzonder volk gebonden, maar moet alle volken, door Evangelie-prediking, in zich trachten op te nemen; en is door God bestemd, om eenmaal met eene zegevierende overwinning, de geheele aarde te vervullen.

Om de éénheid der kerk, van het O. en het N. Testament te bewijzen, behoeft men slechts, uit vele plaatsen der H. Schrift, in te zien Rom. 11: 17—20. Hier brengt de Apostel, de geloovigen uit de Heidenen onder het oog, dat zij als takken of loten van een wilden olijfboom, — namelijk het onvruchtbare Heidendom, — ingeënt zijn, in den tammen en vetten olijfboom, — der Joodsche kerk, waarvan vele takken, door moedwillig ongeloof en verwerping

*) *Institutio*, IV Boek, Cap. 16, vs. 4.

†) *Grond, fondament en leer der Wederdoopers*, bl. 251.

§) *Over den Kinderdoop*, bl. 25.

van den CHRISTUS, waren afgebroken. De geloovigen uit de Joden echter bleven de kerk en in deze, zegt PAULUS, waren de Heidenen ingelijfd, om voortaan met hen *ééne* Gemeente uit te maken.

Zoo is dan het Verbond met zijne Sacramenten, — wat wezen en inhoud betreffen, — alleen met verwisseling van uitwendige teekenen, zoowel als de kerk, *hetzelfde* gebleven. Hieruit hebben onze vaders besloten, dat gelijk de kinderen onder de oude bedeeeling, in het verbond Gods begrepen waren, zij onder de nieuwe bedeeeling, daarin op dezelfde wijze begrepen zijn. Op dezen grond hebben ze besloten, dat aan allen, die onder het oude Testament het Sacrament der besnijdenis toekwam, onder het N. T. den doop toekomt.

Terwijl we nu de gronden herinnerd hebben, waarop de Gereformeerde Kerk, de leer van den Kinderdoop bouwt, zoo willen wij thans die gronden ieder afzonderlijk beschouwen. Maken wij een' aanvang met het Genade-verbond.

Wij hebben gezien, dat de Gereformeerde kerk gelooft, dat het verbond met ABRAHAM opgericht, het Genade-verbond is en dat de verbonds-huishouding, van dien tijd dagteekent. Laat ons nu onderzoeken, hoe ze zich de natuur van dit verbond voorstelde; URZINUS beschrijft het aldus:

„Een verbond in het gemeen, is eene onderlinge overeenkomst en „verbindtenis van partijen, waardoor de eene zich aan de andere „verplicht tot zekere diensten, daar bijvoegende teekenen en zegelen, „tot meerdere bevestiging; opdat de belofte onverbrekkelijk zij. Hier- „uit kan ligtelijk de beschrijving van het verbond Gods, met de men- „schen afgeleid worden; want het verbond Gods met de menschen, is „eene *onderlinge overeenkomst* en *verbindtenis* tusschen die beiden, waardoor „God van Zijne zijde verzekering geeft, dat Hij hun genade wil be- „wijzen, de zonden vergeven, eene nieuwe gerechtigheid, den H. Geest „en het eeuwige leven schenken, door en om Zijnen Zoon JEZUS CHRIS- „TUS. En waardoor de menschen van hunne zijde zich wederom verplig- „ten tot geloof en boetvaardigheid, dat is, om deze groote weldaden, „(in de belofte des verbonds begrepen en zoo even genoemd), met „een waarachtig geloof te ontvangen en Gode eene ware gehoorzaam- „heid te bewijzen. Deze onderlinge en wederzijdsche verplichtingen „van God en de menschen, worden door uitwendige teekenen beves- „tigd, die men Sacramenten noemt, getuigende van den wil van God „omtrent ons, en onze dankbaarheid en verpligting omtrent God.”*)

Uit deze door URZINUS gegevene beschrijving, blijkt zeer klaar, dat hij het Genade-verbond begrepen heeft, in *twee deelen* te bestaan, één van de zijde Gods en één aan de zijde van den bondeling.

Hiermede stemt ons formulier van den kinderdoop overeen, als het zegt: „dat in alle verbonden, twee deelen begrepen zijn.” terwijl het deze beide zijden, zoo van God als van den bondeling voorstelt, gelijk we later zien zullen.

Deze verbonds-beschouwing, rust voorwaar niet slechts op het denkbeeld van een verbond zelve, hetwelk men, eigenlijk gesproken, zon-

*) URZINUS *Schatboek*, bl. 160, 161.

der eene *wederzijdsche* verplichting niet denken kan: maar wij worden hiertoe ook geleid door het bericht, dat de Heere ons van de invoering van het Genade-verbond met ABRAHAM en zijn zaad, heeft nagelaten.

Trouwens, waardoor kwam het Verbond tusschen God ter eener en ABRAHAM en zijn zaad, ter andere zijde tot stand? Was het niet daardoor, dat de Heere hem van Zijne zijde voorkwam met eene belofte, dat Hij ABRAHAM'S en zijns zaads God wilde zijn en voorts van ABRAHAM en zijn zaad eischte, om voor Zijn aangezicht te wandelen en opregt te zijn? Sluit dit met opzigt tot ABRAHAM en zijn zaad, den eisch en de verplichting niet in, om JEHOVAH voor den eenigen en waarachtigen God te erkennen, Hem te gelooven en in waarheid te dienen? En moest hij en zijn zaad, ten bewijze hiervan, het teeken en zegel der besnijdenis niet aan zich laten volbrengen?

Zoo blijkt dan, volgens Gods heilig Woord en de leer der Gereformeerde kerk, dat het Genade-verbond, *twee deelen* heeft; te weten van Gods zijde, eene belofte, gepaard met eenen eisch, die de bondeling door Gods genade schuldig is te betrachten.

Nu rijst echter de vraag: Of *de geheele zichtbare kerk*, met hare jonge kinderen, òf alleen de *ware* geloovigen, in dat Verbond moeten geacht worden te zijn. Met andere woorden: Heeft de Heere *alleen* met ABRAHAM en zijn waar geestelijk zaad, òf met *geheel* zijn zaad, het Genade-verbond opgericht? De Heliige Schrift geeft gelukkig, betreffende deze zaak, de gewenschte klaarheid.

Trouwens voor ieder, die zijne oogen niet moedwillig sluit, is het meer dan duidelijk, dat JEHOVAH niet slechts met den persoon van ABRAHAM, maar ook met *geheel zijn zaad*, het Verbond oprigtte. God zeide toch tot ABRAHAM: „Ik zal Mijn Verbond oprigten tusschen Mij en u, en tusschen uw zaad na u in hunne geslachten, tot een eeuwig Verbond, om u te zijn tot eenen God, en uw zaad na u. Voorts zeide God tot ABRAHAM: Gij nu zult Mijn Verbond houden, gij, en uw zaad na u, in hunne geslachten. Dit is Mijn Verbond, dat gijlieden houden zult, gij en uw zaad na u, dat al wat mannelijk is, besneden worde. En al wat mannelijk is, de voorhuid hebbende, wiens voorhuids vleesch niet zal besneden worden, dezelve ziele zal uit hare volken uitgeroeid worden: hij heeft Mijn verbond gebroken.” Gen. 17: 7, 9, 10, 14.

Kan bij iemand, die dit met nadenken leest, nog reden van twijfel overblijven, of hieronder alleen ABRAHAM, òf ook zijn zaad begrepen ware?

Bij de oprigting van dit verbond, is ook geen woord spraak van zijn geestelijk zaad, onderscheiden van zijn lichamelijk. Wat echter meer zegt: Gebiedt God niet aan ABRAHAM, om *al* zijn mannelijk zaad te besnijden, en was de besnijdenis geen Sacrament, die de belofte des verbonds: *Ik zal uw God zijn*, beteekende en verzegelde? Dus moest, volgens Gods bevel, de belofte zich ook tot *allen* uitstrekken, aan wie, naar Zijn wil, het teeken en zegel der besnijdenis moest volbragt worden. Of kan de belofte des verbonds, die de

voornaamste inhoud van het verbond behelst, zich verder uitstrekken, dan het verbond zelve? Het is zeker dat daar, waar men zich buiten het verbond bevindt, ook geene belofte des verbonds is, en aan dezulken kan ook geen Sacrament bediend worden, om de eenvoudige reden, dat daar niets te beteekenen noch te verzege-len valt.

Het is derhalve duidelijk, dat er zulk een verband, tusschen de besnijdenis en het verbond lag, dat zij zich, naar den wil van God, even ver moest uitstrekken; vermits de besnijdenis slechts een terugslag op het verbond was en deszelfs beloften beteekende en verzegelde. Ingevolge van dit verbond, met geheel ABRAHAM'S zaad, werd geheel Israëel besneden en nimmer kwam het hun in de gedachte, om daarvan een éénig Israëliet uit te zonderen, daar dit zelfs op doodstraf door God verboden was.

Ja, uit kracht van het *zijn* in dit verbond, noemt de Heere zelfs, de kinderen van de allergoddelooste Israëlieten, Zijne kinderen, ziet Ezech. 16: 20, 21: „Verder hebt gij uwe zonen en uwe dochteren, die gij Mij gebaard hadt, genomen, en hebt ze denzelven (afgoden) geofferd om te verteren: is het wat kleins van uwe hoererijen, dat gij Mijne kinderen geslagt hebt, en hebt ze overgegeven, als gij dezelve voor hen door het vuur hebt doen gaan?” Onze geachte randteekenaars verklaren dit aldus: God zegt: „Mijne kinderen, die Mij toekwamen, uit kracht van *het verbond*, dat Ik met u en uw zaad gemaakt heb; want” voegen zij er bij, „hoe-wel het Joodsche volk God verlaten had en waardig was van Hem verlaten te worden, nogtans, dewijl dit nog niet geschied was, zoo genereerde het kinderen, die Hij ook door de besnijdenis voor de „Zijnen nog verwaardigde te erkennen.” Eene andere verklaring kan onmogelijk aan deze woorden gegeven worden. Op grond van het een en ander, heeft de Gereformeerde kerk geloofd, dat het Genadeverbond zich tot de *geheele* zichtbare kerk moest uitstrekken en al hare kinderen voorwerpelijk in hetzelfde begrepen waren.

We gaan dit nader aantoonen:

Aan de Synodale vergadering, gehouden te *Middelburg* Anno 1581, werd de vraag gerigt: „Of de kinderen dergenen, die ordelijk en naar den regel CHRISTI geëxcommuniceerd (van de gemeente afgesneden) en gedurende die afsnijding gewonnen zijn, ook buiten het Verbond „zijn?” En het antwoord dier Synode was, „dat ook deze kinderen in Gods Verbond begrepen zijn.” *)

Aan de Synode te *Dordrecht*, vergaderd in den jare 1574, werd gevraagd, „Of men de kinderen der afgesnedenen mogt doopen; en ge-antwoord: ja!” †)

Het komt ons voor, dat zij die willen, dat geene anderen dan uitverkorenen of wedergeborenen in het Verbond Gods zijn, — toch zeer verlegen moeten zijn, met den even genoemden tekst en de verklaring

*) Zie *Kerkelijk Handboekje*, bl. 174, vrage 91.

†) Hetzelfde, bl. 93, vrage 9.

die onze randteekenaars daarvan geven; alsmede met deze Synodale uitspraken.

Trouwens, was het niet uit kracht des Verbonds, dat de Heere de kinderen van deze ontwaarde en gruwelijke ouders, Zijne kinderen noemt? Of konden de kinderen in het Verbond zijn, als de ouders zelve er niet in waren? Dit behoeft zeker geen betoog. Wel nu, stel, dat geene anderen dan wedergeborenen in het Verbond zijn, waren dan deze ouders, — die (letwel)! hunne kinderen op de wreedste en ontwaardste wijze slagten en ter eere van hunne gruwelijke afgoden opofferden, misschien godvruchtige en vrome menschen?

Even zeer klemmen de twee genoemde Synodale uitspraken: *De kinderen van wettig afgesnedene ouders*, — zeggen beide Synodale vergaderingen, — mogen gedoopt worden, omdat zij in Gods Verbond zijn. Indien men nu geloof, dat geene andere dan uitverkorenen of wedergeborenen in het Verbond zijn, op welken grond zijn dan toch de wettig afgesnedenen, voor wedergeborene en godzalige menschen te houden? Of snijdt men bij voorkeur, — in de Gereformeerde kerk, — zulke menschen af? Verklaart niet de Gereformeerde kerk van de afgesnedenen: „Dat zij geen deel in het rijk van CHRISTUS hebben; dat zij uit de Christelijke Gemeente en van God zelve uit het rijk van CHRISTUS gesloten worden, en dat zij vreemd zijn aan de gemeenschap CHRISTI en aan alle geestelijke zegeningen en weldaden?“ *)

De Heere CHRISTUS zelve zegt: „Hij — de afgesnedene namelijk, — zij u als de Heiden en de Tollenaar.“ †) En toch verklaren genoemde Synoden, dat hunne kinderen in Gods verbond zijn en daarom *mogen en moeten* gedoopt worden.

Kunnen dan de kinderen in het verbond zijn, als de ouders er buiten zijn? Indien de ouders er buiten waren, dan waren de kinderen gelijk aan de kinderen van Joden en Heidenen. Hieruit derhalve blijkt ontegenzeggelijk, dat het verbond van God voorwerpelij gedacht, de geheele zichtbare Kerk betreft, ja, dat ze met al hare lidmaten, die in den naam van een Drieëinig God gedoopt zijn, als zoodanig in hetzelfde begrepen zijn. Uitmuntend hebben onze vaders dit tegen de Labadisten bewezen, onder anderen de — bij alle godvruchtigen — hooggeachte vader KOELMAN. Zie hier zijne woorden: „De Labadisten zeggen, dat er onder het N. Testament, alleen maar een *inwendig verbondmaken* is, met de *uitverkorenen* en *wedergeborenen* en dat alle onherborenen zoo zeer *buiten* het verbond zijn, gelijk de Heidenen en Turken. Zij verwerpen alle uitwendig (of voorwerpelij) bondgenootschap, hetwelk ook de *onherborenen* hebben.

„Doch onze (Gereformeerde) kerk geloof, dat er is een uitwendig, zichtbaar en conditioneel verbondmaken in belijdenis (en doop), waardoor ook de *onherborenen* komen in Gods verbond; boven hetwelk de wedergeborenen nog hebben een *inwendig*, dadelijk en abso-

*) Heidelbergsche Catechismus, Zond. 31, vrage 83 en 85, alsmede het Formulier van den Ban.

†) Matt. 18: 17.

„laut verbondmaken. Beiden zijn zij wezenlijke en zichtbare verbondmakers. Dit hebben de Gereformeerde leeraars in *Engeland* en *Schotland*, krachtig beschermd tegen de *Wederdoopers*, *Separatisten* „aldaar, als SAMUEL RUTHERFORD, enz. Tot voorkoming van misverstand,“ voegt hij er bij, „moet men echter drie dingen weten:

„*Vooreerst*. Wanneer er gesproken wordt van een uitwendig en inwendig verbond, moet daardoor niet verstaan worden, twee verbonden, het ééne het Genade-verbond, het andere iets anders, „daarvan onderscheiden, gelijk (de *Labadist*) YVON zulk een' indruk „aan zijne lezers geeft; want het verbond, is *een en hetzelfde* (waarin „de herborenen en onherborenen zijn); maar het verschil „ligt hier: *allen zijn ze niet in het verbond* op eene en dezelfde wijze; „sommigen zijn er alleen in, door eene uitwendige belijdenis (of doop) „tot het deelgenootschap van uitwendige privilegiën; maar sommigen „zijn er ook in, door hartelijke aanneming tot de genieting van de „zaligmakende weldaden, door middel van die privilegiën. (Dus verkeeren zij op verschillende wijze in dit verbond.)

„*Ten andere*. Als wij zeggen, dat sommigen zijn uiterlijk of conditioneel in het verbond, zoo verstaan wij dat niet ten opzichte van het verbond, alsof zij niet waarlijk in het verbond waren en „alsof dat conditioneel verbond, niet waarlijk had het volkomen wezen „en de natuur van een verbond; maar wij zien op de *beloofde zaak* „(of het goed), in het verbond toegezegd, hetwelk niemand verkrijgt, „dan degene die de conditie (of het tweede deel) des verbonds vervullen... Doch evenwel zijn ze dadelijk en waarlijk in het verbond, „dat is: zij zijn waarlijk verbonden door hunne toegestemde belijdenis „(of doop), om de eischen van het verbond te vervullen; de geboden „en de bedreigingen van het Genade-verbond, leggen hun eene dadelijke verbindtenis op, om (het tweede deel) des verbonds te gehoorzamen of straf te lijden, gelijk hun de belofte des verbonds eene verbindtenis oplegt, om de belofte te gelooven.“ *)

Uit het beredeneerde blijkt:

1. Dat er maar één Genade-verbond is, waarin de geheele zichtbare kerk zich met hare kinderen bevindt.

2. Dat allen echter zich niet op dezelfde wijze in dit verbond bevinden; sommigen slechts alleen voorwerpelijk of uitwendig, die door hun ongelooft en onbekeerlijkheid den heilsweg en de genade van God verachten, en zijn als ontrouwe bondgenooten verstoken van de zaligheid in Gods verbond beloofd en toegezegd; terwijl de ware geloovigen op zaligmakende wijze, door de genade des H. Geestes, in het verbond zijn en alzoo de verbonds-zegeningen in tijd en eeuwigheid deelachtig worden.

3. Dat het verbond dus in eenen engeren en ruimeren zin moet onderscheiden worden, even als volgens de kerkhervormers, de Kerk in eenen engeren en ruimeren zin genomen moet worden. In het eerste opzigt, noemden zij haar *zichtbaar*, in het tweede *onzichtbaar*. Tot de zichtbare behooren zoowel de onbekeerden als de bekeerden, allen die

*) Men zie zijn werkje *der Labadisten dwalingen wederlegt*, Kap. 6.

haar door den doop zijn ingelijfd en belijdenis des geloofs afleggen; tot de onzichtbare alleen de wedergeborene geloovigen. Sedert de dagen van LABADIE, heeft men echter veelal de kerk even als het Genade-verbond, in eenen engeren zin genomen en daarmede een begrip verbonden, als zoude ze uitsluitend uit ware geheiligden en wedergeborenen bestaan. Dit begrip is geheel ongereformeerd. Wij gaan dit bewijzen.

URZINUS schrijft: „De strijdende (Gemeente) is zichtbaar en onzichtbaar. „De *zichtbare* is de vergadering dergenen, die de waarachtige en onvervalschte leer der Wet en van het Evangelie aannemen en belijden, de Sacramenten volgens de Goddelijke instelling regt gebruiken en uiterlijke gehoorzaamheid omtrent de leer bewijzen; *in welke* vergadering de Zoon van God, velen door Zijn Woord en Geest wederbaart tot het eeuwige leven, en in welke dat ook velen *niet* waarlijk wedergeboren zijn, maar huichelaars, uiterlijk nogtans overeenkomen in de leer en ceremoniën; of korter, zij is eene vergadering dergenen, die overeenkomen in de leer, hebbende ook eenige doode lidmaten of niet-wedergeborenen.

„De *onzichtbare* is die vergadering der uitverkorenen, die hun geloof en bekeering voor God belijden, en ook waarachtig bezitten. Ten aanzien der uitwendige roeping, wordt de zichtbare Gemeente ook de Gemeente der geroepenen genaamd, waarin ook huichelaars zijn. Maar de onzichtbare Gemeente wordt genaamd, de Gemeente der uitverkorenen en de Gemeente der heiligen.

„Deze vergadering (de onzichtbare) heeft dit eigen:

1. „Dat zij altoos besloten is *in* de zichtbare Gemeente en is een *deel* daarvan.

2. „Dat zij door Gods oog alleen gezien wordt, hoewel de menschen, die tot deze Gemeente behooren, niet onzichtbaar zijn, God echter doorziet alleen de verborgenheid des harten en kent de Zijnen.

„Dat in deze geene huichelaars zijn, maar alleen geloovigen en wedergeborenen. . . .

„Tusschen de zichtbare en onzichtbare Gemeente, is bijna hetzelfde onderscheid, als er is tusschen een *geheel* en een *deel*: want de onzichtbare Gemeente schuilt in de zichtbare, als een deel in 't geheel.” *) Tot dusver URZINUS.

Dit begrip van de Kerk, vindt men onder de lateren treffend verdedigd door J. KOELMAN, zie hier zijne woorden: „Men moet met alle verstandige Godgeleerden, CALVIJN en anderen, onderscheid maken tusschen de *zienlijke* en *onzienlijke* kerk, dat is, de uitwendige openbare kerk der geroepenen, en de inwendige of *mystieke* en de verborgene kerk der uitverkorenen; de *onzienlijke* is CHRISTUS geestelijk ligchaam, alleen uit heiligen, wedergeborenen, ware geloovigen bestaande; de *zienlijke* bestaat uit eene vermenging van goeden en kwaden, van wedergeborenen en onherborenen.” †)

„Om dat dit ons gevoelen van de zichtbare kerk en deszelfs leden, niet

*) URZINUS *Schatboek, verkl. van Zondag 21 van den Catechismus.*

†) KOELMAN, *historisch berigt*, enz., bl. 364. Het hier boven voorgesteld begrip van de kerk en hare onderscheiding in zichtbare en onzichtbare, vindt zijn grond in de II. S. Men zie Matt. 13: 3, 24, 27, 47; 2 Tim. 2: 20, 21 en vele anderen.

alleen herborenen, maar ook onherborenen, ten allen tijde is geweest het gevoelen van de regtzinnige leeraars; en het tegen overstaand gevoelen (dat de onbekeerden eigenlijk geene leden van de zichtbare kerk zijn), is alleen geweest van oude of nieuwe scheurmakers, *Donatisten*, *Brownisten* en *Wederdoopers*. Het is onnoodig hier hunne woorden bij te brengen, maar omdat eenige voorname leeraars, handelende tegen de *Papisten*, somtijds schijnen te ontkennen, dat onherborene leden der kerk zijn, als zij zeggen, dat de geveinsden niet waarlijk en dadelijk, maar alleen met den naam van de kerk zijn, en dat de onheiligen alleen in de kerk, maar niet van de kerk zijn; waardoor zij dan zeggen willen, dat de geveinsden, slechts in den naam van de onzichtbare algemeene kerk zijn, en dat zij wel in de zichtbare zijn, maar niet van de onzichtbare kerk, zoo zal ik om eens en vooral de monden van de tegensprekers te stoppen, vijf bewijzen bijbrengen, genomen uit verscheidene gronden, welke ongetwijfeld door alle kerken in alle eeuwen zijn erkend en staande gehouden, zoodat blijken zal, dat zij altijd hebben geloofd, dat tot het wezen van een lidmaat der zichtbare kerk, niet behoort (noodig is) de zaligmakende genade, en dat derhalve ook onherborene, ongeheiligde, belijders zijn, leden der zichtbare kerk.* *) Deze vijf bewijzen zijn te breedvoerig om hier aan te halen.

Uit het beredeneerde blijkt, dat het begrip van de zichtbare kerk, veel ruimer is, dan dat van de onzichtbare, daar de laatstgenoemde, alleen uit de herborene geloovigen bestaat en eerstgenoemde niet alleen deze, maar ook vele onherborenen en onbekeerden onder hare lidmaten telt. Uit deze voorstelling der Gereformeerde kerk te willen afleiden, dat men dan twee kerken stelt, eene inwendige en eene uitwendige, die geheel van elkander verschillend, tegen elkander overgesteld zijn, zou geheel verkeerd wezen en slechts van eigene oppervlakkigheid getuigen.

De betrekking tusschen de zichtbare en onzichtbare kerk, is blijkbaar eene geheel andere. De onzichtbare kerk is het innerlijke wezen van de zichtbare, de geestelijke substantie die deze bevat, haar verborgen leven des geestes en des geloofs, dat voortdurend zich verwezenlijkt en zichtbaar te voorschijn komt in eene Christelijke belijdenis, bestuur, inrigting, geloof en leven.

De onzichtbare is in de zichtbare, en staat tot deze in betrekking, als de grondslag van een gebouw, die het gebouw draagt; als een zuilen reeks, zonder welke, wat gedragen wordt, zou instorten; zij is gelijk aan de ziel, welke aan het ligchaam steun, veërkracht en leven geeft, verlamt of bezwijkt zij, zoodat zij de zichtbare kerk niet bezielen en beheerschen kan, dan gaat deze als kerk haar ondergang te gemoet. En ofschoon de onzichtbare kerk, wat haar wezen belangt, zich niet in de zichtbare oplost, nogtans valt zij met deze, als zichtbare kerk, in één, daardoor dat zij met de lidmaten der zichtbare kerk, deze mede vormen en uitmaken, en hierin met haar in één vallen; en alzoo blijft de éénheid der kerk, bij deze onderscheiding, volkomen bewaard. Het gevolg van deze onderscheiding is, dat de on-

*) KOELMAN, *historisch bericht*, bl. 325.

bekeerden in de zichtbare kerk, inderdaad en wezenlijk, leden derzelve zijn, hoewel ze niet tot de onzichtbare behooren.

Velen meenen echter, dat dit begrip over de kerk, in strijd verkeert met onze Belijdenisschriften, waarin zoodanige definitie van de kerk gegeven wordt, die zich op de zichtbare niet in alles laat toepassen.

Wij hebben echter gezien, dat de kerk *twee* zijden heeft, en dus in een' engen en ruimeren zin kan genomen worden. De vraag is nu, van welke zijde ze in onze belijdenis is opgevat, of zij daarin omschreven wordt in hare zichtbare verschijning, als de kerk der geroepenen, dan wel naar hare innerlijke levenskern, als de Gemeente der heiligen. Het is zonder twijfel, dat dit laatste het geval is.

Met opzigt van de beschrijving, welke de Catechismus (Zondag 21) van de Kerk geeft, blijkt zulks ten klaarste, uit de verklaring van URZINUS, die ons met de meeste duidelijkheid zegt, dat de beschrijving, door den Catechismus gegeven, alleen op de *onzichtbare* kerk van toepassing is, omdat hij meende, dat ze zoodanig in de Art. des geloofs bedoeld werd, en wie kon beter weten dan hij, wat hij in zijne definitie in den Catechismus gegeven, bedoeld heeft? *)

Juist van die zijde, wordt de kerk omschreven in Art. 27 en 29 van onze Geloofsbelijdenis. Als ze dezelve voorstelt, als eene „vergadering van ware Christen-geloovigen, die verspreid en verstrooid zijn door de geheele wereld,” of kan dit op eene zichtbare en wel op de Gereformeerde kerk worden toegepast, is deze verstrooid en verspreid door de geheele wereld?

Dat evenwel de andere zijde der kerk, daarin niet verloochend wordt, blijkt uit hetgeen ze er als een algemeene pligt voor ieder mensch, van welk eenen aard of kwaliteit hij ook moge zijn, bijvoegt, teweten: „Dat niemand zich op zich zelve mag houden,” alsmede, dat het de roeping is van „alle geloovigen, zich af te scheiden van de degene, die *niet* van de kerk zijn en zich te voegen tot deze vergadering.”

Hier wordt verondersteld, dat er geloovigen zijn, die *niet* tot de kerk behooren, die daarvan geene leden zijn: maar geroepen zijn zich bij de kerk aan te sluiten. Wanneer men nu onderstelt, dat de opsteller van de Geloofsbelijdenis, hier in denzelfden engen zin van de kerk spreekt, en dus alleen die inwendige kerk op het oog heeft, bestaande alleen in uitverkorenen en geloovigen, hoe is het dan mogelijk, dat hij van geloovigen kan spreken, die *niet tot* de kerk behooren; tot deze inwendige kerk, als het verborgen ligchaam van CHRISTUS, behooren immers alle geloovigen van alle eeuwen, talen en geslachten. Nog meer, hoe kan dan een ieder, van wat staat of kwaliteit hij ook zij, „zich bij de kerk voegen” en aansluiten? Is het aansluiten bij de onzichtbare kerk, het werk van den mensch of van den H. Geest? Of bedoelt ze hier misschien, dat het de pligt is van ieder mensch, zich te bekeeren en in CHRISTUS te gelooven, en zich daardoor aan de inwendige kerk te sluiten? hoe wél getroffen!

Eindelijk, men moet, zegt ze, zich afscheiden van degenen, die *niet* van

*) Zie zijne verklaring van den 21 Zondag, in zijn *Schatboek*.

de kerk zijn. Wie worden hier door degenen, die *niet van de kerk zijn*, bedoeld? De onbekeerden, die, naar dat men zegt, niet van de kerk zijn en alzoo op zijn Labadistisch, eene kerk van bekeerden en heiligen oprigten? Of bedoelt de belijdenis onder degenen, die niet van de kerk zijn, dezulken, die geene leden der zichtbare kerk zijn, met andere woorden, de valsche kerkgenootschappen en wel met name de Roomsche kerk? Uit een en ander meenen wij, blijkt duidelijk dat, ofschoon hier in onze belijdenis de kerk, volgens hare innerlijke zijde omschreven wordt, dat zij de andere zijde, welke de Hervormers de zichtbare noemen en welke men door den doop wordt ingelijfd, geenszins heeft willen ontkennen, maar wel degelijk ondersteld heeft; wat nu betreft, dat ze zegt, dat de Hypocrieten niet tot de kerk behooren. Wij hebben reeds van URZINUS geleerd, dat we daar door de onzichtbare of innerlijke kerk, moeten verstaan; het Labadistisch kerkbegrip, dat de innerlijke en uiterlijke kerk slechts uit dezelfde personen, uitverkorenen en geloovigen zou bestaan, welke van twee zijden omschreven zou worden, even als de Apostel spreekt van zijn' in- en uitwendigen mensch, zoodat alle onwedergeborenen, die zich in de kerk bevinden, in het geheel geene leden der kerk zijn, zoo min van de zichtbare als van de onzichtbare: maar even gelijk de Heidenen, als vervreemd, beide van het Genade-verbond en de Kerk, wordt door onoverkomelijke zwarigheden gedrukt en voert hare eigene wederlegging met zich.

Hoeren wij hierover ook vader KOELMAN; onder de tegenreden, die hij tegen dit gevoelen inbrengt, behoort mede, zegt hij: «omdat uit dit gevoelen, dat niemand lidmaat van de uitwendige (zichtbare) kerk is, of erkend moet worden, dan die ware zaligmakende genade heeft, deze navolgende ongerijmdheden zullen volgen:

«*Ten eerste.* Zoo zullen diegenen allen moeten herdoopt worden, welker ouders onherboren waren, ten tijde als hunne kinderen gedoopt werden; want als de ouders buiten het verbond en buiten de kerk waren en geene lidmaten der kerk zijn, niet meer dan de Heidenen, zoo komt de doop hunne kinderen even weinig toe, als de kinderen der Heidenen; derhalve moeten ze herdoopt worden.

«*Ten andere.* Zoo zullen die alle moeten herdoopt worden, dewelke eerst bekeerd en wedergeborenen worden, als zij volwassen zijn: want tevoren waren zij geene leden van de kerk, meer dan de Heidenen, en zoo was dan hun vorige doop nul en van geene waarde: ergo moeten zij herdoopt worden; want de doop is het Sacrament der inlijving in de Kerk.

«*Ten derde.* Zoo zullen degenen, die voor bekeerden weleer gingen, en daarop gedoopt zijn, doch nu door hun schrikkelijk verval bewijs geven, dat het geen waar genadewerk, maar geveinsdheid was, en daarop uitgeworpen zijn uit de kerk, weder herdoopt moeten worden, ten tijde wanneer zij door boetvaardigheid voldoening geven en in de kerk weder aangenomen worden; en zoo alsdan eerst lidmaten worden, en dat zou moeten geschieden, al was het *zeventigmaal zeventienmaal*.

«*Ten vierde.* Zoo zouden zelfs de kinderen van geloovige vrome ouders geboren, niet mogen gedoopt worden, dewijl men het niet ge-

„noegzaam rekent, om als een lidmaat der kerk erkend en tot een „Sacrament toegelaten te worden, te hebben eene betrekkelijke heiligheid, dat is, geboren te zijn van het geloof belijdende of belevende „ouders: maar dat men eerst moet hebben eene inklevende heiligheid „in eigen persoon, eer men het zegel des doops op een kind, als op „een lid der kerk kan toepassen.

„Ten vijfde. Zoo zal men moeten excommuniceren, en voor geen „lidmaat der kerk beginnen te houden en te verklaren, dewelke, al is „hij niet onwetende noch ergerlijk, nu blijkt geene zaligmakende genade „te hebben.

„Ten zesde. Zoo zal men er vele moeten tellen onder degenen, die „buiten de kerk zijn, als Heidenen, welke nogtans gestadig de bedie- „ning des Woords en der Sacramenten waarnemen, en zich aan alle in- „zettingen van CHRISTUS onderwerpen; en dewijl men niet mag oordeelen, „degene die buiten (de kerk) zijn, zoo zal de kerk *geene censure* over „hen moeten doen.

„Ten zevende. Zoo zal de kerk der uitverkorenen en de kerk der ge- „roepenen, even breed zijn: dat is, alle geroepenen zullen uitverkoren „zijn, tegen hetgene CHRISTUS uitdrukkelijk zegt, Matt. 20: 16.” *) Tot dusver vader KOELMAN.

De hier opgegevene ongerijmdheden, kunnen nog met vele andere vermeerderd worden. Immers is het waarheid, dat de onherborenen in de kerk, in geen geval, noch tot het Genade-verbond, noch tot de kerk behooren en dus evenmin voorwerpelijk als onderwerpelijk Christenen zijn, zoo zal hieruit noodzakelijk volgen, dat het aantal *Heidenen*, dat zich ten allen tijde en ook in ons midden, in de Christelijke kerk bevindt, verbazend groot moet zijn.

Niet alleen in de kerk, maar ook in onze huisgezinnen, hebben we dan, helaas! zulke Heidenen genoeg! Uwe kinderen, nog onbekeerd, zijn dan, schoon door den doop aan den Drieënenigen God opgedragen en als erfgenamen des rijks Gods en Zijns verbonds gedoopt, Heidenen. Uw echtgenoot, schoon belijdenis der waarheid afgelegd, echter niet wedergeboren, is een Heiden of eene Heidin. En wat meer zegt, zulke Heidenen worden er ten allen tijde, in het midden der Christelijke kerk, bij groote massa's gedoopt! En — wat de ongerijmdheid volkomen maakt, is hier in gelegen, dat gij niet volstrekt zeker zijt, dat uw leeraar, die u het Evangelie verkondigt, wedergeboren en door den H. Geest vernieuwd is. Het is waar, gij kunt en wilt het er volgens den aard der Christelijke liefde voor houden, dat dit zoo is, gij zult echter toestemmen, dat gij er niet volstrekt zeker van zijt; — en dat het dikwerf gebeurt, dat leeraars van onbesprokene regtzinnigheid en wandel, nogtans onbekeerd zijn, onder dit getal kan ook de uwe zijn. Veronderstel dit eens voor een oogenblik, — dan zoudt gij in hem, volgens deze Labadistische denkwijze over de kerk en het Genade-verbond, — in den grond niets anders dan een Heiden zien, die in last heeft, en ook werkelijk het heilig ambt van predikant bedient en in uw midden waarneemt. Dan ziet ge in hem, iederen dag des

*) J. KOELMAN, *historisch verhaal der Labadisten*, bl. 321—323.

Heeren, een Heiden den predikstoel beklimmen; dan hoort gij een Heiden, het Evangelie prediken; — dan ziet ge een Heiden het heilig Avondmaal bedienen, en ontvangt uit de handen van een Heiden, het gewijde ligchaam en bloed van CHRISTUS; dan zijn uwe Heiden-kinderen door dien Heiden gedoopt en zoo uwe belijdenis zegt, de kerk ingelijfd. Zelve zijt ge dan door een Heiden, tot lidmaat onderwezen, en bij de kerk aangenomen; en als gij u onchristelijk gedraagt, zoo wordt gij, na voorafgaande vermaningen, bij hardnekkigheid, door dien zoogenaamden Heiden, ook weêr buiten de kerk gebragt, nl. door afsnijding. Dus waart gij in zulk een geval, volgens de leer der Gereformeerde kerk, door de dienst van een' man, in de kerk gekomen en er weêr uit gebragt, die naar deze zienswijze, zelve buiten Gods verbond en de kerk stond en alzoo een Heiden was.

Nog meer. Bij dit begrip, valt ook geheel uw eigen doop in duigen, en dat wel van twee zijden; want *vooreerst*, de doop van een Heiden bediend, is geen doop; *ten andere*, zoo gij den doop ontvangen hebt, óér gij wedergeboren waart, zoo waart gij volgens deze zienswijze, buiten Gods verbond en kerk, dus ook een Heiden, dus heeft dan de eene Heiden, den ander den doop toegediend; alzoo is uw doop dubbel onwettig en zonder eenige beteekenis. Deze en honderd dergelijke ongerijmdheden, zijn een onvermijdelijk gevolg van het loslaten der leer van Gods heilig Woord en die der Gereformeerde kerk, en het verzinnen van eigen gemaakte systema's, buiten en tegen het Woord van God. Met al deze ongerijmdheden, heeft de Gereformeerde leer niets te doen.

Wij hebben dus genoegzaam bewezen, dat ook de onherborenen en trouwelozen (voorwerpelijk) in Gods verbond en Gemeente begrepen zijn. Thans gaan wij over, om aan te toonen, dat de trouweloosheid van hen, die in het verbond zijn, het verbond zelf niet vernietigt. Dit toch zou strijden met den aard en de natuur van elk verbond. Om dit met een eenvoudig voorbeeld uit het dagelijksche leven genomen, duidelijk te maken: onderstel, er was iemand, die aan u zijn huis of wat het ook ware, verkocht had voor zekeren prijs, om het terstond te aanvaarden en bij de aanvaarding te betalen. Gij weigerdet echter de betaling en werdt alzoo van uwe zijde ontrouw; zou hiermede het koopverbond verbroken wezen? Dit zou voorwaar eene fraaije zaak zijn, voor allen die iets te duur gekocht of van hunnen koop berouw hadden. Zou de verkooper geen regt hebben, u in zulk een geval, in regten te vervolgen en tot de betaling te noodzaken? Het is waar, als gij niet betaaldet, zou uw mede-contractant het regt hebben, om het koopverbond te vernietigen; indien hij dit echter om reden, niet wilde, bleef immers uw koopverbond, naar regten, kracht behouden, al ware het ook voor uw geheele leven. Elk ziet wel, dat gij het goed des verbonds niet kondet ontvangen, doch daarmede was uw gemaakt verbond niet vernietigd; gij waart, hoewel ontrouw, nogtans bondgenoot, of zooals men in regten spreekt, contractant.

En inderdaad, zoo is het gelegen met allen, die door een' wettigen doop tot de zigbare kerk behooren. Deze toch, hetzij jong of oud, wedergeboren of onwedergeboren, behooren voorwerpelijk tot het ver-

bond en zijn in hetzelfde begrepen. Zij allen hebben voor geheel hun leven, met onuitwischaar schrift, de belofte des verbonds aan hunne voorhoofden laten schrijven; hiermede hebben zij tegelijk den eisch des verbonds, d. i., geloof en bekeering, een godzalig en Christelijk leven te leiden, op zich genomen. Even zeer hebben zij zich daardoor, indien ze hierin nalatig waren, den vloek des verbonds onderworpen. Dit verbond was oulings met ieder besnedene en is nu met ieder gedoopte gesloten. Op deze wijze, is geheel de zichtbare kerk, in Gods Genade-verbond en staan in deze alle gedoopte leden gelijk. Dit was ook volkomen het gevoelen onzer Vaderen en van de Reformateurs. Laat ons, om hiervan overtuigd te worden, andermaal onzen voortreffelijken GUIDO DE BRES hooren.

Op eene tegenwerping van de *Baptisten*, nl. dat alleen de kinderen van wedergeborene en geloovige ouders behooren gedoopt te worden, antwoordt hij aldus:

„Wij zeggen hierop tot antwoord, dat men onderscheid moet maken, tusschen de kinderen dergenen, die eens in het verbond Gods ontvangen zijn, en sedert afgeweken mogten zijn door onwetendheid of winderzins, en tusschen de kinderen dergenen, die nooit in het verbond Gods ontvangen of begrepen geweest zijn.

„Wel is waar, dat onze Vaderen ongeloovig en in het Pausdom zelfs afgodendienaars geweest zijn: nochtans moeten wij wel bekennen, dat het geslacht, waaruit wij gekomen zijn, het verbond der zaligheid, van de handen der Apostelen ontvangen hebben. Nu dan, dit verbond, dat God toen ter tijd met onze Vaderen gemaakt heeft, — hoewel velen van dezelve, daarvan sedert door onwetendheid gevallen zijn, is van zulk eene kracht, dat het *nimmermeer* door de ongeloovigheid der nakomelingen onzer vaderen kan geschonden noch gebroken worden. Gods beloften zullen altijd vast blijven, gelijk de heilige PAULUS betuigt. Ja, maar, zegt gij, de vaders die u gegeneroerd hebben, die zijn ongeloovig geweest; maar dat schaadt ons voorwaar niets, gelijk de heilige PAULUS tot de *Romeinen* getuigt, — dewelke van gelijke materie (stof) sprekende, zegt: Want wat is het dan, dat sommigen ongeloovig zijn geweest? Zal hunne ongeloovigheid, het geloof (of trouwe) Gods teniete doen? Dat zij verre!

„De belofte Gods dan, die God ons en onzen kinderen gedaan heeft, die blijft op onze nakomelingen onveranderd tot in eeuwigheid (dat is altijd), mits (of omdat) des Heeren beloften nergens op grond zijn, dan op Zijn welbehagen en goeden wil, zoo kan die dan door de ongeloovigheid der menschen niet veranderd noch vernietigd worden, want zij is daarop niet gefondeerd.

„En nademaal, dat de kinderen in het verbond eens ontvangen zijn (al is het geval, dat hunne ouders zelfs afwijken en ongeloovig worden), zoo kan dit toch niet verhinderen, dat God den kinderen niet volbrengt of houdt, hetgeen Hij hun in Zijn verbond beloofd heeft; gelijk geschreven staat: De zoon zal niet dragen de ongerechtigheid des vaders, gelijk wij bij EZECHIEL, JOZUA en meer anderen zien; welke alle zeer goddelooze vaders gehad hebben, die afgodendienaars en moordenaars der Profeten waren, desniettemenstaande, zijn hunne kinderen van het verbond Gods en de beloften des Heeren niet be-

roofd geweest, — hoewel zij, zeg ik, van ongeloovige ouders gegeneerd geworden zijn, ja van afgodendienaars, moordenaren en van de allertrouwelooste menschen, die men ter wereld vinden mogt.

Zulke kinderen worden nogtans *kinderen Gods* in de Schrift genoemd, zoo lang zij zelve het verbond niet overtreden en zich hetzelfde door hunne eigene ongeloovigheid en verachting Gods onwaardig maken. Maar zoo veel de verborgenheid en de onbegrijpelijke raad Gods aangaat, teteweten: welke tot zaligheid zijn uitverkoren of niet? *dat is Gods zaak*, die de Zijnen alleen kennende is, gelijk de Apostel, 2 Tim. 2: 19 zegt. Dan zoo veel is het, dat wij naar de beloften en het verbond oordeelen moeten, dat zij God toekomen, gelijk de heilige PAULUS aan de *Filippensers*, in het gemeen sprekende, zonder iemand van hen uit te zonderen, zegt: dat het hem toebehoort van hen allen te gevoelen, Filipp. 1: 6, 7. Wij zien ook dat ISMAËL en IZAÄK, EZAU en JAKOB en veel meer andere dergelijken, allen zonder eenig uiterlijk (of zichtbaar) onderscheid, in de kerke Gods ontvangen geweest zijn, daarin besneden geworden en allen zonder eenig uiterlijk (of zichtbaar) onderscheid, in de Gemeente Gods opgevoed en onderhouden zijn. Hun aannemen en ingang in de Gemeente (nl. der hier genoemde), is eenerlei geweest, teteweten door besnijdenis: maar hun uitgang verscheiden, hetwelk den Heere alleen bekend is.

In deze aanmerking en hoop (die op het verbond rust) zien wij, dat de vaders, merkende op het verbond Gods, *al de kinderen des geslachts Israëls besneden hebben; zonder eenig onderscheid tusschen den een of den ander te maken en zonder acht te slaan of hunne vaders goed of kwaad, lieden van eer of schelmen geweest waren; gelijk men aan JOZUA klaar bemerken mag, die al de kinderen der boozen en der ongeloovigen liet besnijden, die de Heere om hunne ongeloovigheid en ontrouwen wille omgebracht had, Jozua 5 en Num. 14.* *) Dusver GUIDO DE BRES.

Welligt rijst echter bij dezen of genen de vraag: Is echter de algemeenheid der beloften, voor geheel de zichtbare kerk niet in strijd, onder anderen met hetgeen de Apostel PAULUS leert, in Rom. 9: 6—13? Welaan laten we dit onderzoeken.

De groote hoofdzaak in deze verzen, door den Apostel geleerd, is deze: De verwerping van een groot gedeelte der Joodsche natie, uit het rijk van God, als takken door ongelooft afgebroken, is niet in strijd met de belofte aan de vaders gedaan en ofschoon deze niet kwamen tot de beloofde erfenis, zoo was daardoor evenwel het woord der Goddelijke *belofte* niet uitgevallen of verijdeld, zoodanig dachten de Joden. Deze denkwijze vloede bij hen uit eene valsche voorstelling van de belofte aan ABRAHAM gedaan. Deze belofte: Ik ben uw God en de God uws zaads, merkten ze niet aan, als eene *verbondsbelofte*, inhoudende een' eisch en voorwaarde: maar als *absoluut* of *volstrekt*, zoodat ze in ABRAHAM's nageslacht moest vervuld worden, al ware het zelfs, dat zij noch geloof noch godzaligheid bezaten.

*) Zie GUIDO DE BRES, bl. 330.

Door deze valsche voorstelling van de beloften Gods geleid, wilden zij volstrekt van geene verwerping der Joden hooren en beweerden, indien dit geschiedde, zou God zelfs van ontrouw te beschuldigen zijn, en de door Hem gegevene heilsbelofte, zou weggevallen en verijdeld wezen.

De bewering echter, dat geheel Israël in het bezit was, van zoodanig eene absolute belofte, was ten eenemaal ijdel en valsch. — De belofte Gods in haar *onvoorwaardelijk* aanwezen en als *absoluut* aangemerkt, heeft alleen betrekking op de ware geloovigen, die in het waarachtig geloof en de voetstappen van vader ABRAHAM wandelen, — terwijl nu aan de meeste Israëlieten dit geloof en deze wandel ontbrak, zoo konden zij op de absolute belofte van leven en zaligheid, geene aanspraak maken. Dit brengt de Apostel hen onder het oog, door te leeren, dat alleen de ware en geloovige Israëliet, als zoodanig in het bezit der belofte was, zulks doet hij door hen te herinneren, dat het alle geene ware Israëlieten zijn, die uit Israël zijn en naar het ligchaam van hem afstamden. Ook was, om zulk een onverliesbaar regt op het goed, in de belofte vervat, te hebben, niet genoeg ABRAHAM's zaad te zijn en hunne afkomst van hem te rekenen. Hiermede toch waren zij nog niet zulke kinderen van ABRAHAM, ter oorzaak, waarvan zij konden deelen in de voorregten der kinderen Gods. Dit vermogt de lichamelijke afkomst van ABRAHAM, op zich zelve, onmogelijk te geven. Neen! Een dergelijk regt was alleen verkrijgbaar in den weg van vrije genade. Dit, zegt de Apostel, had de Heere duidelijk getoond in het huisgezin van ABRAHAM, dewijl Hij met uitsluiting van het geslacht van ISRAËL en dat der zonen van KETURA, zijne beloften en zegeningen vastmaakte aan het geslacht van den zoon der belofte, uit SARA gewonnen. Hierdoor zegt de Apostel, had God te kennen gegeven, dat niet de kinderen des vleesches, d.i. die door ABRAHAM op eene algemeene menschelijke wijze verwekt waren, daarom kinderen Gods zijn, gelijk de Joden in hoogmoed waanden. Het regt op de vervulling der belofte, aan ABRAHAM gegeven, kon alleen verkregen worden, *door in eene van God verordende betrekking tot de Goddelijke belofte te staan*; dat wil zeggen, door haar met ABRAHAM's geloof te omhelzen en in zijne voetstappen te wandelen.

Dat men niet door lichamelijke afkomst of verwantschap met ABRAHAM, deelgenoot werd van de beloofde heilgoederen, zulks had God eerst in het huisgezin van ABRAHAM getoond door IZAÏK, met voorbijgang van ABRAHAM's andere zonen, in zijne heilsbedeeling op te nemen; daarna was het gebleken, zegt de Apostel, in het huisgezin van IZAÏK, dewijl Hij de zegeningen, in de belofte toegezegd, in het geslacht van JAKOB en niet in dat van EZAU vervulde. Het bleek hieruit derhalve duidelijk, dat de zaligheid alleen verzekerd en absoluut toegezegd was aan hen, die de Goddelijke belofte met een waar geloof omhelsden. Terwijl nu het vleeschelijk ISRAËL, waartegen PAULUS hier den strijd voerde, dit geloof ten eenemaal ontbrak, zoo konden ze met geene redenen, wanneer zij de zegeningen in de belofte toegezegd niet verkregen, God van ontrouw beschuldigen. Zij hadden het alsdan aan hun eigen ongelooft te wijten.

Als we nu nogmaals de waarheid, door den Apostel betoogd, in oogenschouw nemen, dan blijkt het duidelijk, dat hier drie zaken door hem geleerd worden:

Vooreerst, dat de genade-belofte door God aan ABRAHAM's zaad, in Zijn verbond gegeven, niet absoluut en onvoorwaardelijk het deelgenootschap aan de zegeningen des verbonds waarborgde: maar dat zulks alleen in den weg des geloofs verkregen werd.

Ten tweede, dat de lichamelijke verwantschap, al is het ook met ABRAHAM, tot verkrijging der zaligheid, niets afdoet.

Eindelijk, dat het er voor ieder mensch slechts op aankomt of hij in zulk eene betrekking tot de Goddelijke heilsbelofte staat, waaraan het onverliesbaar bezit der Goddelijke zegeningen verbonden zij.

Mag het dus inderdaad niet wonderlijk heeten, dat men gemeend heeft, de algemeenheid der Goddelijke beloften, in haar *voorwaardelijk* aanzijn, door dezen tekst te kunnen bestrijden, terwijl er over de Goddelijke heilbeloften als *zoodanig*, ter dezer plaats geen woord sprake is, maar alleen door eene valsche interpretatie (verklaring) in dezelve gebragt wordt?

Dewijl we dus gezien hebben, dat het Genade-verbond zich tot de geheele zichtbare kerk uitstrekt, — zoo moeten we nu onderzoeken, in welk verband of betrekking, het Sacrament der besnijdenis, tot dit verbond staat, en keeren we dus nogmaals tot het verbond zelve terug.

De hoofdbelofte door God in het verbond gegeven, was: „Ik zal uw God zijn en de God uws zaads.” Dit was voorzeker eene belofte, van oncindig rijken inhoud. De eisch van God aan de bondelingen, was: „Wandelt voor Mijn aangezicht en zijt opregt!” Dit behelsde voorzeker alles in zich, wat wij thans geloof, bekeering en eene dankbare heiligmaking noemen.

De wijze, waarop JEHOVAH deze belofte wilde vervullen en hoedanig zij in de onderwerpen moest vervuld worden, dit was het, dat Hij Israël door de besnijdenis, als door een symbolisch teeken te kennen gaf. Trouwens, de besnijdenis als zoodanig aangemerkt, leerde hun de zonde en onheiligheid van hun wezen, in den diepsten grond kennen. Immers daardoor, dat zij op Goddelijk bevel, juist aan dat lid des lichaams moest plaats hebben, door hetwelk zich het zonde-wezen, dat in ADAM's afval van God zijn bestaan verkreeg, — bij wijze zijne voortteling voortzette en door alle tijden en in alle geslachten staande houdt en uitbreidt, — zoo was de besnijding der voorhuid, een duidelijk zinnebeeld van de besnijdenis des harten. Met andere woorden, zij was eene klare voorstelling van de doodiging en aflegging van den ouden mensch met zijne werken, die ter dood veroordeeld, in het koningrijk van God onmogelijk kan ingaan.

Vermits echter deze onuitsprekelijk rijke weldaad, volgens den Goddelijken heilsweg van verlossing, haar eenigste grond zoude hebben, in den dood en de opstanding van CHRISTUS; zoo wees de besnijdenis als met de eene hand, op het onderwerp dat besneden werd, op zijne zonde, nood en schande, — en met de andere, op den toekomenden Verlosser en Zaligmaker.

Zij stelde den Israëliet voor oogen, dat gelijk de voorhuid des vleesches, die den ouden mensch voorstelde, op eene bloedige en geweldadige wijze werd afgesneden; alzoo ook het zondewezen, in den persoon van CHRISTUS, in Zijnen kruisdood, op eene bloedige en geweldadige wijze zou worden afgesneden en gekruist. En dat juist hierin de grondoorzaak lag, dat de Heere, met behoud van de eer Zijner heiligheid en regtvaardigheid, Zijne liefde in hunne verlossing verheerlijken en met Zijnen Geest, tot vernieuwing en heiligmaking kon naderen, waardoor Hij de verlossing, die voorwerpelijk in CHRISTUS lag, onderwerpelijk in de harten overbragt. Uit dit gezigtspunt, moet de besnijdenis, als het van God geheiligd verbonds-teeken, voor den Israëliet beschouwd worden.

We weten echter, volgens hetgeen PAULUS leert, Rom. 4: 11, dat de besnijdenis niet slechts een teeken, maar ook een zegel des verbonds was. Derhalve moeten wij haar ook in dit opzigt beschouwen.

Het springt van zelf in het oog, dat dit Sacrament voor hen, die het ontvingen, hetzelfde verzegelen of verzekeren moest, als het beteekende. Daar nu de besnijdenis voor den Israëliet niet beteekende, dat zijn hart reeds besneden en hij reeds wedergeboren was, dan toch had de besnijdenis — zonder logen te zijn — onmogelijk voor het geheele volk kunnen dienen. — Neen, maar zij beteekende, dat deze weldaden noodzakelijk waren en dat ze alleen, in den van God geopenbaarden heilsweg, verkrijgbaar gesteld en gezocht moesten worden. Derhalve, verzegelde of verzekerde de besnijdenis, dat de Heere de heilsweldaden, door haar afgebeeld en te kennen gegeven in Zijnen weg, aan hen wilde schenken. Met andere woorden: Zij verzekerde den Israëliet, als een Goddelijk onderpand, in den weg des geloofs, — de groote verbonds-belofte: *„Ik zal uw God zijn en de God van uw zaad.”*

Vermits het nu eene groote waarheid is, gelijk ons Doop-formulier zegt: *„Dat in alle verbonden, twee deelen begrepen zijn, zoo werd de besnedenen van zijne zijde, door dit verbondsteeken verplicht, om de groote waarheden, door de besnijdenis beteekend en verzegeld, door een ootmoedig en opregt geloof aan te nemen. Dat wil zeggen: Zij verplicht hem, om zijnen nood en zijne schande, onheiligheid en zonde, in opregtheid voor God te erkennen, van alle vertrouwen op eigen gerechtigheid en kracht, voor altoos af te zien en zijne reinigmaking en zaligheid, buiten zich in de vrije genade-toezegging, geloovig bij zijn verbonds-God te zoeken. Zoo ziet men, dat beide zijden des verbonds, — de belofte Gods ter eener, en de verplichting des bondgenoots ter andere zijde, in het Sacrament zich vereenigen of zamen vallen.*

Even zoo is het ook met opzigt tot de verkrijging van het goed des verbonds, in de belofte toegezegd. Deze belofte toch, mag met betrekking tot de deelachtigwording van het goed, daarin voorgesteld, niet onvoorwaardelijk of in absoluten zin worden gedacht. Trouwens, eene dergelijke voorstelling, ontzenuwt de gansche leer des verbonds en geeft regtstreeks aanleiding, om den verborgen en geopenbaarden raad en wil van God, met elkander te verwarren. Deze voorstelling maakt de Sacramenten in de praktijk, ten eenenmaal onbruikbaar. Ja, zij

verlangt ze voor de meesten, waaraan zij naar den wil van God moeten bediend worden, tot zinnelooze en bedriegelijke plegtigheden. Dit hopen we op zijne plaats te bewijzen.

Voorloopig zij het genoeg op te merken, dat zij, die de belofte Gods door ongeloof verwerpen en den rijkdom Zijner genade, in het Sacrament afgebeeld, versmaden; zij, die in onbekeerlijkheid en zondezin voortleven, volgens de natuur des verbonds, nimmer het goed en den zegen des verbonds, maar integendeel, den vloek des verbonds ontvangen. Dit is dan ook de reden, dat talloos velen wel de belofte, maar nimmer het goed des verbonds, in de belofte toegezegd, deelachtig worden.

Laten we nu onderzoeken, op welk eene wijze men in dit verbond komt, en langs welken weg het zich in de Gemeente voortzet.

Uit Gods H. Woord en de leer der Gereformeerde kerk, is het ons gebleken, dat de verbondsbedeeling, met ABRAHAM is begonnen en zich in zijn geslacht heeft voortgezet. ABRAHAM zelve reeds hoog bejaard, en wat meer zegt, aan God geloovig, nam de door God aan hem gedane belofte, door het geloof aan, eigende zich dezelve toe en werd alzoo het beloofde heil, voor tijd en eeuwigheid deelachtig. Doch de Heere had zijne belofte even zeer gedaan aan het zaad, dat uit ABRAHAM's lendenen zou voortkomen. Ook met hen wilde Hij Zijn verbond oprigten; ook zij waren dus in hetzelfde begrepen. En voorwaar, niets was natuurlijker: want was ABRAHAM naar ziel en ligchaam het verbonds-eigendom des Heeren en was zijn zaad slechts eene voortzetting van zijn eigen wezen, zoo volgde hieruit als van zelve, dat, terwijl het *geheel* Gods verbonds-eigendom was, ook alzoo de *deelen*, dat is, zijn zaad, Hem toebehoorden. Schoon dit verbond persoonlijk met ABRAHAM was opgerigt, was zijn zaad, bij hunne geboorte, uit kracht van hunne betrekking tot ABRAHAM, in dit verbond mede begrepen; slechts met dit onderscheid, dat ABRAHAM in eene directe persoonlijke verbondsbetrekking tot God stond, en zijn zaad door hem. ABRAHAM had reeds de verbonds-belofte omhelsd en aangenomen, het tweede deel des verbonds betracht en alzoo was hij in het bezit van het goed des verbonds, en zij zouden hierop een gelijk regt hebben, als zij het tweede deel des verbonds volbragten.

Het was echter de wil van God, dat ABRAHAM's zaad, zelfs in hunne teedere kindschheid, in eene regtstreeksche persoonlijke verbondsbetrekking, tot Hem geplaatst zou worden. Dit regtstreeks en persoonlijk in zijn in het verbond, werd op eene sacramentéle wijze tot stand gebragt, toweten door de besnijdenis, die naar Gods bevel, aan ieder Israëlitisch kind van het mannelijk geslacht, moest volbragt worden. Hierdoor werd hun persoonlijk de verbondsbelofte, met geheel haar rijken inhoud, beteekend en verzegeld.

Van nu af had het de belofte des verbonds, persoonlijk in zijn ligchaam bevestigd en was het dus ook onder de verplichting gebragt, het tweede deel des verbonds te betrachten, namelijk den Heere in geloof, godzaligheid en opregtheid aan te hangen en te dienen. Van dit oogenblik af, stond het dus als Gods verbonds-eigendom, in persoonlijke betrekking tot God, en had een persoonlijk in zijn in het verbond.

Uit dit een en ander, blijkt derhalve, dat het gansche zaad ABRAHAM's, uit kracht van het verbond, dat God met ABRAHAM opgerigt had, op *indirecte wijze*, in het verbond geboren, door toediening van het Sacrament, een *direct persoonlijk inzijn* in het verbond verkreeg; bleef het ongeloofig, in onbekeerlijkheid voortwandelen, gelijk door alle tijden heen, de groote meerderheid der zichtbare kerk deed, zoo had het van dit voorwerpelijk verbonds-inzijn, niets dan den verbonds-vloek te wachten. Ontvingen zijne nakomelingen geloovende en bekeerende genade en volbragten ze alzoo het tweede deel des verbonds, zoo ontvingen zij gewisselijk in tijd en eeuwigheid, den zegen des verbonds. Genoeg. Hier zij het voldoende op te merken, dat het verbond zich op deze wijze *voortzette*, en zoo bleef het, totdat de oude bedeeing, met geheel hare offer- en ceremoniedienst, in CHRISTUS dood en opstanding, haar beslag kreeg en vervuld werd. Van toen af dagteekent eene nieuwe huishouding en inrigting der Gemeente Gods op aarde.

Dewijl echter de geheele Oud-testamentische inrigting, haar uitzigt had op den van God beloofden Messias en Verlosser, en heen wees naar Zijn verzoenend lijden en sterven; zoo volgde hieruit van zelve, dat dit gansche gebouw, toen het in den dood en de opstanding van CHRISTUS verwezenlijkt werd, moest instorten en verdwijnen. Trouwens, zoo dit staande bleef, zou dit eene geheele verloochening van den reeds gekomen en alles volbragt hebbenden Messias behelzen. Met een woord: de inrigting der nieuwe huishouding, zoowel als het geloof en de verwachting der Kerk, moesten in overeenstemming gebracht worden, met den reeds verschenen CHRISTUS en Zaligmaker; daarom liet de Heere ook toen ter tijd, aan het volk van Israël verkondigen, dat Hij zijne belofte, den vaderen gedaan, in den persoon van JEZUS van *Nazareth*, vervuld had, dat Hij, n.l. JEZUS, de van God beloofde Zaligmaker was, en dat een iegelijk die in Hem geloofde, vergeving van zonde zou ontvangen in Zijnen naam.

Thans had men dus den Messias niet meer te zoeken in de belofte, neen, maar als uit de belofte, in persoonlijk aanwezen te voorschijn getreden, in den gekruisten CHRISTUS op *Golgotha*. Een iegelijk die dit niet geloofde en beleed, maar ondanks dit alles, den reeds verschenen CHRISTUS, als den van God gegebenen Zoenborg, verwierp, op een' toekomenden Messias nog bleef hopen en daarom aan de oude inrigting en schaduwdienst bleef vasthouden, als een ongeloofige en hardnekkige verachter Gods en Zijns raads geacht zou worden, en als niet meer tot Zijne kerk en Zijn koninkrijk behoorende, zou hij van de beloofde zegeningen der Gemeente, voor eeuwig uitgesloten worden. Zij daarentegen, die den van God gegeven Zaligmaker, door het geloof aannamen en beleden, zouden voortaan het volk van God of de Gemeente uitmaken. Dewijl nu de meeste Joden tegen God opstonden, hunne harten verhardden en door ongelooft den Gezalfden des Heeren verwierpen, zoo werden dezulken, als dorre takken, — gelijk PAULUS het uitdrukt, — van den olijfboom, d.i. van de Kerk, afgebroken, die daardoor een geïsoleerd standpunt hebben ingenomen, gelijk het nog ten dezen dage is. Deze waren dus — hoewel voor een' tijd — op zijde gezet.

Anderen die in CHRISTUS geloofden en des Heeren weg goedkeurden, bleven alzoo de Kerk van God en waren verplicht zich te laten doopen, ten einde daardoor in de nieuwe inrigting der Gemeente ingelijfd te worden. De besnijdenis toch kon voortaan niet meer tot een Sacrament van het Genade-verbond dienen. Zij moest even gelijk alle andere ceromonien der oude huishouding, die op CHRISTUS als nog toekomstende wezen, afgeschafte worden.

Trouwens, we hebben reeds vroeger opgemerkt, dat de besnijdenis, in de wegsnijding der voorhuid, een teeken was van den bloedigen en gewelddadigen dood van CHRISTUS, als toekomstig naar de Goddelijke belofte. Derhalve kon zij onmogelijk langer stand houden, toen zij in CHRISTUS, als haar tegenbeeld, verwezenlijkt was. Dit toch zou eene verloocheining zijn van CHRISTUS en eene miskennis van Zijn' Persoon en zijn werk. Daarom brengt de Apostel PAULUS zoodanige Christenen, die haar wilden in stand houden, dit met grooten ernst en nadruk onder het oog, zeggende: *„Dat, indien zij zich lieten besnijden, CHRISTUS hun onnut en ijdel was geworden en zij van de genade waren vervallen.”*

Daarom moest het teeken, hetgeen de Verbonds-belofte beteekende en verzegelde, noodwendig veranderd en in overeenstemming met den reeds *verschenen* CHRISTUS gebragt worden, daarom werd het teeken der *besnijdenis*, in dat van den doop veranderd. — De doop toch, daar hij met geene bloedstorting gepaard gaat, wijst niet gelijk de besnijdenis, — *vooruit* op een' CHRISTUS, die nog toekomstig was: maar op een' CHRISTUS, die *reeds gekomen* en in wien het zondewezen in den dood gegaan, geregteijk veroordeeld en gestorven was.

Het andere deel der besnijdenis, teweten, hetgeen betrekking had op het onderwerp dat besneden werd, bleef in den doop hetzelfde, als in de besnijdenis; gelijk ons Doop-formulier zegt: *„dat de doopeling vermaand en verplicht is, den eenigen en Drieëenigen God aan te hangen de wereld te verzaken, zijne oude natuur te dooden en in een nieuw Godzalig leven te wandelen.”*

Trouwens, beteekende de besnijdenis, — gelijk we boven zagen, — de besnijdenis des harten en den ouden mensch met zijne werken af te leggen. Hetzelfde gaf ook de indompeling — gelijk de doop oulings bediend werd, — te kennen. Gelijk toch iemand, die onder water zinkt, gewoonlijk sterft, zoo was ook de indompeling onder het water in den doop, een beeld en teeken, dat ook de oude mensch, het zondewezen, moest geacht worden dood en de doopeling, der zonde en der wereld gestorven te zijn. De doop verzekerde hem niet alleen, dat dit zijne roeping was, maar ook, dat de genade daartoe, — naar inhoud des verbonds, — voorwerpelijk in CHRISTUS aanwezig was.

Desgelijks was het opkomen uit het water, een teeken, dat de doopeling — gelijk hij der zonde gestorven — voor Gode levende was, dat is, dat zijne geestelijke opstanding in CHRISTUS lag en dat hij van zijne zijde geroepen was, in nieuwigheid des levens te wandelen. Hierop doelt de Apostel PAULUS, wanneer hij zegt: *„Of weet gij niet, dat zoo velen als wij in CHRISTUS JESUS gedoopt zijn, wij in (of tot de gemeenschap van) Zijnen dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met*

„Hem (als) begraven, door den doop in den dood (d.i., de vernietiging van den ouden mensch), opdat, gelijkewijs CHRISTUS uit de dooden „opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.“ *) Derhalve blijkt het, dat de doop in zijn wezen, niets anders in zich bevat dan de besnijdenis, wier plaats zij thans vervult.

Hier tegen te werpen, — gelijk de *Baptisten* doen, — dat de besnijdenis opzigt had op het land *Kanaän*, beteekent niets, dewijl dit nog moet bewezen worden. De vraag is niet: of God aan ABRAHAM, de belofte van het land *Kanaän* ook gegeven had? Dit is zeker. Maar de vraag is: of dit in het verbond begrepen, en door het teeken der besnijdenis verzegeld werd? Indien men dit wil beweren, hoe zal men het dan maken met die geslachten, die gestorven zijn en nooit het land *Kanaän* gezien hebben, dewijl er toch tusschen de instelling der besnijdenis en de inbezitneming van genoemd land, niet minder dan vierhonderd jaren verlopen zijn. Heeft dan JEHOVAH, met betrekking tot deze, in Zijne belofte gefaald? — Al kon het echter bewezen worden, dat het land *Kanaän*, mede in het verbond was toegezegd, dan zouden wij hierop eenvoudig antwoorden: dit is slechts een uitwendig toevoegsel van het verbond geweest, welks geheele waarde, in den dood van CHRISTUS heeft opgehouden; dewijl toen de geheele aarde, Gode heilig verklaard werd.

Even weinig beteekent de aanmerking te maken, dat oulings het teeken der besnijdenis, alleen aan het mannelijk en niet aan het vrouwelijk geslacht bediend werd; daar toch ieder weet, dat voor de besnijdenis wel het mannelijk, maar niet het vrouwelijk zamenstel des ligchaams geschikt was. Hier komt nog bij, dat God gewild heeft, — misschien om het ruime aandeel, dat zij in den eersten afval van God gehad heeft, — dat de vrouw onder de oude bedee-ling, zeer weinig zelfstandigheid bekwaam. Dit is echter weggenomen, sedert zij den Verlosser en Zaligmaker ter wereld heeft gebragt. Sints is zij in eene zelfstandige betrekking tot het Verbond gebragt, en met de verandering van het teeken, kon haar ook het Sacrament toegediend worden.

En daar met de nieuwe bedee-ling, alle onderscheid van volk weg viel, en de middelmuur des afscheids was neêrgestort, werden tevens de geloovigen uit de Heidenen, in de Gemeente Gods ingelijfd; daardoor kwamen zij in hetzelfde Genade-verbond te staan, waarin de Joodsche kerk, sedert ABRAHAM's tijd *alleen* bestaan had. Nu maakten zij voortaan, met de geloovigen uit de Joden, éene Gemeente uit en hunne kinderen kwamen als kinderen des Verbonds voor.

De groote vraag is echter: Of de Kerk wél gedaan heeft, dat zij niet alleen volwassene, maar ook jonge kinderen doopte? Ieder weet, welk een strijd hierover gevoerd is in de dagen der Reformatie en die strijd duurt nog heden ten dage voort. De *Baptisten* en andere tegenstanders van den Kinderdoop, trachten hun gevoelens te steunen, met een drieledig bewijs:

*) Rom. 6: 3, 4.

Voreerst, zeggen ze, dat er in de H. Schrift geen bevel voorhanden is, dat men de kinderen zal doopen.

Ten *tweede*, dat CHRISTUS aan Zijne discipelen last gaf, *eerst* te onderwijzen en *daarna* te doopen.

Eindelijk, dat de jonge kinderen van den doop *niets* verstaan.

Indien we nu eens volkomen deze bezwaren tegen den Kinderdoop ingebracht, toestemden, zoude dan daardoor het pleit ten nadeele van den Kinderdoop beslist zijn? Laten we dit hier onderzoeken.

Het *eerste* was, CHRISTUS heeft nergens met zoo vele woorden bevolen, de kinderen te doopen. Toegestemd. Doch Hij heeft het ook volstrekt nergens verboden. Dus komen we hiermede geen stap verder, want er is door Hem niets voor nog tegen geboden.

Het *tweede* bezwaar, schijnt in den eersten opslag iets meer te beteekenen: CHRISTUS — zegt de *Baptist* — heeft aan de Apostelen bevolen, eerst de menschen te onderwijzen en dan op verklaring des geloofs, te doopen. Insgelijks toegestemd. Doch hierbij moet men opmerken, dat er eene *tweederlei* wijze van werkzaamheid is voor de predikers des Evangelies. De ééne binnen de Gemeente, aan de huisgenooten des geloofs; de andere buiten haar, aan Joden en Heidenen, of zoo we het thans gewoon zijn te noemen, een zendelingsarbeid. De arbeid binnen de Gemeente of kerk, heeft tot voorwerp de huisgenooten des geloofs, die reeds in het verbond Gods en zijne Gemeente begrepen zijn. De zendelingsarbeid gaat omtrent zulken, die vreemdelingen van het verbond en Gods Gemeente zijn. Elk zal gereedelijk toestemmen, dat er met betrekking tot het verbond, een groot verschil bestaat, tusschen hen die binnen, en diegenen welke buiten het huisgezin der Gemeente Gods zich bevinden. Hieruit vloeit dan ook van zelfs voort, dat zij in de bearbeiding, eene zeer verschillende behandeling vereischen. Dit zal toch wel van niemand ontkend worden, dewijl het uit de natuur der zaak zelve volgt. Nu ter zake: wanneer CHRISTUS aan Zijne discipelen bevel geeft, hoe zij te handelen hebben; als Hij hun beveelt, eerst te onderwijzen en daarna te doopen, heeft dan dit bevel opzigt tot hen, die reeds binnen de Gemeente en in Gods Verbond ingelijfd waren? Of ontvingen zij dien lastbrief, in de hoedanigheid als zendingen, hun bevelende, hoe ze zich met het Evangelie tot alle volkeren hadden te wenden? Niet het eerste, maar het laatste, werd ongetwijfeld bedoeld. Hieruit volgt derhalve onwedersprekelijk, dat het bevel van *eerst* te onderwijzen en *daarna* te doopen, in hun' lastbrief stond, om aan te wijzen, hoe zij als zendingen, *buiten* de kerk, met Joden en Heidenen hadden te handelen. Het spreekt van zelve, dat de toestand derzulken het vereischte, om *eerst* onderwezen en *dan* gedoopt te worden. Men kan hieruit derhalve alleen bewijzen, hoe *buiten*, maar geenszins, hoe *binnen* het huisgezin der Gemeente, de doop moet worden bediend. Dit onderscheid niet onder het oog te houden, geeft aanleiding tot eene schromelijke verwarring. De Gemeente Gods heeft dit door alle eeuwen ook zoo begrepen; want wanneer het er op aankwam, om te weten, hoe men *binnen* 's huis te handelen had, heeft zij altijd geoordeeld, dat de kinderen zoowel als de volwassenen, in het Verbond Gods en zijne Gemeente begrepen waren; dat

zij dus ook de belofte des Verbonds hadden en ten gevolge daarvan, een wettig regt bezaten op het teeken des verbonds. Dit grondden zij daarop, omdat de Heere zelve, bij de *oprigting* des verbonds verklaard had, dat het Zijn wil was, hun het teeken en zegel des verbonds, in hunne kindschheid toe te dienen; en — ofschoon het uiterlijk teeken des verbonds, in dat van den doop veranderd was, — echter de inhoud dezelfde bleef. Dit bevel — om het Sacrament in de kindschheid toe te dienen, — was door God *nimmer* opgeheven, daarom bleef het zijne kracht ook in volgende tijden behouden.

Wat de laatste tegenwerping der *Baptisten* betreft, deze laten we voor het tegenwoordige rusten, wijl ze ons later van zelve zal voorkomen.

Het is ons dan ten volle gebleken, dat de leer der Gereformeerde kerk, — betreffende den Kinderdoop, — op eenen onwrikbaren grondslag rust; namelijk, dat God met ABRAHAM en zijn zaad, het verbond gemaakt heeft; dat *dat* verbond in wezen hetzelfde is, waarin de Kerk thans staat, alsmede dat de doop gekomen is in de plaats der besnijdenis. Dit alles een vaste en onwankelbare grond zijnde, zoo kan hieruit geen ander besluit volgen, dan dat thans de kinderen even wettig gedoopt worden, als zij onder het O. Testament besneden werden.

Laten we nu beproeven, of we op dezen grondslag, ons *formulier van den Kinderdoop* kunnen verklaren.

Voor we echter tot de verklaring overgaan, moeten wij den lezer nogmaals opmerkzaam maken, dat ons *Formulier van den Kinderdoop*, — gelijk we het thans hebben, eene verkorting is van een ander, vervaardigd op last van den Keurvorst FREDERIK III van den *Palts*, door de *Paltsche* Godgeleerden. Men denkt door dezelfden, die den *Heidelbergischen Catechismus* hebben ontworpen en hetwelk in de *Nederlandsche Gereformeerde kerk* is aangenomen en als zoodanig door onze vaders, een geruimen tijd is gebruikt geworden. Dit heeft geduurd, totdat de *Provinciale Synode van Holland en Zeeland*, vergaderende te *Dordrecht* 1574 besloot, hetzelfde te verkorten. Toen is het geworden zooals wij het heden bezitten.

Boven dit Formulier, — gelijk het oorspronkelijk was, — stond: *„Formulier om den heiligen Doop te bedienen; onze hulpe staat in den naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft.”* Thans lezen we: *„Formulier, om den H. Doop te bedienen aan de kleine kinderen der geloovigen.”*

Hierdoor worden dus de onderwerpen bepaald, aan wie de doop zal bediend worden. En die zijn? De kleine kinderen der geloovigen. En wie zijn — in den zin des Formuliers — hier de kleine kinderen der geloovigen? Zijn het alleen de kinderen van zoodanige ouders, die door den *Heiligen Geest* wedergeboren zijn, of die volgens den aard der liefde, daarvoor gehouden kunnen worden? Of moet men er de kinderen der *gansche zichtbare Kerk* door verstaan, zooals die in al hare gedoopten bestaat. Laten we dit hier met de meeste onpartijdigheid onderzoeken.

Het is bekend, dat het eerste gevoelen, de denkwijze der *Labadisten* was. Met volkomene zekerheid echter, durven we den lezer

verzekeren, dat dit nimmer het gevoelen der Gereformeerde kerk geweest is, — hoewel er misschien ten allen tijde leeraars geweest zijn, die zulk eene denkwijze schenen te zijn toegedaan. Trouwens, dan moesten zij geloofd hebben, dat de wedergeboorte of het zaligmakend geloof der ouders, of van één derzelve, den grond uitmaakte, waarop de Doop aan de kinderen wordt toegediend.

Immers, elk ziet, indien dit het geval ware, dat dan de toediening des doops, op den onderwerpeliĳken staat der ouders moet rusten. Maar wat verband zou er toch tusschen de wedergeboorte der ouders, en de bediening van het Sacrament des doops, aan de kinderen bestaan? Of zou misschien de doop aan de kinderen beteekenen en verzegelen, de genadestaat van hunne ouders; zoodat hun door den doop te kennen gegeven wordt, dat hunne ouders vrome menschen zijn? Wie was ooit zoo dwaas, dit te beweren? Integendeel! Ieder weet, dat de Gereformeerde kerk, den doop altijd beschouwd heeft en nog beschouwt, als een teeken en zegel, waardoor den doopeling, de beloften van het Genade-verbond beteekend en verzegeld wordt. Dat dit de oude en volstandige leer der Gereformeerde kerk geweest is, blijkt uit al hare bepalingen op den doop. De *Synode van Holland en Zeeland*, gehouden te *Dordrecht* 1574, leert: „Het verbond Gods, zal in de kinderen (zoo haast als men den doop Christelijk bekomen kan) met den Doop verzegeld worden.” *)

De *Nationale Synode*, gehouden te *Dordrecht* 1558, maakte yan den kinderdoop, dezelfde bepaling. „Het verbond Gods, zal aan de kinderen der Christenen (zoo haast men denzelven bedienen kan) met den heiligen Doop bezegeld worden.” †)

Desgelijks besloot de *Nationale Synode*, gehouden in 1581 te *Middelburg*, die nader aanwees, welke kinderen zij wilde, dat gedoopt worden. Zij spreekt aldus: „Het verbond Gods zal aan de kinderen der gedoopte Christenen, met den doop (zoo haast als men de bediening deszelven hebben kan) bezegeld worden.” §)

In de *Nationale Synode* van 's *Gravenhage* 1586, wordt hetzelfde gezegd, behalve het woord „gedoopte.” **)

Ook in die van *Dordrecht* 1618 en 1619, wordt hetzelfde gelear. ††)

Op gelijke wijze, spreekt onze Catechismus, zeggende, dat „de jonge kinderen gedoopt moeten worden,” (niet omdat hunne ouders wedergeboren en vernieuwd zijn, maar) „omdat zij in het verbond Gods en zijne Gemeente begrepen zijn.” §§)

Dit en niets anders, geeft volgens de leer der Gereformeerde kerk, — den kleine kinderen der geloovigen of gedoopte Christenen, regt op

*) Art. 57 dier Synode.

†) Art. 59 — Synode.

§) Art. 39 — Synode.

**) Art. 50 — Synode.

††) Art. 56 — Synode.

§§) Zondag 27, vragc 74.

den doop, even gelijk het den kinderen onder het Oude Testament regt gaf op de besnijdenis.

De Gereformeerde kerk heeft dus geredeneerd:

De besnijdenis onder het Oude en de doop onder het N. Testament, beteekent en verzegelt de belofte van het Genade-verbond; die in dit verbond begrepen is, komt dus ook de belofte des verbonds toe, en die de belofte toekomt, heeft volgens den aard der zaak en naar het uitdrukkelijk bevel des Heeren, ook regt op het teeken en zegel. De kleine kinderen der Kerk zijn in het Verbond, hun komt de belofte toe, derhalve komt hun ook het teeken en zegel des verbonds toe. Deze redenering is inderdaad onomstootelijk. Het komt er nu slechts op aan, welke kinderen in dit verbond begrepen zijn. Dit hangt af, van wat men door het Verbond verstaat. Verstaat men er door, een verbond van eeuwigheid, — vóór het begin des tijds en dus vóór de grondlegging der wereld, — opgericht tusschen den *Vader en den Zoon*, met betrekking tot de verlossing en zaligheid der uitverkorenen gesloten, dan is het volgens deze opvatting, meer dan duidelijk, dat in dit verbond volstrekt geene andere, dan de uitverkorenen uit alle geslachten, talen en natiën begrepen zijn. Zoo schijnt het door sommigen te worden opgevat.

Welk begrip men echter van zulk een verbond, geheel buiten den tijd bestaande, zich voorstelle, de waarheid van de zaak is deze: Het geheele begrip, dat aan zulk een Verbond, de Sacramenten zouden gehangen zijn, is bij de Gereformeerde kerk in hare Belijdenis-schriften en in de theologische werken van onze Reformateurs, ten eenenmale onbekend, ja er is geen jota noch tittel van in hunne geschriften te vinden. Om echter de waarheid ronduit te zeggen, het is voor ieder, die de *systematische geschiedenis* slechts ter loops heeft ingezien, duidelijk, — dat bovengenoemde zienswijze, op Nederlandschen bodem, slechts honderd jaren oud is, en alleen is uitgedacht tot ondersteuning van eene andere theologische stelling. In dit zoogenaamd, van eeuwigheid opgericht verbond, zijn alle uitverkorenen, en ook die alleen begrepen. Indien nu het teeken en zegel des doops, tot dit verbond behoort en dus aan de onderwerpen beteekent en verzegelt, dat ze door God van eeuwigheid in *CHRISTUS* uitverkoren en alzoo in dit verbond opgenomen zijn; dan volgt hieruit onvermijdelijk, dat niemand regt op den doop heeft, dan alleen de uitverkorenen; — ja, dan mag niemand den doop voor zich of zijn kind begeeren, tenzij hij bewijs kan toonen, dat hij of zijn kroost door God tot zaligheid in *CHRISTUS* is uitverkoren, dewijl niemand mag begeeren wat hem niet toebehoort. Evenmin heeft een Leeraar, volgens dit beginsel, regt, om zonder dit bewijs, aan *één* kind het Sacrament des doops toe te dienen; want zonder dit, komt hun de doop niet toe.

Doch waardoor zullen de ouders bewijzen, dat hunne kinderen zijn uitverkoren? Wat is toch dieper geheim, dan het eeuwig raadsbesluit Gods? Hoe zullen ze dit bij de geboorte van hun kind, bij mogelijkheid kunnen zien, en aan anderen de verzekering geven, dat hunne kinderen, vóór de grondlegging der wereld, ten eeuwigen leven verordineerd zijn? Zulks is ten eenenmaal onmogelijk, dewijl de verkiezing zich alleen van achteren openbaart, uit het zaligmakend ge-

nade-werk, hetwelk met de kindertjes nog niet openbaar geschied is. Dientengevolge is er ook niet het minste bewijs van hunne verkiezing voorhanden en alzoo ook evenmin van hun regt op den doop, dat men hier op grondt. Derhalve blijft er geen andere weg over, dan den doop zoo lang uit te stellen, totdat het kind duidelijke bewijzen geeft van zijne uitverkiezing.

Alzoo kan ieder zien, dat de consequente toepassing van dit beginsel, door iemand die conscientieus in deze zaak handelt, onvermijdelijk leiden moet, tot de volstreckte verwerping van den *Kinderdoop*, ja, dat men hiermede het *Baptisme* in vollen nadruk regtvaardigt. Deinst men hiervoor echter terug, wil men evenwel voortgaan met de *jonge kinderen te doopen*, men zegge dan toch, op welken *grond* men dit zal doen?

Misschien antwoordt men, omdat het *mogelijk* is, dat zij uitverkoren zijn; wij zeggen: het is even goed mogelijk, dat ze niet uitverkoren zijn, en dat zal inderdaad met velen wel het geval wezen, omdat er naar CHRISTUS uitspraak, wel velen geroepen, maar weinige uitverkoren zijn; en bovendien weet men het met zekerheid van geen één kind, of het onder het getal der uitverkorenen behoort. Zegt men verder: Men moet alle kinderen der kerk doopen, om de uitverkorenen te treffen. Zeer goed. Maar is dan de bediening van het Sacrament, het werk van treffen? mag men het heiligste tot een spel maken? Ja, wat meer zegt: doopt dan — als gij kunt — ook de kinderen van Joden en Heidenen; want het blijkt, dat hieronder ook wel uitverkorenen zijn. Of zal men zeggen, dat de kleine kinderen der kerk moeten gedoopt worden, omdat zij onder het volk geboren zijn, waaraan de beloften gegeven zijn? Goed. Maar wat volk is dit? Naar deze zienswijze al weêr geen ander, dan de uitverkorenen. Dus, omdat de kinderen geboren zijn onder de uitverkorenen, aan wie God Zijne beloften gegeven heeft, daarom is iedereen van die kinderen ook uitverkoren? Neen, dit niet. Wat dan? Omdat ze in een land geboren worden, waarin uitverkorenen leven; daarom moeten ze gedoopt worden. Goed. Maar... doopt dan ook Joden-kinderen, want deze leven ook in ons midden, onder de uitverkorenen. Doch waartoe meer geredeneerd. Het is meer dan duidelijk, dat deze zienswijze van het Verbond, den *Kinderdoop* onmogelijk maakt, en regtstreeks tot het *Baptisme* leidt.

Tegen deze opvatting, staat eene andere over. Deze verklaart het Genade-verbond te zijn: Eene genadige onderhandeling tusschen God en den uitverkoren zondaar, waarin God van Zijne zijde belooft, de eeuwige zaligheid, en van den zondaar cischt, geloof en bekeering, belovende echter die zelf in den zondaar te zullen werken, en de zondaar neemt van zijne zijde, — door genade bewrocht, — die voorwaarden door geloof en bekeering aan en deze twee maken alzoo een verbond en op deze wijze komt de zondaar in het Genade-verbond.

Hieruit volgt, dat geene andere in het Genade-verbond zijn, dan die persoonlijk door geloof en bekeering, hetzelfde formeel met God gesloten hebben. Dewijl nu de kinderen niet vatbaar of bekwaam zijn, om zulk eene persoonlijke onderhandeling aan te gaan, zoo komt

hieruit onvermijdelijk dit besluit, dat de kinderen allen buiten het Genade-verbond zijn. Ja, niet alleen de kleine kinderen der kerk: maar ook alle onwedergeborene volwassenen, worden hierdoor buiten het verbond gesloten. Vermits nu niemand mag gedoopt worden, tenzij hij zich in het Genade-verbond bevindt en de kleine kinderen onmogelijk in zulk een verbond kunnen zijn, zoo geraakt men langs dezen weg in dezelfde zwaarigheid, als met het vorige gevoelen, namelijk, dat men alle kleine kinderen van den doop moet uitsluiten. Men moet dan noodzakelijk zoo lang den doop uitstellen, totdat ze, — door genade bewerkt, — personeel het verbond met God gemaakt hebben. Wil men echter voortgaan met hen te doopen, ofschoon ze volgens dit beginsel, bij consequente toepassing, geheel buiten het verbond en met de kinderen van Jood en Heiden gelijk staan, men zegge ons dan, waarom men niet even zoo goed de kinderen van dezen kan doopen, — aangezien toch de Christen-kinderen, met de kinderen van Jood en Heiden, — wat het Genade-verbond betreft, gelijk staan? En zouden dan deze kinderen, niet even zoo goed regt op den doop hebben, als de onze?

Verder: Indien de kinderen der kerk, buiten het verbond zijn, op welken grond geeft men hun, vragen we nogmaals, dan toch het Sacrament? Volgens de leer des Bijbels en die der Gereformeerde kerk geschiedt het: „Omdat ze in Gods verbond begrepen zijn, daarom moeten ze als erfgenamen des rijks Gods en zijns verbonds gedoopt worden.” Volgens deze opvatting van het Genade-verbond, zijn echter de kinderen er buiten, op welken grond zal men ze dan toch doopen? Wil men ze echter zonder grond doopen, wat zal hun dan de doop beteekenen en verzegelen? Niet de belofte des verbonds, want deze is alleen uitsluitend voor hen, die in het verbond zijn begrepen; maar de kinderen, niet in het verbond zijnde, zoo kan het de belofte volstrekt niet wezen. Men zegge eens — als men kan — wat het dan is?

Om echter de geheele zaak te voldingen, namelijk, dat door het woord geloovigen, boven het Formulier gesteld, niet slechts de wedergeborene in de kerk: maar de *geheele zichtbare kerk* bedoeld wordt, zoo willen we nog een historisch bewijs bijbrengen.

Wat zoudt gij denken, als we aan hun, die dit opschrift boven het Formulier geplaatst hebben, zelve eens konden vragen, of ze hiermede bedoelden, dat ze geene andere kinderen, dan alleen van ware geloovigen of die men naar den aard der liefde, gelijk men spreekt, daar voor houdt, moet doopen en zij antwoordden hierop, dat men *alle* kinderen der gemeente, zelfs van *afgesnedene* lidmaten mag doopen; zoudt ge dan niet moeten bekennen, dat gij hunne meening, in genoemd opschrift bedoeld, zeer slecht verstaan hadt? Nu we kunnen gelukkig de Vaders, die dit opschrift vervaardigd hebben, deze vraag doen.

De verandering, die dit formulier in het gemeen ondergaan heeft, is gemaakt door de *Synode van Dordrecht* in 1574. Zij heeft het bekort en dit opschrift er boven geplaatst. *)

*) Zie *ENS*, over de *Formulieren van eenheid*, oude uitgaaf, bl. 204 en Art. 66 van genoemde Synode.

Aan deze Synode werd de vraag gerigt: *Of men ook de kinderen der afgesnedenen mogt doopen? En geantwoord: Ja!*

Dewijl nu deze Synode, die dit opschrift zelve gemaakt heeft, beweert, dat zelfs de kinderen der *wettig afgesnedenen* mogen gedoopt worden, hoe kan men dan bij mogelijkheid denken, dat zij onder het woord *geloovigen*, alleen kinderen van wedergeborene geloovigen bedoeld heeft? Zou ze dan niet met de eene hand afbreken, wat ze met de andere gebouwd heeft, en van alle kanten met zich zelve in strijd staan?

Vraagt ge: waartoe dient dan in dit opschrift, de benaming van *kinderen der geloovigen*, wanneer toch alle kinderen der zichtbare kerk bedoeld worden, en het zeker is, dat niet ieder lid daarvan een waarachtig geloovige is? Hierop zou men kunnen antwoorden, met te zeggen, dat het woord *geloovigen* in dit opschrift, in een' zeer ruimen zin, door de vaderen is gebruikt, even als de Catechismus in het antwoord van de 74e vraag, het woord *ongeloovigen*, voor Joden en Heidenen neemt, deze toch noemt de Catechismus in hetzelfde *ongeloovigen*; hieruit volgt, dat uit kracht van tegenstelling, de zoodanigen, *geloovigen* genoemd worden, die de waarachtige waarheid, welke uit God is, belijden, en uit Christen- of gedoopte ouders geboren, en door den doop der Christelijke kerk zijn ingelijfd.

En anderdeels, dat onze vaderen, wanneer zij de gansche zichtbare kerk als geloovig voorstellen, dan niet spreken naar hetgeen velen er van in de werkelijkheid waren: maar naar hetgeen zij op grond van hunnen Doop, volgens den eisch van het Genade-verbond en die van hunne belijdenis, *behoorden te zijn*. Trouwens, onze vaderen waren niet dwaas genoeg, om aan eenige leden der zichtbare kerk, een' vrijbrief te geven, tot ongelooft en onbekeerlijkheid, daar ze even goed als wij wisten, dat: Wie niet geloofd zal hebben, gewisselijk door God verdoemd zal worden. Op deze wijs, moeten ook sommige uitdrukkingen van het Formulier van den huwelijken staat verklaard worden, wanneer het b. v. zonder eenig onderscheid te maken, van de gehuwden verklaart, dat zij mede *verfgenamen des levens zijn*," en in de dankzegging, dat zij *verfgenamen des verbonds zijn, dat God met ABRAHAM, IZAÄK en JAKOB gemaakt heeft*." Wanneer men hierbij nu onder het oog houdt, dat het trouwen destijds, bijna alleen door de Kerk geschiedde en dat deze dus allen trouwde, ook hen die nimmer belijdenis deden, en bovendien dikwerf zeer onzedelijk en goddeloos van leven waren, en dat alleen hiervan de ongedoopten, door eene verordening der Synode, vergaderd te *Dordrecht* 1619 waren uitgesloten, dan voorzeker kan er bij niemand den minsten twijfel verblijven, dat onze vaderen gesproken hebben, niet volgens hetgeen vele leden der kerk in de werkelijkheid waren: maar wat ze overeenkomstig hunne betrekking tot de Kerk en het Verbond behoorden te zijn.

Dan genoeg over dit opschrift. Laat ons het Formulier zelve hooren. „De hoofdsom der leer des heiligen Doops,” zegt het, *is in deze drie stukken begrepen*." Deze *drie stukken*, zullen in het vervolg voorkomen. Het *eerste* ziet op onze diepe ellende, die ons door den Doop zinnebeeldig wordt aangeduid, hierin bestaande, *dat wij met onze kinderen in*

„zonden ontvangen en geboren, en daarom kinderen des toorns zijn, zoodat wij in het rijk van God niet mogen (of kunnen) komen, tenzij wij van nieuws geboren worden.” Dit is eene vaste en onomstootelijke waarheid, die wel ontkend, bestreden, veracht en bespot kan worden, gelijk ze, helaas! daaraan even als vele andere Goddelijke waarheden, bij velen ten doel staat, door eene vreeselijke blindheid en ongeloovigheid, die echter door de verklaring Gods en de geschiedenis van alle eeuwen blijkt, eene eeuwige waarheid te zijn. Dit behoeft hier geen nader betoog. De mensch toch heeft het beeld van God, wat zijne oorspronkelijke heilige natuur betreft, niet ten deele, — gelijk men thans zegt, — maar geheel en al verloren, en daarvoor in zijn' afval en zijne geheele verwijdering van God, die zijn ware leven was, eene geheel onheilige natuur in deszelfs plaats gekregen. Niemand kan een reine geven, uit een onreine; dat uit vleesch geboren is, dat is vleesch; in zonde ontvangen, in ongerechtigheid geboren, en tot in het innerlijkste van ons wezen, verontreinigd te zijn, is ons aller lot; en daarom zijn wij ook van nature zonder eene enkele uitzondering, kinderen des doods en toorns, met betrekking tot een heilig en regtvaardig God, en als zoodanig zonder nieuwe geboorte, geheel ongeschikt en onvatbaar voor Zijne heilige gemeenschap en zaligheid. Hierin heeft dan ook het veel beteekenend woord van CHRISTUS zijnen grond: *„Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het koninkrijk van God niet zien.”* Deze onreinheid en noodzakelijkheid der wedergeboorte, — zegt ons Formulier, — wordt ons door den doop geleerd en aangewezen. *„Dit leert ons — zegt het — de ondergang en besprenging met het water, waardoor ons de onreinheid onzer zielen wordt aangewezen.”* Door ondergang, wordt gezinspeeld op den doop, bij indompeling bediend en door besprenging, denkt ze aan de wijze, waarop de doop bij ons plaats vindt. Op welk eene wijze echter, leert ons nu de doop de onreinheid en onheiligheid onzer natuur en de noodzakelijkheid der wedergeboorte? Dit geschiedt op eene zeer aanschouwelijke wijze. Immers, indien men iemand in of onder het water dompelt, zoo is het of om hem in het water te wasschen en alzoo van zijne onreinheid en vuilheid te zuiveren, of om hem in het water te verdrinken, te smoren en alzoo te dooden. Deze zaken worden ons door den doop, door den ondergang in het doopwater, of de besprenging met het water, te kennen gegeven. De afwassching veronderstelt de onreinheid en de schuld der zonde en toont ons de noodzakelijkheid der wedergeboorte en der vergeving aan.

Uit het eerste oogpunt, beschouwt de Apostel PETRUS den doop, als hij zegt: *„Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van JEZUS CHRISTUS, tot vergeving der zonden.”* Hand. 2: 38.

In het tweede opzigt beschouwd, geeft de doop de noodzakelijkheid der aflegging van den ouden mensch, van het zondewezen, alsmede die van eene nieuwe geboorte te kennen. Van deze zijde, beschouwt de Apostel PAULUS den doop, Rom 6: 3.

De Heere laat ons dit onder het oog brengen, om ons eene zeer

gewigtige les te geven, die we zeer bezwaarlijk kunnen leeren; het is, — zegt het Formulier, — „opdat wij vermaand worden, een mishagen aan ons zelve te hebben, ons voor God te verootmoedigen, en onze reinigmaking en zaligheid buiten ons zelve te zoeken.” Dit is duidelijk; zijn wij zulke vuile en onreine zondaren, dat zelfs ons geheele adamietischwezen en bestaan, zoo diep bedorven is, dat het in den dood moet gaan, dat het gansch moet afgelegd worden, dan hebben wij voorzeker wel reden, om ons voor God te verootmoedigen en geheel en voor altoos van ons zelve af te zien, om door eigen vermogen of kracht gered te worden, dan zullen wij naar een redmiddel buiten ons moeten omzien.

Alzoo leert ons dan de doop, aan de eene zijde onze ellende, schande en onzen grooten nood kennen: maar wijst ons ook aan de andere zijde een lichtpunt, een weg van redding en ontkoming, buiten ons zelve aan; daarom zegt het Formulier ook: *Ten tweede*, „betuigt (of leert) en verzegelt ons de heilige Doop de afwassching der zonden door JESUS CHRISTUS. Daarom worden wij gedoopt, enz.” Dit geeft eenvoudig te kennen, dat de doop ons niet alleen op onze ellende, maar ook tevens tot CHRISTUS den eenigen en algenoegzamen Zaligmaker en Verlosser heen wijst, in wien alles bestaat, wat tot onze volkomene verlossing, beide van de schuld en de inwonende zonde, den ouden mensch met zijne werken, noodig is; zoodat wij buiten of benevens Hem, niets behoeven te zoeken. Ook dit zegt het Formulier, „wordt ons door den doop betuigd en verzegeld” (of verzekerd), als eene waarachtige en onwankelbare waarheid. Hoe en op welk eene wijze ons zulks de doop leert, wordt ons door het Formulier nader verklaard; „want”, zegt het, „als wij gedoopt worden in den naam des Vaders, zoo betuigt en verzegelt ons God de Vader, dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade oprigt, ons tot Zijne kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van alle goed verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of te onzen beste keeren wil.” We hebben tevoren opgemerkt, dat oudtijds de besnijdenis en thans de doop, aan den doopeling de belofte van het verbond der genade beteekent en verzegelt, waarvan de inhoud is: *Ik zal uw God zijn en de God van uw zaad*; deze belofte houdt alles in, wat er tot volkomene verlossing en zaligheid noodig is. Door den doop wordt niets anders, dan deze belofte beteekend en verzegeld. Wanneer God belooft: *Ik zal uw God zijn*, zoo is Hij dit echter overeenkomstig de wijze van Zijn bestaan, d.i. als een *Drieëinig God*, naar den aard der Goddelijke huishouding van de drie Personen, gegrond op de wijze van hun Goddelijk bestaan, in het Goddelijk wezen; deze zaak was echter volgens den aard der oude bedeeeling, destijds minder duidelijk, daarom kwam zij noch in het geven van de belofte, noch in de besnijdenis, te voorschijn. In de nieuwe of Evangeliesche bedeeeling, waarin de geheimen van de wijze van Gods

bestaan en werking, meer in het licht treden, komt dit ook in den doop duidelijker te voorschijn, namelijk *hoe* en op *welke manier* de Drieëenige God, naar den inhoud des verbonds, de God van zondaren zijn wil en zal, en hoe ieder der drie Goddelijke Personen, het zijne toebrengt tot verlossing van zondaren. Duidelijk treedt dit in het licht, in het bevel van CHRISTUS, om den doop te bedienen in den naam van Vader, Zoon en H. Geest. Volgens het Formulier, betuigt en verzegelt God de Vader, dat Hij met den doopeling een eeuwig verbond der genade *oprigt*. Dit op kinderen toegepast, zoo wordt hierbij verondersteld, dat zij uit kracht des verbonds, waarin zij door hunne ouders tot God staan, reeds indirect in dat verbond begrepen zijn, doch dat ze nu door hunnen doop in eene *persoonlijke* verbondsbetrekking tot God gebracht worden en het is daarom dat het Formulier zegt, dat God dit verbond bij den doop met hen *oprigt*. Als zoodanig ontvangen ze de belofte en het teeken des verbonds en nemen ook de verpligting des verbonds op zich. Daarom zegt het Formulier, van God den Vader, dat Hij *thans* met den doopeling, een eeuwig verbond der genade *oprigt*. Verder, zegt het formulier, dat Hij de gedoopten tot Zijne kinderen en erfgenamen aanneemt. Verstaat dit echter niet in den *sterksten zin* des woords, als onafscheidelijk met de zaligheid gepaard: maar geheel verbondsgewijze, dus voorwerpelijk van de zijde Gods. In *denzelfden* zin als wij tevoren gezien hebben, dat God uit kracht des verbonds, de kinderen zelfs van de allergoddeloosste *Israëlieten*, Zijne kinderen noemt en PAULUS de algemeene voorregten der Joden beschrijvende, zegt: *«hunner was de aanneming tot kinderen.»* Sommige oude Godgeleerden, pleegden dit een verbonds-kindschap te noemen. Verder zegt het Formulier: dat God ons van alle goed verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of te onzen beste keeren wil. Dit geeft te kennen, dat de Heere van Zijne zijde belooft, zich als een verzorgend Vader te willen gedragen, in toebrenging van het goede en afwering van het kwade, zoo mede: *«Als wij in den naam des Zoons «gedoopt worden, zoo verzegelt ons de Zoon, «dat Hij ons wascht in Zijn bloed van al onze «zonden.»* Dus beide, van de schuld en smet der zonde. En om ons de wijze *hoe* dit geschiedt, te leeren, zegt het Formulier: *«dat Hij ons in de gemeenschap Zijns doods en «wederopstanding inlijft.»* Alzoo met dat gevolg, dat we uit kracht van éénheid met Hem, *«van alle onze «zonden bevrijd, en regtvaardig voor God gere- «kend worden.»* In CHRISTUS dood en opstanding ingelijfd te worden, kan niet anders beteekenen, dan uit kracht van éénheid met Hem, in *gemeenschap* met Zijn' dood en opstanding te komen; zoodat we uit kracht hiervan, met God verzoend, vergeving der zonde bekomen, voor zoo ver Hij gestorven is voor de zonde; desgelijks met Hem gemeenschap hebben aan Zijne opstanding. Dit is het wat de H. Schrift noemt, *eene plant met CHRISTUS geworden te zijn, in de gelijkmaking Zijns doods en wederopstanding.* Het

gevolg hiervan is, zegt het Formulier: dat we van alle zonden bevrijd en regtvaardig voor God gerekend worden. Dit is door zich zelf duidelijk. „Desgelijks” — zoo volgt het Formulier — als wij gedoopt worden in den naam des H. Geestes, zoo verzekert ons de H. Geest door dit heilig Sacrament, dat Hij bij ons wonen, en ons tot lidmaten CHRISTI heiligen wil, ons toeëigenende hetgeen wij in CHRISTUS hebben, n.l. de afwassching onzer zonden, en de dagelijksche vernieuwing onzes levens, totdat wij eindelijk onder de Gemeente der uitverkorenen in het eeuwigc leven onbevlekt zullen gesteld worden.” Ook dit is duidelijk. De H. Geest verzekert ons door dit Sacrament, dat Hij bij ons, dat is *in* ons wonen wil. Uit kracht hiervan, worden de geloovigen Zijne tempels genoemd, en deze Goddelijke inwoning, kan hier niet werkeloos gedacht worden. Trouwens, Hij verzekert ons door den doop, dat Hij ons tot levende lidmaten van CHRISTUS heiligen wil en zal toeëigenen of deelachtig maken, hetgeen in CHRISTUS, als in den oneindigvollen en rijken Zaligmaker ligt opgesloten en voorwerpelijk aanwezig is; als daar is: het geestelijke leven, de regtvaardigmaking door het geloof, de heiligmaking, met één woord, alles wat er tot onze dadelijke mededeeling uit CHRISTUS, tot eene volkomene verlossing noodig is. Zoo hebben wij de groote en rijke beloften, die door den Drieëenigen God, door den doop beteekend en verzegeld worden, overvogen.

Er kan nooit iets grooter, rijker of zaliger worden uitgedacht. Van al hetgeen waaraan de mensch immer behoefte heeft, is dit vooral het noodzakelijkste en onmisbaarste. Het zal er echter nu slechts op aankomen, of dezelve aan *ieder* wettig gedoopte, als zoodanig, beteekend en verzegeld wordt of wel *alleen* aan de uitverkorenen. Hierover kan echter naar den inhoud des Formulars, geen twijfel zijn. Trouwens, dan zouden ze onder *voorwaarde* van te zijn *uitverkoren*, moeten gedoopt zijn. Dit is immers niet geschied. (Er wordt toch bij de toediening des doops, nimmer gezegd, zoo gij van God zijt *uitverkoren*, dan doop ik u in den naam des *Vaders*, des *Zoons* en des *H. Geestes*? integendeel, geheel onvoorwaardelijk wordt de doop aan *ieder* die ze ontvangt, in den naam van den Drieëenigen God, toegediend. Van zulke conditiën of verborgene zinsbeschouwingen, weet wel de Jezuit, maar Gods Woord of de Gereformeerde kerk, niets. Ieder gedoopte ontvangt immers den doop, in den naam van den Drieëenigen God; derhalve gelden ook *hem* de beloften; trouwens, indien deze belofte niet aan ieder wettig gedoopte, beteekend en verzegeld werd: maar misschien slechts één uit duizend doopelingen, dan zou de geheele doop, slechts eene ijdele ceremonie en zelfs eene erge misleiding zijn. Bovendien, dan kon ze niemand tot troost of nut verstrekken, voor en aleer men van zijne verkiezing verzekerd was. Dan zoude men in plaats van door het Genade-verbond en de Sacramenten, als door den geopenbaarden raad van God, tot de verkiezing door den weg des

geloofs op te klimmen, *eerst en vooraf* het eeuwig besluit Gods, op het diepst bij God verborgen, moeten onderzoeken, om daar zijn naam te vinden en dan tot den geopenbaarden raad en wil van God afdalen. Aldus had men in zijne wijsheid, de orde des heils volkomen omgekeerd, geheel tegen den aard der zaak en Gods uitdrukkelijk bevel, hetwelk ons zegt, dat *de verborgene dingen voor den Heere onzen God zijn; maar de geopenbaarde voor ons en onze kinderen*. Met één woord, men had hiermede als met éénen slag, alle de van God verordineerde genade-middelen vernietigd, en ook hare toediening onmogelijk gemaakt. Zulk een systema, liever onzin, is nooit in de gedachten der Gereformeerde kerk opgekomen, hier-tegen hebben de vaders ons ernstig gewaarschuwd. OLEVIANUS, zoo men denkt, een der mede-opstellers van dit Formulier, schrijft, en och! had men meer acht op zijne stem gegeven! „Men moet de menschen van de Sacramenten niet terug zenden: tot de voorwaarden der verkiezing; want anders zouden ze onzekerder van de Sacramenten weggaan, dan zij gekomen zijn, hetwelk met het oogmerk der Sacramenten strijdt, hetwelk is, dat de openbaring der verkiezing, door dezelve allengskens tot ons zoude nederdalen en wij vandaar tot de verkiezing opklimmen, namelijk; in zoo verre wij van het gelovig gevoel der conscientie, door het gebruik der Sacramenten bekrachtigd en aan God verbonden, tot de krachtige roeping en vandaar tot de onveranderlijke verkiezing opklimmen. Zoo ver is het ver van af, dat de zegelen, ons geloof in derzelve gebruik, van de voorwaarden der verborgene verkiezing afhankelijk maken.” *) Tegen waar deze leer in zich zelve is, hoe troostrijk voor de geloovigen, — bij regt gebruik — waarschuwt even sterk de groote Hervormer CALVIJN. „Door het onderzoeken en naspeuren (der verkiezing)” zegt hij: „buiten den weg, versta ik, wanneer de mensch poogt tot de verborgene vertrekplaatsen der Goddelijke wijsheid of besluiten door te breken en tot de uiterste eeuwigheid toe door te dringen, opdat hij verstaan en weten mogt, wat van hem voor Gods registerstoel verordend en besloten is; want alsdan werpt hij zich zelve nederwaarts in de diepte van een’ oneindigen draaipeel om verslonden te worden. Alsdan verwacht hij zich in ontelbare en ontbindelijke strikken. Alsdan overtdekt hij zich zelve met den afgrond van blinde en dikke duisternis; want het is regt en billijk, dat de dwaasheid des menschelijken vernufts, alzoo door eenen gruwelijken val gestraft word, wanneer het, op zijn eigen hand bestaat om op te stijgen, tot de hoogte der Goddelijke wijsheid (of besluiten). En deze aanvechting is daarom te doodelijker, omdat we bijna allen tezamen tot haar meer dan tot alle andere genegen zijn; want zelden wordt er iemand gevonden, wiens gemoed niet somtijds met deze gedachte geslagen wordt: Waaruit komt u de zaligheid anders, dan uit Gods verkiezing? Voorts: Wat openbaring hebt gij, dat ge verkoren zijt? Als deze gedachte eenmaal bij iemand de overhand

*) OLEVIANUS, *de getuigenissen des Genade-verbonds*, bl. 519.

„genomen heeft, zoo pijnigt zij den armen mensch zonder ophouden, met de gruwelijkste tormenten, of zij maakt hem ten eenenmale verbaasd en verslagen... Indien we derhalve voor schipbreuk verwaard zijn, zoo moet men zich zorgvuldig wachten voor dezen, steenklik, aan welken men zich nimmer stoot, zonderverderf.” *)

Laat ons dan bij den doop, de eeuwige verkiezing laten rusten en vaststellen, dat de belofte des verbonds, geschonken en aangeboden wordt, als de geopenbaarde raad van God, en tot ieder gedoopte in de zichtbare kerk, zonder eenige uitzondering, betrekking heeft. Gelijk ook zelfs CALVIJN niet schroomt openlijk te verklaren, „dat hetzelfde geestelijk Genade-verbond, niet minder in Ismaël, dan in Izaäk is verzegeld geworden, door het teeken der besnijdenis.” †)

Doch bij deze voorstelling van de algemeenheid der beloften, rijst de vraag: Waaruit het dan komt, dat de groote beloften, die door den doop beteekend en verzegeld worden, in de meesten der gedoopten *onvervuld* blijven? — De oorzaak, waaruit dit ontstaat, moet volstrekt *niet* daarin gezocht worden, alsof den eene de beloften van Gods zijde gedaan was en den andere niet; maar is hierin gelegen, dat de Goddelijke beloften niet *onwaardelijk* bij den doop gegeven, beteekend en verzegeld worden en dus als verbonds-belofte, naar den aard des verbonds, eene wederëisch insluiten: te weten, van geloof en bekeering; alleen waar deze eisch, door de genade des *H. Geestes volbragt*, der Goddelijke beloften door een waarachtig geloof worden toegeëigend en aangenomen, daar zullen de beloften vast en zeker zijn tot zaligheid. Buiten dit is God aan Zijne beloften niet gehouden ze te vervullen. En dat de beloften als zoodanig en *niet* absoluut door den Doop beteekend en verzegeld worden, ligt bij het geheele Doop-formulier tot grondslag; is buiten dat onverstaaenbaar en is ook altoos de bestendige leer der Hervormers geweest. CALVIJN zegt: „Wij weten, dat de beloften ons dan eerst *krachtig* en bevorderlijk zijn, wanneer wij die door het geloof aannemen, daarentegen wanneer het geloof verijdeld wordt, (niet gevonden wordt) zoo is de belofte ook mede *teniet* gemaakt.” §)

„Laat derhalve dit vast en zeker zijn, dat de Sacramenten even dat doen, hetwelk Gods Woord doet, te weten, dat ze ons CHRISTUS en in CHRISTUS, de schatten der hemelsche genade voorstellen en aanbieden en dat ze ook *geen* profijt of voordeel geven, tenzij dat ze door het geloof worden aangenomen. **)

Wij verkrijgen uit dit Sacrament (den doop), gelijk ook uit het andere, geene vrucht, dan tenzij wij het ontvangen door het geloof. Indien we geen geloof daar toebrengen, zoo zal het ons wezen tot eene getuigenis van onze ondankbaarheid, waardoor wij voor God zullen worden aangeklaagd, dat wij de belofte, die daar gegeven wordt, niet

*) Zie CALVIJN, *Institutio*, III Boek, Cap. 24, vs. 4.

†) ————— III Boek, Cap. 21, vs. 6.

§) ————— III Boek, Cap. 24, vs. 19. 7

**) ————— IV Boek, Cap. 14, vs. 17.

„hebben geloofd. *) Dit is derhalve zeker, dat God Zijne barmhartigheid en het pand Zijner genade ons voorstelt, beide door Zijn heilig Woord en door de Sacramenten: maar deze genade en barmhartigheid wordt niet aangenomen, dan alleen van degenen die Zijn Woord en de Sacramenten met een vast geloof ontvangen: even gelijk als CHRISTUS, alhoewel van den Vader alle menschen, ter zaligheid wordt aangeboden en voorgedragen, nogtans niet van allen wordt aangenomen. †) En dit is het geheel en de onvervalschtheid van het Sacrament, hetwelk van de gansche wereld niet kan verbroken worden; namelijk, dat door hetzelfde het vleesch en bloed van CHRISTUS, alzoo waarachtig den onwaardigen, als den uitverkoren geloovigen Gods gegeven wordt. Nogtans is het ook mede waarachtig, gelijk de regen op eene harde steenrots vallende, wegvloeit, vermits die in den steen niet kan indringen, dat ook alzoo de goddeloozen de genade Gods verstooten, zoodat die tot hen niet kan indringen. Hier komt bij, dat CHRISTUS zonder geloof evenmin kan ontvangen worden, als het zaad in het vuur kan uitspruiten.” §)

In zijnen Catechismus vraagt hij:

„Deze genade (die door den doop beteekend en verzegeld wordt), wordt die zonder onderscheid in allen volbragt?” En hij antwoordt: „Neen! want velen vernietigen dezelve door hunne boosheid.” **)

Uit een en ander blijkt ten volle, dat de belofte, gelijk ze door den Doop beteekend en verzegeld wordt, niet door den Reformateurs als absoluut, gedacht wordt, en derhalve niet onvoorwaardelijk de goederen des verbonds aan den doopeling verzekert: maar dat hiertoe gevorderd wordt, dat hij deze belofte door een opregt geloof aanneemt en als een waar bondeling van God zich gedraagt. Evenwel heeft men dit zoo niet te begrijpen, alsof hierdoor de belofte van God ophield *belofte* te zijn, zoodat het sacrament voor hem die niet gelooft, zou ophouden *sacrament* en het getuigenis der Goddelijke genade te wezen. Dit toch zou geheel strijden met den aard des sacraments. „Niets toch” zoo spreekt OLEVIANUS, „gaat er door des menschen ondankbaarheid van de waarheid of waardigheid des sacraments af, dat ze uit hunne natuur geene getuigenissen zouden zijn der genade; al is het dat de ongelooovigen zich dezelve onwaardig maken: want gelijk de getuigenis des Evangelies, alsook des doops altijd waarachtig blijft, ofschoon de ongelooovigen den aangeboden CHRISTUS door hunne ongeloovigheid verstooten en de belofte hun daarom niet krachtig is. (Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden.) Alzoo blijven ook de getuigenissen in het H. Avondmaal, hetzij gij op de belofte of op de bijgevoegde zegelen ziet, altijd waarachtig aanbieden de gemeenschap met den gekruisten CHRISTUS. Ofschoon de ongelooovigen de aangeboden belofte, tegelijk met de beloofde zaak verstooten, en ze

*) Zie CALVIJN, *Institutio*, IV Boek, Cap. 15, vs. 15.

†) ————— IV Boek, Cap. 14, vs. 7.

§) ————— IV Boek, Cap. 17, vs. 33.

**) Zie 's mans *Catechismus*, Zond. 49.

„daarom“ ook niet deelachtig worden, niet omdat ze hun door de „getuigenis des woords en des zegels niet zijn aangeboden; maar omdat ze van hen verworpen zijn en daarom hangt de misdaad of de „schuld in de ongeloovigen, en niet in de getuigenis.“ *)

Op dezelfde wijs spreekt CALVIJN in zijnen Catechismus, waarin hij vraagt: „Wat verzekeringen der genade kunnen ons de Sacramenten geven, aangezien, dat ze zoowel van de goede als kwade „ontvangen en genoten worden?“ en hij antwoordt: „Hoewel de „ongeloovige en booze menschen, de genade, die (in dezelve) hun „wordt aangeboden vernietigen, zoo volgt evenwel daaruit niet, dat „daarom hunne eigenschap zoodanig uit zou zijn.“

„Op wat wijze en wanneer is het zoo,“ lezen wij daar verder, „dat de „Sacramenten krachtadig zijn?“ Het antwoord is: „Wanneer men „die aanneemt door het geloof, en CHRISTUS en Zijne genade alleen „daarin zoekt.“ †)

Wederom vraagt hij:

„De genade (door den doop beteekend en verzegeld), wordt die „zonder onderscheid in allen volbragt?“ En antwoordt: „Neen! „want velen vernietigen dezelve door hunne boosheid, nogtans zoo laat „echter het Sacrament niet na, zoodanige natuur te hebben, ofschoon „het de geloovigen alleen zijn, die de kracht daarvan gevoelen.“ §) Ook de Hervormer LUTHER, sloot zich op dit punt geheel bij CALVIJN aan: Deze beijvert zich niet minder, om het onderscheid tusschen Sacramenten en geloof vast te houden, om den rijken inhoud van het Sacrament als eene Goddelijke getuigenis der genade, als in deszelfs natuur onafhankelijk van het gebruik der menschen voor te stellen en te verdedigen, hetwelk hij bepaaldelijk in zijne schriften doet, die tegen een valsch subjectivisme gerigt zijn.

Zoo bestrijdt hij met name in de predikatiën, die hij in het jaar 1535 ter verklaring van den H. Doop uitsprak, de dwaling, dat de Doop slechts in zoo verre een Sacrament is, als zij, die dien ontvangen, gelooven. „Uit deze dwaling,“ zegt hij, „ontstaat de gevaarlijke en „wijdloopige strijd over den Kinderdoop, welke de *Wederdoopers* hebben „doen ontstaan en het sterkste bewijs, waarmede deze dweepers zich „handhaven, is hun zeggen: Gij zijt gedoopt, toen gij nog een kind „waart en niet geloofdet en daarom beteekent uw doop niets.“ En dewijl hij nu aantoonde, dat de geheele verwarring in dit Artikel daaruit voortkomt, dat men geen onderscheid maakt tusschen het *wezen* en het *gebruik* van het Sacrament, stelt hij als regel vast het volgende: „Deze twee, *doop* en *geloof*, moeten van elkander gescheiden „worden, zoo ver als de hemel en aarde, God en mensch van elkander „gescheiden zijn; want hetgeen God doet, dat zijn zulke werken, die vast, zeker en onveranderlijk zijn, gelijk Hij zelf onveranderlijk en eeuwig is. Hetgeen *wij* doen, is daarentegen, onvast en „onzeker, gelijk wij zelve zijn, zoodat men daarop niets kan bouwen „of vestigen. Opdat nu onze Doop moge bestaan en voor ons zeker-

*) OLEVIANUS, over het Genade-verbond, bl. 533, 534.

†) CALVIJN'S *Catechismus*, Zond. 47.

§) Zie Zond. 49.

heid hebben, heeft Hij dien niet gegrond op ons geloof, omdat dit onzeker is, ja ook wel valsch kan zijn: maar Hij heeft dien gegrond op Zijn Woord en Zijne eigene instelling, opdat hij moge bestaan en niet verzwakken, ook dan wanneer wij niet gelooven. Al wie derhalve niet verleid wil worden, die houde zich aan deze leer, opdat hij met verstand en met onderscheid kunne spreken en zeggen: Dat ik gedoopt ben, is niet mijn werk, ook niet dat van den priester, die mij gedoopt heeft; want de doop is noch van mij, noch van den priester, noch van iemand ter wereld: maar het is de Doop van CHRISTUS, mijnen Heer, en de Doop mijns Heeren, behoeft zoo min mijne als uwe reinheid en heiligheid; want zoo min ik als iemand ter wereld, is bestemd om den Doop te reinigen en te heiligen: maar wij allen moeten door den Doop gereinigd en geheiligd worden. Daarom wil ik niet den Doop gronden op mijn geloof, maar omgekeerd, mijn geloof moet op den Doop gegrond en gebouwd worden." *)

Desgelijks spreekt hij in zijnen grooten Catechismus: «Vervolgens zeggen wij ook dit, dat wij de hoofdzaak niet daarin stellen, of zij die gedoopt worden, al dan niet gelooven; hierdoor toch wordt aan den doop (op zich zelf) niets onttrokken: maar de hoofdzaak bestaat in het Woord en bevel van God. Dit is wel eenigzins spitsvindig, maar toch komt het daarop neêr, dat de doop niets anders is, dan water met het Woord van God vereenigd; dat is, wanneer het Woord (van God) met het water vereenigd is, dan moet het voor een' goeden Doop gehouden worden, zelf al komt het geloof er niet bij; want mijn geloof maakt den Doop niet: maar ontvangt en aanvaardt den Doop. Nu wordt de doop niet geschonden of bedorven door menschen, die van denzelven misbruik maken, of die hem niet op de rechte wijze ontvangen, daar hij, gelijk gezegd is, niet gebonden is aan ons geloof, maar aan het Woord Gods. . . . Want al kwam een Jood in een boos oogmerk, begeerende gedoopt te worden, en wij doopten dezen met opregten ernst op zijne belijdenis, dan zouden wij desniettemin moeten zeggen, dat deszelfs doop een ware en rechte doop was. Want hier was het water te gelijk met het Woord Gods, niettegenstaande hij het niet met de behoorlijke gemoedsgesteldheid ontving, gelijk ook zij, die onwaardiglijk tot het Avondmaal des Heeren naderen, evenwel (sacramenteel) het waarachtig ligchaam des Heeren ontvangen, ofschoon zij niet gelooven." †) Op gelijke wijze, spreekt CALVIJN tegen de *Baptisten*: «Op hetgeen zij ons verder vragen," zegt CALVIJN, «wat geloof wij toch eenige jaren lang, nadat wij gedoopt waren, bewezen en getoond hebben, opdat zij daaruit mogten besluiten, dat onze doop nul en vergeefs is, dewijl ze ons niet geheiligd wordt, anders dan door het woord der belofte, met het geloof ontvangen en aangenomen? Antwoorden wij aldus, dat wij wel in onze blindheid en ongeloovigheid, langen tijd de belofte, die ons in den Doop gegeven was, niet gekend noch gehouden hebben: maar dat niettemin de belofte zelf,

*) Walchersche uitgaaf, alle zijne werken, d. l. X, b. l. 2582.

†) LUTHER'S *grootte Catechismus*, bl. 473.

„dewijl ze van God kwam, altijd vast, bondig en waarachtig gebleven is; ofschoon alle menschen leugenachtig en trouweloos waren, „zoo houdt God nogtans niet op waarachtig te zijn, ofschoon alle „menschen naar het verderf liepen, CHRISTUS blijft evenwel de zaligheid. Wij bekennen derhalve, dat de Doop ons vóór dien tijd niet „één haar heeft gebaat, toen de belofte daarin voorgedragen, zonder „welke de doop niets is, veracht en verschoven lag. Doch nu wij „ons door genade hebben beginnen te bekeeren, zoo beschuldigen wij „onze blindheid en hardheid des harten, dat wij eene zoo groote „goedheid, zoo lang met ondankbaarheid bejegend hebben. Voorts „gelooven wij, dat de belofte zelfs niet is verdwenen en denken bij „ons zelve aldus: God belooft vergeving der zonden door den doop „en Hij zal zonder twijfel de beloofde vergeving allen geloovigen „betalen; die belofte was ons in den doop voorgedragen, laat ons „derhalve dezelve door het geloof omhelzen, zij is ons wel langen „tijd door onze ongeloovigheid als begraven geweest, maar laat ons „die nu ter tijd door geloof aannemen.” *)

Doch genoeg, er zou geen einde aan al het uitschrijven komen, wilden wij hier alles plaatsen, wat in hunne geschriften over deze stof voorhanden is. Het aangehaalde, is meer dan genoeg voor een ieder, die het om de waarheid te doen is, om aan te toonen, dat het een geheel valsch en ongereformeerd begrip is, de objective of voorwerpelijke waarde en beteekenis der Sacramenten, afhankelijk te stellen van de subjective gesteldheid of onderwerpelijken toestand van den gene, die dezelve ontvangt. Neen, deze zijn en blijven, wat zij in zich zelve als Goddelijke instelling zijn, schoon niemand daarvan eenige vrucht of voordeel geniet, dan hij, die deszelfs inhoud door een opregt, en van den H. Geest ontvangen geloof omhelst en aanneemt. Wij hebben ons echter te lang met dit betoog opgehouden; dit is geschied, omdat wij duidelijk inzagen, dat de twee laatste, zeer cardinale punten zijn, die, worden zij misverstaan, de geheele leer des Doops in de war brengen.

Keeren wij dan tot de verklaring van het Formulier terug. Wij hebben gezien, dat hetgeen de Drieëenige God bij den doop belooft, eene verbonds-belofte is, die voor den doopeling den eisch van geloof en godzaligheid inhoudt en derhalve maar één gedeelte des verbonds uitmaakt. Dit hebben onze Godvruchtige en in den weg der genade geoeffende vaders zeer wel begrepen, daarom gaan wij nu voort, om het tweede deel des verbonds, dat is, van de zijde des doopelings, te beschrijven, daarom zegt het Formulier: „Aangezien „in alle verbonden twee deelen begrepen zijn, zoo „worden wij ook wederom van God door den Doop „vermaand en verplicht, tot eene nieuwe gehoorzaamheid.” Hier vinden wij dus voorgesteld, hetgeen de doopeling van zijne zijde in dit verbond op zich neemt. In ieder verbond, zegt het Formulier, zijn twee deelen begrepen, namelijk, een *belovend* en een *verplichtend* deel; het belovend deel van de zijde Gods, het ei-

*) *Institutio*, IV Boek, Cap. 15, vs. 17.

schend of den mensch verplichtend deel, bevat in zich, hetgeen de doopeling van zijne zijde te betrachten heeft. Hetgeen God van Zijne zijde in dit verbond belooft en door den doop beteekent en verzegelt, is, gelijk we gezien hebben, de belofte van het deelgenootschap aan den Drieëenigen God; het eischend deel, bestaande in geloof, bekeering en in eenen Gode verheerlijkenden wandel, wordt van den doopeling gevraagd, en met dit *tweede deel* hebben wij het hier te doen. Het Formulier drukt dit uit door het zeggen: Daarom (omdat in alle verbonden *twee deelen* begrepen zijn) worden wij ook wederom door den Doop vermaand en verplicht, tot eene nieuwe gehoorzaamheid. In het oorspronkelijke Formulier, waarvan het onze, gelijk wij vroeger zagen, eene bekorting is, staat: „Maar naardien in alle verbonden beide deelen zich met elkander verbinden,” (in het Hoogduitsch *sich verpflichten*), „zoo beloven wij ook den Vader, Zoon en H. Geest, enz.; er is dus een weinig verschil. Ons tegenwoordig Formulier, leidt de verplichting van den doopeling af uit den Doop zelf, daarom zegt het: worden wij ook wederom door *den doop*, enz. In het oude, is het dus de doopeling zelf, die eene nieuwe gehoorzaamheid belooft, *zoo beloven wij aan God*, enz. Edoch, dit verschil is meer in den schijn dan in de zaak zelve gelegen. Het is gemakkelijk te vereffenen, zoo wij slechts onder het oog houden, *hoe* en op *welk eene wijze* dit het kind belooft; doch zeker niet mondelijk, niet met bewustheid, — op welk eene wijze dan? Op deze wijze, dat, gelijk de doopeling persoonlijk door den Doop de belofte des Verbonds ontvangt en deelachtig wordt, hij ook zoo uit kracht hiervan, zich verplicht en verbonden moet achten, om den eisch des verbonds te gehoorzamen en na te komen; aan eene andere wijze van beloven, kan bij de onmondigen niet gedacht worden. Derhalve, gaat de verplichting tot gehoorzaamheid, aan God van den ontvangen Doop uit en het is dus, gelijk ons Formulier zegt, dat wij door den Doop vermaand en verplicht worden. De zaak waartoe de doopeling zich verplicht, is, zegt het Formulier, „tot eene *nieuwe* gehoorzaamheid,” hierin bestaande, „dat wij dezen éénigen God, Vader, Zoon en H. Geest, aanhangen, betrouwen en liefhebben van ganscher harte, van ganscher ziele, van ganschen gemoede en met alle krachten, de wereld verlaten, onze oude natuur dooden en in een nieuw godszalig leven wandelen.”

De gehoorzaamheid, door het tweede deel des verbonds gevorderd, noemt het Formulier eene *nieuwe* gehoorzaamheid, die dus tegen eene *oude* overstaat, en wat is die *oude* gehoorzaamheid? Dit blijkt duidelijk uit het oude Formulier, dat ze geene andere is, dan de gehoorzaamheid aan de zonde, duivel en wereld, van welke de mensch door zijnen afval van God, een gewillige dienstknecht en slaaf geworden is. Eene *nieuwe* gehoorzaamheid, is dus niets anders, dan eene gehoorzaamheid des geloofs, eene kinderlijke onderwerping aan God, met aflegging van den ouden mensch met zijne werken, door het geloof in CHRISTUS, of gelijk het Formulier het uitdrukt, dat we den Eenigen God, Va-

der, Zoon en H. Geest zullen aanhangen, betrouwen en liefhebben. Betrouwen, namelijk in Zijne beloften en toezeggingen, dezelve door een opregt geloof aannemen en Hem verder door dit geloof liefhebben met ons gansche hart, Hem kinderlijk dienen, met één woord, een Christelijk en godzalig leven te leiden. Doch daar de doopeling eene verleidende wereld tegemoet treedt die hem van alle zijden zal trachten van God af te trekken en in de strikken der zonde te vangen, en deze een aanrakingspunt in zijn eigen zondewezen zal vinden, zoo zal hij van alle kanten in gevaar gebragt worden; daarom voegt het Formulier hier eene waarschuwende en teregtwijzende vermaning bij, daarom zegt het: «Als wij somtijds uit zwakheid in zonden vallen, zoo moeten wij aan Gods genade niet twijfelen, noch in de zonde blijven liggen, overmits de Doop een zegel en ongetwijfeld getuigenis is, dat wij een eeuwig Verbond der genade met God hebben.» Wij hebben dus hier eene zonde uit *zwakheid* en tevens aanwijzing hoe de doopeling zich onder dezelve, *al of niet* te gedragen hebbe. Hier volgt de vraag: Wat is zwakheid en wat is zonde uit zwakheid bedreven? Zwakheid is een toestand van onvermogen, een gebrek van de noodige kracht, om tegen de verzoeken der zonde weêrstand te bieden; en inderdaad, deze toestand van onvermogen is in hooge mate bij den mensch aanwezig, zelfs zoodanig, *dat wij uit ons zelve niet in staat zijn iets goeds te denken*, 2 Cor. 3: 5. — Daarom is ons allen het wachtwoord noodig: *Die sta, zie toe, dat hij niet valle.* — *Waak en bid, opdat gij niet in verzoeking komt.* In elk geval, het Formulier onderstelt zeer teregt, dat vallen in de zonde, zeer ligt zou kunnen gebeuren; doch indien dit plaats vond, wat dan? moest hij dan denken, dat de genade Gods verzondigd en dat hij geene hoop op God, den God zijns verbonds meer had, en dus maar hopeloos en wanhopend in de zonde moest blijven liggen of daarin voortgaan? Neen, zegt het Formulier, ofschoon wij in zonden gevallen zijn, zoo moeten wij nogtans aan Gods genade niet vertwijfelen, noch in de zonde blijven liggen; doch waarmede moet de gevallene zich dan onder den zegen Gods oprigten? het Formulier zegt, met onzen eenmaal ontvangen *Doop*. Hoe zoo? op deze wijze: dat de doop ons tot een ongetwijfeld getuigenis verstrekt, dat de gedoopten, een eeuwig, dat is, een vast en onwankelbaar verbond der genade met God hebben. Het verbond, waarin de gedoopte tot God staat, noemt het Formulier een *genade-verbond*, omdat in hetzelfde niets dan genade regeert; daarom dan in zulk een geval de zonde voor Hem beleden, en met een geloovig hart de toevlugt tot Zijne genade genomen en wij zullen onzen getrouwen verbonds-God genegen vinden, om onze zonden overeenkomstig Zijne toezeggingen te vergeven. En dus bestaan er in het geheel geene redenen, om in zulk een geval, hoop- en moedeloos in de zonde te blijven liggen of voort te gaan.

Zie hier het *tweede* deel des verbonds verklaard, alsmede, hoe de doopeling zich in betrekking tot God en Zijne belofte aan hem toe-

gezegd, heeft te gedragen. Dit was dan de heilige roeping van den doopeling, verwaarloosde hij dezelve, verwierp hij door ongeloof en onbekeerlijkheid de Goddelijke toezegging, zoo kon hij in dat geval niet de minste aanspraak op de Goddelijke belofte maken, of zoo lang hij dit deed, hoop hebben om immer de zegeningen in het verbond begrepen, te zullen beërven. Trouwens, in de hoedanigheid als *ongeloovige* en dat blijvende, had God hem niets beloofd noch verzegeld, dan den vloek des verbonds, voor hem is de zegen des doops, door zijn ongeloof en onbekeerlijkheid verloren en in een vloek verkeerd. Daarom zegt A LASCO en MICRON in hun Doopsformulier: „Wie gedoopt is en nog vleeschelijk leeft, of buiten JEZUS „vergeving zijner zonden zoekt, die treedt zijn' doop, ja het bloed „onzes Heeren met voeten.” Ook CALVIJN schroomt niet ronduit te verklaren, „dat dezulken verbondbrekers zijn, ISMAËL, EZAU en „dergelijken zijn, zegt hij, door hun eigen schuld en misdaad, ik be- „ken het, *van de aanneming tot kinderen afgefallen*: want daar was „eene *conditie* en *beding* bij gesteld, teweten, dat zij trouw onder- „houden zouden Gods verbond, hetwelk zij trouwelooslijk hebben ge- „schonden.” *)

Dat CALVIJN hier van een verbonds-kindschap spreekt en niet van hetgeen men onverliesbare genade noemt, behoeft slechts herinnerd te worden. Zegt men, op deze wijze komt er eene *voorwaarde* in het Genade-verbond, buiten welke men het goed in het verbond toegezegd niet deelachtig wordt? hetzij zoo, doch de vraag is echter, wat men hier door eene *voorwaarde* verstaat? Neemt gij dit woord in een' *regtskundigen* zin voor zoo iets, dat de mensch door *eigene* kracht doet, dat hem eene verdienste geeft, waarop en waarom hij de weldaad in het Genade-verbond begrepen, zou deelachtig worden? wie zou dan zijne toestemming aan zulk een begrip verleenen? Verstaat men echter door eene *voorwaarde*, het van God verordineerde *middel*, waardoor de mensch in den weg Gods het heil des verbonds deelachtig wordt, en *buiten welke* hij dit nimmer zal genieten, dan voorzeker is het geloof eene *middelvoorwaarde*, waardoor (niet *waarom* of *op*) de bondeling de zegeningen van het Genade-verbond deelachtig wordt en het is *alleen* in dezen zin, dat we gelooven en leeren, gelijk de Gereformeerde kerk altoos gedaan heeft, dat het geloof de *voorwaarde* van het Genade-verbond is. Keeren wij nu tot het Formulier terug. Het Formulier had den inhoud des doops en de verplichtingen van den doopeling behandeld, echter is het duidelijk, dat de *jonge kinderen* van dit alles niets konden begrijpen; dit gevoelde de opsteller ook, daarom zegt het Formulier:

„En hoewel onze jonge kinderen deze dingen „niet verstaan, zoo mag men ze nogtans daarom „van den Doop niet uitsluiten.” Waarom niet? zegt de *Baptist* hierom niet, zegt het Formulier, „aangezien zij „ook *zonder* hun *weten* der verdoemenis in ADAM „deelachtig zijn, en ook *alzo* (zonder hun *weten*) we-

*) *Institutio*, III Boek, Cap. 2, vs. 6.

„derom in CHRISTUS tot genade aangenomen worden.” Dit is duidelijk; konden de kinderen zonder hun *weten* in ADAM's zonde betrokken worden, dan konden zij ook even zoowel *zonder* hun *weten* in CHRISTUS tot genade aangenomen worden. Dat hier ADAM en CHRISTUS genoemd worden, is niet om ons te leeren, de wijze hoe zij in ADAM gezondigd hebben, noch hoe en op welke wijze zij in CHRISTUS weêr in genade aangenomen worden, dit kwam hier *niet* te pas: maar dit dient alleen om aan te duiden, dat ADAM's afval van God, de *grond* en *oorzaak* was, waardoor zij verdoemelijk waren geworden, en dat CHRISTUS de eenige grond en oorzaak was, waardoor zij in genade aangenomen werden. Trouwens, dat het Formulier hier aan geen eeuwig aannemen door verkiezing in CHRISTUS, of aan geen inzijn in een zoogenaamd *eeuwig Genade-verbond* *) wil gedacht hebben, blijkt aanstonds, wanneer het de *wijze* dezer aanneming nader verklaart en het ons *niet* op de eeuwige verkiezing: maar op het Genade-verbond wijst; niet zooals dat tusschen den Vader en Zoon in de eeuwigheid (gelijk men gewoon is te spreken), is opgerigt: maar zooals het tusschen God en ABRAHAM in den tijd heeft plaats gegrepen, daarom voegt ze er tot verklaring bij, dat de kinderen zonder hun *weten* in genade worden aangenomen „zooals God spreekt tot ABRAHAM den vader aller geloovigen, en over zulks mede tot ons en onze kinderen (Gen. 17: 7) zeggende: En Ik zal mijn verbond oprigten tusschen Mij en tusschen u, en tusschen u w zaad na u in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot eenen God, en uwen zade na u.”

Uit deze verbonds-oprigting van God met ABRAHAM en zijn zaad, waardoor laatstgenoemde naar den aard des verbonds, tot genade aangenomen werden, besluit het Formulier tot aanneming van ons en onze kinderen tot genade, doch opdat niemand zeggen zou: Deze verbonds-aanneming geldt slechts ABRAHAM en zijn zaad en heeft tot de Chris-

*) Gelijk het lot van meer andere waarheden geweest is, dat zich in den loop des tijds in hare ontwikkeling, Goddelijke waarheden en mensche-lijke misvatting vermengde, wezen en vorm door elkander verwarde en de laatste dikwerf voor de eerste werd aangezien, zoo is het ook gegaan met het dogma, dat men eeuwig Genade-verbond noemt. Sommigen verstonden daardoor eene eeuwige verbonds-onderhandeling, eene verbond-making tusschen den Vader en den Zoon, met betrekking tot verlossing en zaligheid der uitverkorenen; anderen verwierpen deze voorstelling en dachten zich een' zekeren Vrederaad tot hetzelfde einde ingesteld. Denken wij ons echter het menschvormige kleed, waarin de Goddelijke waarheid ons hier verschijnt, weg, dan houden wij over, dat men altijd overhoudt, teweten de pit en het merg, hierin bestaande, dat het eene Goddelijke waarheid is, dat het van eeuwigheid de wil van den Drieëenigen God geweest is, om een gedeelte van het menschelijk geslacht door den Zoon te verlossen en te zaligen en daardoor tevens den Zoon tot de hoogste heerlijkheid te leiden. Op dezen eeuwigen genade-wil van God en deszelfs uitvoering in den tijd, rust de geheele Goddelijke heilsbedeeling met Zijne gemeente, ook het verbond der genade met ABRAHAM en zijn zaad opgerigt, heeft dit ten grondslag en onderstelt dezelve.

tenen, die niet uit ABRAHAMS lendenen gesproten zijn, geene betrekking, zoo voegt er het Formulier bij: Gelijk God spreekt tot ABRAHAM den vader *aller* geloovigen, en over zulks ook mede tot ons en onze kinderen. Het doel van het Formulier is dus kennelijk, om de verbonds-beloofte aan ABRAHAM en zijn zaad gedaan, verder uit te breiden, dan slechts tot hen, die hunne ligchamelijke afkomst uit ABRAHAM hebben. Het Formulier wil hierin ook betrekken al degenen, die, hoewel niet ligchamelijk uit ABRAHAM afkomstig, nogtans zijn geloof met hunne kinderen navolgen. Het Formulier noemt ABRAHAM den vader *aller* geloovigen; in den eigenlijken zin is dit God alleen en niet ABRAHAM of eenig scheepsel in hemel of op aarde. En evenwel noemt PAULUS, Rom. 4 : 11 en in navolging van hem, ook onze vaders, hem een vader *aller* geloovigen; men houde echter in het oog, dat het woord *vader*, hier niets meer beteekent, dan een voorganger in den weg van geloof; dit was ABRAHAM voor allen, die alleen door het geloof, zonder de werken zouden geregtvaardigd worden, beide uit Joden en Heidenen (Rom. 4 : 11, 12). Daar God nu aan ABRAHAM beloofd had, dat hij, gelijk PAULUS het uitdrukt, *een erfgenaam der wereld zou worden* (Rom. 4 : 13), d.i. gelijk wij lezen bij Gen. 17 : 4: *Ik heb*, zegt God tot ABRAHAM, *u tot eenen vader van vele volken gesteld*; door welke volken de geroepenen en geloovigen uit de Heidenen bedoeld worden. Deze zouden dus als zijne kinderen worden aangemerkt, en ook alzoo met hun zaad in de Goddelijke weldaden deelen, waarin ABRAHAM met zijn zaad deelde; onder deze weldaden was ook het Verbond, dat God met ABRAHAM had opgerigt. In dit verbond waren ook de *jonge kinderen* begrepen. Dus was het dan duidelijk, dat dit verbond met ABRAHAM gemaakt, ook de geloovigen uit de Heidenen betrof, dewijl ook zij dit verbond waren ingelijfd en met de geloovigen uit de Joden ééne gemeente uitmaakten; daarom moesten dan ook hunne kinderen het teeken en zegel des verbonds mede genieten. Dit bewijst het Formulier nog verder, uit Hand. 2 : 39, waar tot de Joden gezegd wordt: *Want u komt de belofte toe, en uwen kinderen, en allen, die daar verre zijn, zoo velen als er de Heere, onze God, toe roepen zal*. Daar het Formulier dezen tekst bijbrengt, om uit denzelfden den Kinderdoop te bewijzen, zoo is het duidelijk, dat het de belofte, waarvan hier PETRUS spreekt, begrepen heeft, als eene belofte des Genade-verbonds, welke in de eerste plaats hare betrekking had tot de Joden, doch later zich ook tot geloovigen uit de Heidenen zou uitstrekken. Zoo verklaart CALVIJN ook deze plaats: „Alzo leert PETRUS ook alhier, dat alle kinderen der Joden in dit verbond begrepen zijn, overmits dit verbond eeuwig in waarde blijft: Ik zal uw God zijn.” Zie ook Hand. 3 : 25, waar de Apostel, de Joden, *kinderen des verbonds* noemt; waren zij dan kinderen des verbonds, in dit verbond geboren, dan behoorde ook de belofte des Verbonds hun toe, genoeg hiervan. Het Formulier, dit is duidelijk, houdt het er voor, dat de belofte, waarvan PETRUS spreekt, uit het verbond vloeide, en daarin zijn grond had en deze belofte, zegt PETRUS, ging niet alleen de ouders aan, maar ook hun zaad: dus besluit het Formulier, komt hun dan ook dit teeken en zegel des

verbonds, d.i. den doop toe. Dewijl dan de jonge kinderen mede in het bezit der belofte zijn: „Daarom heeft ze God voormaals bevolen te besnijden, hetwelk een zegel des verbonds en der gerechtigheid des geloofs was.” Dit is duidelijk: want hadden de kinderen regt op de belofte, zoo heeft God gewild, dat dezelve ook aan hen door de besnijdenis, als een teeken en zegel zou bevestigd worden. Verder wijst het Formulier op eigene handeling van CHRISTUS met kinderen, „gelijk, zegt ze, CHRISTUS ze omhelsd, de handen opgelegd en gezegend heeft, Mark. 10:16. Hoe deze handeling van CHRISTUS moet dienen, tot bewijs dat de kinderen moeten gedoopt worden, is niet zoo klaar uit ons Formulier te zien; het heeft om den zin des opstellers te vatten, door de bekorting hier veel geleden. Wij moeten dus het oorspronkelijke hier te hulp roepen, en dan zal het ons duidelijk worden; het luidt aldus, nadat het vooraf Mark. 10:16 heeft aangetrokken: „Uit deze woorden, is het openbaar, dat ook onze kinderen in Gods rijk en verbond zijn, en daarom ook den Doop als een zegel des verbonds behooren te ontvangen, al is het, dat zij de verborgenheid des doops, door jongheid van jaren nog niet verstaan; even gelijkelijk zij in de oude kerk besneden werden, hoewel zij noch den zegen des Heeren, noch de verborgenheid der besnijdenis konden verstaan.” Het blijkt duidelijk, dat de opstellers hieruit, een tweeledig bewijs voor den Kinderdoop afleiden, en wel *ten eerste*, uit het gezegde van CHRISTUS, *dezulken is het rijk Gods of het koninkrijk der hemelen*; dit hebben de opstellers gedacht, gelijk te staan met het gezegde: Zij zijn in Gods verbond begrepen; *ten andere*, zegt het Formulier, dat de kinderen niets konden verstaan van hetgeen CHRISTUS sprak of aan hun deed, en ze ook evenmin onder het oude verbond van den inhoud der besnijdenis verstonden; zoo besluit het hieruit, dat de onwetendheid geene reden kon zijn, waarom men hen van den doop moest uitsluiten. Op deze wijze hebben de opstellers van het Doops-formulier, uit dezen tekst, voor den Kinderdoop geredeneerd.

„Dewijl,” zoo vervolgt het Formulier, „dan nu de Doop in de plaats der Besnijdenis gekomen is, zoo zal men de jonge kinderen, als erfgenamen des rijks Gods en Zijns verbonds doopen.” Het Formulier had bewezen, dat de jonge kinderen der kerk tot het teeken en zegel des verbonds gerechtigd zijn, dit was echter nu niet meer de besnijdenis, deze was door God afgeschaft, en in deszelfs plaats was de Doop gekomen, deze was voor de Christelijke kerk het teeken en zegel des verbonds; zoo besluit het Formulier, op grond van de aangevoerde bewijzen, dat, dewijl de zaak aldus stond, zij dan ook als erfgenamen van het rijk Gods en zijns verbonds behoorden gedoopt te worden. De kinderen zijn erfgenamen des rijks Gods en zijns verbonds, in dien zin, dat zij dit in de belofte bezaten, en eenmaal in dadelijkheid bezitten zouden, indien zij deze be-

lotte niet door ondankbaarheid versmaaden, en alzoo door ongelooft zich zelve ontërfden, maar dezelve met een opregt geloof aannamen. Dit zou echter de voorname zaak zijn, waar het bovenal op aan kwam; daarom wil het Formulier, dat „de ouders zich zullen verplicht achten, de kinderen hiervan breeder te onderwijzen.” Namelijk, in welke eene betrekking hunne kinderen tot God en Zijn verbond staan, welke beloften hun door den doop beteekend en verzegeld zijn, alsmede, welke hunne heilige roeping is, en wat hiertoe al meer moet geacht worden te behooren. Doch aangezien dit alles, alleen door de genade des Heiligen Geestes kon geschieden, zoo was hier boven alles het gebed noodzakelijk, hetwelk voor deze plegtige gelegenheid voorgeschreven, aldus begint:

„O almachtig, eeuwig God! (Gij, die naar uw streng oordeel, de ongeloofige en onboetvaardige wereld met den zondvloed gestraft hebt, en den geloovigen Noach met hun achten, uit uwe groote barmhartigheid behouden en bewaard (hebt); Gij, die den verstokten FARAÖ, met al zijn volk in het Roode Meer verdronken hebt, en Uw volk Israël droogvoets daar door geleid, door hetwelk de Doop beduid werd).”

Het is hier de plaats niet, om in een breedvoerig onderzoek te treden, in hoe ver het water van den Zondvloed, de verwoesting der ongeloofigen, en de behoudenis van Noach, alsmede, de verdelging van FARAÖ voor typen van den Christelijken doop te houden zijn. Het is tot redding van deze zinsnede, waarin de tijdgeest zoo veel aanstoot vindt, genoeg te herinneren, dat hetzelfde ook hier op een' bijbelschen grondslag rust, en herinneren daartoe aan 1 Pet. 3: 20, 21 en 1 Cor. 10: 1, 2.

„Wij bidden U (zoo luidt dit gebed verder), door Uwe grondelooze barmhartigheid, dat Gij deze kinderen genadiglijk wilt aanzien, en door Uwen Heiligen Geest, Uwen Zoon JESUS CHRISTUS, inlijven; opdat zij met Hem in Zijnen dood begraven worden, en met Hem mogen opstaan in een nieuw leven; opdat zij hun kruis, Hem dagelijks navolgende, vrolijk dragen mogen, Hemaanhangen met waarachtig geloof, vaste hoop en vurige liefde; dat zij dit leven, (hetwelk toch niet anders is dan eengestadige dood), om Uwentwil getroost verlaten; en ten laatsten dage, voor den Regterstoel van CHRISTUS, Uwen Zoon, zonder verschrikking mogen verschijnen, door denzelven onzen Heere JESUS CHRISTUS, Uwen Zoon, die met U en den Heiligen Geest één eenig God, leeft en regeert in eeuwigheid.” Amen.

De onderwerpen voor wien dit gebed wordt opgezonden, zijn, gelijk elk begrijpen kan, deze kinderen, die terstond daarop gedoopt worden. De weldaad, die hun van God wordt afgebeden, is, dat God hen in genade wil aanzien, en door Zijnen Heili-

gen Geest, Zijnen Zoon JEZUS CHRISTUS wil inlijven; opdat ze met Hem in Zijnen dood begraven en met Hem mogen opstaan tot een nieuw leven.

Door het, in genade van God aangezien te worden, moet hier verstaan worden, die zuivere reine barmhartigheid en rijke genade Gods, waarmede God arme verlorene zondaren in CHRISTUS aanschouwt, hetwelk alles in zich sluit, wat tot volkomene verlossing en zaligheid noodig is. Dit kon de doopeling alleen door eene geestelijke eenheid met den tweeden ADAM verkrijgen; daarom wordt er gebeden, dat deze kinderen door den Heiligen Geest, CHRISTUS mogen worden ingelijfd, en alzoo in gemeenschap en betrekking gesteld worden tot JEZUS dood en opstanding; opdat zij uit kracht van gemeenschap aan Zijn' dood met God verzoend, hun oude mensch (het zonde-wezen) mogt ten ondergebragt en vernietigd worden, en tevens uit kracht van gemeenschap aan Zijne opstanding, hun een nieuw geestes leven mogt geschonken worden — de nieuwe mensch in hen opstaan. — Hieruit blijkt ontegensprekelijk (gelijk wij reeds tevoren opmerkten), dat het Formulier niet van de onderstelling uitgaat, dat de kinderen, reeds vóór hunnen Doop onderwerpelijk geheiligd, wedergeboren en CHRISTUS ingelijfd zijn. Hoe toch zou bij zulk eene onderstelling, dit *gebed* te rijmen zijn, of was destijds misschien gewoonte, dat men tot God bad, om hetgeen men bezat en alreeds deelachtig was?

Van het overige gedeelte des gebeds, behoeft hier niet meer gezegd te worden, het is door zich zelve klaar.

Zoo komen wij dan tot de aanspraak, gerigt aan de ouders of getuigen, en de vragen hun voorgesteld, die aldus luiden: „Geliefden in den Heere CHRISTUS! gij hebt gehoord, „dat de Doop eene ordening van God is, om ons „en ons zaad Zijn verbond te verzegelen.” Derhalve is het Sacrament des doops, volgens het Formulier, geen zegel dat gehangen wordt aan de onderwerpelijke genade van het kind, noch aan de eeuwige verkiezing: maar verordineerd om Gods verbond te verzegelen, daaraan begrepen onze vaders, dat dit Goddelijk zegel gehecht werd; de andere denkwijz was (gelijk we gezien hebben) die der *Wederdoopers* en *Labadisten*.

„Daarom (dewijl de doop Gods verbond verzegelt) moeten „wij hem tot dien einde en niet uit gewoonte „of bijgeloovigheid gebruiken. Opdat het dan „openbaar worde, dat gij alzoo gezind zijt, zult „gij van úwentwege hierop ongeveinsd antwoorden.”

De gezindheid van de ouders of getuigen, die het Formulier noemt, geliefden in den Heere CHRISTUS! die dit in waarheid voor God zijn, of naar den aard der liefde daarvoor gehouden worden, of in elk geval uit kracht van hunnen doop behooren te zijn, wil het Formulier dus nader onderzoeken. Het wil, dat de ouders of getuigen, van hunne instemming met de verordening en toediening van den doop aan hunne kinderen, zoowel als van derzelve opvoeding zullen doen blijken, daarom wordt hun gevraagd: „*Eerstelijk*: Hoewel onze kinderen in zonden ontvangen en geboren zijn, en daarom allerhan-

„de ellendigheid, ja der verdoemenis zelve onderworpen,” (dat dit de jammerlijke toestand van alle kinderen is, hebben wij vroeger gezien.) Verder vraagt het: „Of gij niet bekennt, dat zij in CHRISTUS geheiligd zijn, en daarom als lidmaten Zijner gemeente, behooren gedoopt te wezen?”

De orde in deze vraag (gelijk men ziet) is deze: dat eerst den ouders of getuigen herinnerd wordt, welke onwaardige voorwerpen onze kinderen in hunnen aard en natuur door de zonde zijn, waarna hun dan gevraagd wordt, of zij in weêrwil dezer onwaardigheid, gelooven, dat onze kinderen in CHRISTUS geheiligd zijn, en daarom (omdat zij geheiligd zijn) als lidmaten Zijner gemeente moeten gedoopt worden. De onderwerpen van welke hier sprake is, zijn *onze* kinderen, waarvan zoo even beleden is, dat ze kinderen des toorns en der verdoemenis zijn; daar dit laatste waar is van alle kinderen der kerk (en van anderen is hier geene spraak) en de onderwerpen in het tweede lid der vraag, niet worden ingekort of verwisseld, zoo zijn het dan dezelfde, dus *alle* kinderen der Kerk, en in het bijzonder *die* kinderen, welke zoo aanstonds staan gedoopt te worden. Van kinderen in het afgetrokkenene in Oost of West, of waar dan ook aanwezig, kan hier volstrekt geene spraak zijn, wat de ouders of getuigen hiervan gelooven, doet hier niets tot de zaak. Het is dus met betrekking tot *deze* kinderen, dat hun wordt afgevraagd, of ze gelooven dat ze in CHRISTUS geheiligd zijn, en daarom als lidmaten Zijner gemeente behooren gedoopt te zijn.

Het in CHRISTUS geheiligd te zijn, staat hier blijkbaar in zulk een verband met het lidmaatschap der gemeente, en het regt tot den doop, dat het *geheiligd zijn* tot grond gesteld wordt van het lidmaatschap der gemeente, en van hun regt tot den doop. Aan welk eene heiligheid moeten de ouders of getuigen hier nu denken? aan eene onderwerpelijke, door wedergeboorte en eenheid met CHRISTUS? Dit moest hen, zoo dit bedoeld werd, bij behoorlijke aandacht uithet voorgelezen Doops-formulier kunnen blijken, doch er is zelfs geene schaduw van aanwezig, dat de ouders of getuigen op de gedachte kon brengen, dat hier naar zoodanige heiligheid gevraagd werd. Trouwens, zoo aanstonds hadden zij gehoord, dat ze door den leeraar in het gebed aan God werden voorgedragen, om in genade aangezien en CHRISTUS te worden ingelijfd, hoe zouden zij dan op de gedachten kunnen komen, dat hun gevraagd werd, dat zij van *deze kinderen* zouden verklaren, dat ze de weldaad, waarom gebeden werd, reeds in persoon deelachtig waren? Dit is onmogelijk.

Evenmin konden zij denken aan eene heiligheid hunner kinderen, uit kracht van eene eeuwige verkiezing in JEZUS CHRISTUS, als het hoofd der Gemeente. Immers, de kinderen der kerk waren in het algemeen niet uitverkoren, daar deze tegenover de geroepenen, slechts weinige zijn. En zoo zulks met deze kinderen al het geval mogt zijn, zoo was dit echter een diep geheim; bovendien was daarvan in het Formulier met geen enkel woord melding gemaakt, hoe zouden de ouders dan op zulk eene gedachte kunnen komen? Doch waartoe meer woorden verspild.

Het Formulier legt het geheiligd zijn in CHRISTUS, tot grond van den Doop. Deze grond had het tevoren duidelijk verklaard, als gelegen te zijn, niet in de eeuwige verkiezing, of in eene onderwerpelijke genade der kinderen, maar in het Genade-verbond, hetwelk God met ABRAHAM gemaakt had, en later tot de Christelijke kerk was overgegaan. In dit Abramitisch verbond, waren ook de kinderen begrepen, dus zijn de kinderen der kerk in het verbond, en die in het verbond zijn, komen volgens PETRUS verklaring (Hand. 2) ook de belofte des verbonds toe, en hebben derhalve ook regt op het Sacrament, dat de belofte beteekent en verzegelt. Op dezen grond had het Formulier beweerd, dat de kinderen moesten gedoopt worden, dus, moet het in CHRISTUS geheiligd zijn, hetzelfde uitdrukken, met *in het bezit* (van den even genoemden) verbonds-grond en regt tot den doop te zijn, derhalve *eene heiligheid uit kracht des verbonds*.

Aan eene andere heiligheid, kan naar aanleiding van het Formulier, niemand denken. Dit was de heiligheid van de kinderen der kerk, volgens de denkwijze der Reformateurs en van de Gereformeerde kerk. Wij gaan dit bewijzen:

CALVIJN schrijft: «Het is klaar en blijkelijk dat het verbond, hetwelk de Heere eenmaal met ABRAHAM gemaakt had, niet minder hedendaags den Christenen toekomt, dan het eertijds het Joodsche volk toekwam, en dat daarom, dat woord niet minder zijne betrekking heeft op de Christenen, dan het te dier tijde op de Joden zag, tenzij dat wij mogelijk meenen, dat CHRISTUS door Zijne komst de genade des Vaders verminderd en verkort heeft, hetwelk zonder gruwelijke lastering niet kan gezegd worden. Daarom, gelijk de kinderen der Joden een heilig zaad genoemd werden, omdat ze van dit verbond erfgenamen geworden zijnde, van de kinderen der goddeloozen onderscheiden werden, alzoo worden om dezelfde reden, de kinderen der Christenen heilig geacht, al zijn zij, schoon van zulke ouders geboren, waarvan de eene alleen geloovig is, en volgens de getuigenis van den Apostel, onderscheiden van het onreine zaad der «afgodendienaren» (de Heidenen). *

Even zoo spreekt ook GUIDO DE BRES, «de heiligheid (der kinderen) is noch komt niet uit eene vleeschelijke generatie: maar zij ontstaat alleen uit de kracht der belofte, en uit het verbond Gods, dat de geloovigen met hun zaad eeuwiglijk vast en duurzaam is.» †)

Op deze wijze, begreep ook vader KOELMAN de heiligheid der kinderen, in zijne verklaring van I Cor. 7: 14:

«Hier wordt,» zoo spreekt hij, «van de kinderen der Christenen gezegd, dat ze heilig zijn, dat is, afgezonderd en toegewijd tot de dienst van God, gelijk degene die met Hem in een verbond zijn, dewelke Hij tot een God is; want de kerk des O. T., jonge en oude, waren een heilig en afgezonderd volk geacht (Deut. 14: 1, 2; Jes. 63: 18.) De heiligheid, die de Apostel den kinderen toeschrijft, moet een van beide zijn, of heiligheid van regtvaardigma-

*) *Institutio*, IV Bock, Cap. 16, vs. 6.

†) DE BRES, *wortel en oorsprong der Wederdoopers*, bl. 250.

„king en dadelijk inklevende heiligheid, vloeijende uit de toepassing „van CHRISTUS bloed, en door inwoning van den Heiligen Geest; òf „anders eene verbonds-heiligheid, door de kerke Gods, jong en oud, „uit kracht van Zijn verbond, met haar afgezonderd en aan Hem toegewijd „zijn. Het eerste kan van niemand, die gezond is in de leer van regtvaar- „digmaking en heiligmaking, gesteld worden; want zoo moest men „vervallen tot de Arminiaansche leer, van den afval der heiligen, dewijl „bevonden wordt, dat vele kinderen van vrome ouders, goddeloos „komen te leven en te sterven, derhalve moet men het in den laat- „sten zin verstaan.” *)

Vader BRAKEL, *het geheiligd zijn*, der kinderen verklarende, schrijft: „Dat het woord *geheiligd zijn*, in het Doops-formulier in de eerste vraag „voorkomende, niet wil zeggen, dat de kinderen nu in waarheid het „beginsel des geloofs, der wedergeboorte en der heiligmaking deelach- „tig zijn. Ook niet dat alle de te doopene kinderen, en bijzonder dit „mijn kind is uitverkoren, bekeerd en zalig zal worden: maar in het „gemeen, dat de kinderen der bondgenooten, uit kracht van het ver- „bond, met de bondgenooten en hunne kinderen opgerigt, de goederen „deszelfs in regt hebben en in bezitting zullen deelachtig worden, in „tegenstelling van de kinderen dergenen, die geene bondgenooten „zijn, enz.” †)

FRUITIER zegt, tot verklaring van de heiligheid in de *eerste* vraag bedoeld: „Ik meen dat de opmerkzame lezer, die ons Formu- „lier met aandacht leest, overtuigd kan worden, dat het oogmerk van „de kerk gansch niet is, die uitwendige verbonds-heiliging uit te „sluiten: maar dat zij die voor zoo verre PAULUS de kinderen van „uiterlijke geroepene Christenen heilig noemt, insluit, als zij vraagt „aan die, welke den doop begeeren voor hunne kinderen, of zij niet „bekennen, dat de kinderen in CHRISTUS geheiligd zijn en daarom als „lidmaten Zijner gemeente behooren gedoopt te worden.” §)

Ook onze geachte randteekenaars, verbonden met de *heiligheid der kinderen*, alleen het denkbeeld van eene verbonds-heiligheid, ge- „lijkelijk blijkt uit hunne aantekening op 1 Cor. 7: 14, waar zij de woorden van den Apostel: *anders waren wee kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig*, dus verklaren: „Onrein, dat is te zeggen, zij „zijn vervreemd van Gods verbond, gelijk van de ongeloovige Heide- „nen en hun zaad getuigd wordt, Ef. 2: 12. Heilig, dat is in „Gods uiterlijk verbond (het verbond in deszelfs uiterlijk aanzien) be- „grepen en hebben toegang tot de teekenen en zegelen van Gods „genade, enz.”

Doch er zoude geen einde zijn aan alle aanhalingen, wilden wij hier alle schrijvers doen spreken, die in de Gereformeerde kerk, de door het Formulier bedoelde heiligheid, voor eene verbonds-heiligheid verklaard hebben. Doch wat van meer beteekenis is, de Gerefor-

*) KOELMAN, *historisch verhaal der Labadisten*, bl. 165.

†) BRAKEL, *redelijke Godsdienst*, 1 Deel, bl. 969.

§) FRUITIER, *groot voorregt der Christen-kinderen*, bl. 105.

meerde kerk, heeft zich in hare Belijdenis uitdrukkelijk verklaard, van welken aard zij de *heiligheid der jonge kinderen acht te zijn*. Immers zoo lezen wij in de *Dordsche Canones*: „Naardien wij van den wille Gods uit Zijn woord moeten oordeelen, hetwelk ons zegt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn, niet van natuur: maar uit kracht van het *verbond*, waarin zij met hunne ouders begrepen zijn.”

Dus verklaren niet slechts de Reformateurs en de voornaamste leeraars der Gereformeerde kerk: maar de kerk zelve, dat ze door de *heiligheid der jonge kinderen*, eene *verbonds-heiligheid* verstaat, en dat ze hierbij niet aan een eeuwig verbond, tusschen Vader en Zoon, maar (even als het Formulier des doops en onze Hervormers) aan het, met ABRAHAM opgerigte verbond gedacht heeft, blijkt uit hunne verwijzing naar Gen. 17: 7. Vraagt men welk een begrip men met deze verbonds-heiligheid heeft te verbinden en waarin dezelve bestaat? Zoo dient tot antwoord, dat het begrip van heiligheid, waar het met opzigt tot het schepsel gebruikt wordt, in het gemeen eene toewijding aan God te kennen geeft. Deze toewijding kan tweederlei gedacht worden. *Uiterlijk* of *innerlijk*, *voor-* of *onderwerpelijk*. *Innerlijke* toewijding aan God, bestaat in eene inwendige heiliging des harten, door den Heiligen Geest, en gaat gepaard met eene geheelen overgang des harten aan den Heere, valt dus in een met het begrip van wedergeboorte en bekeering. Eene *uiterlijke* of *voorwerpelijke* heiliging, bestaat in eene uiterlijke toewijding aan God en aan Zijne dienst. Zoo was b.v. de zevende dag geheiligd, de eerstgeborene van mensch en beest, en alles wat onder de oude bedeeling tot de openbare dienst van God behoorde.

• Dat wij ons de verbonds-heiligheid der jonge kinderen niet denken mogen, als eene inwendige toewijding aan God, is zeker: derhalve kan er door deze verbonds-heiligheid niet anders verstaan worden, dan eene voorwerpelijke toewijding aan God. Trouwens, in Gods Genade-verbond begrepen te zijn, zegt niets anders, dan het verbonds-eigendom van God te wezen, dat is, tot Zijne dienst en tot verheerlijking van Zijnen naam geroepen te zijn. Aan dit verbonds-eigendom, heeft de Heere de rijkste schatten dergenade toegezegd, de op deze wijze aan God gewijde, staat met Hem, uit kracht des verbonds, in eene geheel bijzondere betrekking en is daardoor onder de hooge roeping gesteld, om in den weg des geloofs werkelijk God te dienen, en daardoor het ideaal te bereiken van verlossing en zaligheid, waartoe hij uit kracht des verbonds toe geroepen is. Uit kracht van deze toewijding en bijzondere betrekking, waarin de bondelingen tot God staan, zijn ze onderscheiden van alle volken en menschen, welke buiten dit verbond zijn. Op dien grond is het, dat oudtijds geheel Israël een heilig volk genoemd werd (Ex. 19: 6; Deut. 7: 6; 14: 2), ofschoon bij elke gelegenheid in het licht trad, dat de waarlijk inwendig geheiligden van hen zeer weinige waren. Misschien zegt gij, dat deze verbonds-heiligheid en toewijding aan God, Oudtestamentisch is, en dat het Nieuw verbond, geene andere dan eene inwendige heiligheid kent. Tot antwoord dient: indien dit niet slechts gezegd, maar bewezen werd, dat het dan uitgemaakt was, dat onze Hervormers en de Gereformeerde kerk en hunne Belijdenis en Liturgie, zich deerlijk vergist hebben;

dan kunnen de kinderen der Christenen en alle onbekeerden in de zichtbare kerk, niet meer geacht worden, Gode gewijd te zijn, dan de kinderen der Heidenen en allen, die geheel van het Verbond der genade en der kerk van God vervreemd zijn; doch wij behoeven geene vrees te hebben, dat dit immer op goede gronden zal bewezen worden. Trouwens, het Genade-verbond des Ouden-Verbonds, is ook dat van het Nieuwe, en aan het spraakgebruik des Ouden Testaments, sluit zich het Nieuwe aan. Of is het b.v. eene inwendige heiligheid, gewerkt door den H. Geest, wanneer het zegt, dat de spijs der Christenen heilig is? Wanneer de Apostel PAULUS verklaart, dat de ongeloovige Joden van zijnen tijd, die door ongelooft van den stam der kerk (olijfboom) waren afgebroken, *heilig* zijn? Rom. 11: 16. Of was ook misschien de *afvallige* Christen, inwendig geheiligd? waarvan gesproken wordt, Hebr. 10: 28, 29. Ook de *ongeloovige man*, door in het bezit te zijn van eene Christen-vrouw? I Cor. 7: 14. Ook de Christen-kinderen in het gemeen, zonder onderscheid? Doch, waartoe meer plaatsen bijgebracht, men zegge dan ronduit, dat Gods heilig Woord niets beteekent, dat alleen eigene systema's, denkbeelden en invallen, waarde hebben; — of men houde op te zeggen, dat het Nieuwe Verbond, geene andere dan eene inwendige heiligheid kent, en dat onze vaders daardoor hebben mis getast, en de denkbeelden des Ouden Testaments, op die van de kerk des Nieuwen Verbonds, door onkunde en verwarring hebben overgebracht.

Eene verbonds-heiligheid, zegt dus, gelijk wij zagen, het verbondseigendom des Heeren te zijn, Hem uit kracht des Verbonds toe te behooren, in het voorwerpelijk bezit te zijn der Goddelijke genadebeloften, en op dien grond, onder de heilige roeping te staan, om in den Goddelijken heilsweg den Heere te dienen, en met ziel en lichaam Hem gewijd te zijn, ofschoon deze toewijding in zich zelve niet zaligmakend is, noch is wat men onverliesbare genade noemt; zoo ziet elk, dat het toch veel meer zegt, dan slechts onderscheiden te zijn van hun, die geheel vreemdelingen van Gods Verbond en Zijne gemeente zijn (Joden en Heidenen), dat het in zich zelve, degenen, die genoemde verbonds-heiligheid bezitten in de meest gunstige stelling plaatst tot de zaligheid, dat het hun de zaligheid veel nader bijbrengt, dan de Joden of Heidenen die hebben, en dat daarom ook eene veel zwaardere verantwoording op hen, ingeval van verwaarloozing, zal rusten. Dan misschien zal men hier tegen inbrengen, dat, wanneer hier meer dan eene verbonds-heiligheid bedoeld wordt, waarom dit dan den ouders of getuigen met zoo veel nadruk en ernst wordt afgevraagd, of zij zulks geloofden, aangezien dit eene zaak was, die bij de kinderen van CHRISTUS Gemeente van zelfs spreekt, en niet met zoo veel nadruk behoeft onderzocht te worden.

Tot antwoord hierop dient, dat deze bedenking, de zaak, naar welke in deze vraag onderzoek gedaan wordt, in eene vulsche betrekking tot de vraag plaatst, — alsof de vraag enkel liep, of ouders en getuigen eene verklaring van de heiligheid der kinderen in *abstracto* zouden geven, daar het duidelijk is, dat de vraag ook en vooral loopt, of ze niet gelooven, dat de kinderen, aangezien zij in

CHRISTUS *geheiligd zijn*, als lidmaten van CHRISTUS gemeente behooren *gedoopt* te worden. Dit is de hoofdzak in de vraag. Wil men nu hiervan zeggen, dat dit ook niet met zoo veel ernst behoefde onderzocht te worden, en dat het van zelfs sprak, dat de kinderen een goed regt op den Doop hadden, en deze hun dus niet mogt geweigerd worden? dan dient tot antwoord: Dat elk, die slechts maar een enkelen blik in de geschiedenis der Kerk van dien tijd heeft geslagen, zeer goed weet, dat uit oorzaak der beweging door de *Wederdoopers* verwekt, de overtuiging van het regt der kinderen op den Doop, bij vele leden der Kerk niet zoo bovenmate vast en ruim stond. Voor het overige houde men onder het oog, dat de vermaning, om *ongeveinsd te antwoorden*, ten allentijde pligt is, en evenzeer op de volgende vragen, als op de eerste ziet. *)

„*Ten andere*, vraagt het Formulier: Of gij de leer, die in „het Oude en Nieuwe Testament, en in de Artikelen des Christelijken geloofs begrepen is, en „in de Christelijke Kerk alhier geleerd wordt, „niet bekent, de waarachtige en volkomene leer „der zaligheid te wezen?”

De inhoud dezer vraag is klaar; zij eischt van de ouders of getuigen, eene bekentenis, dat de leer in Gods Heilig Woord, alsmede in de Artikelen des Christelijken geloofs begrepen, en in de Christelijke Kerk alhier geleerd wordt: de waarachtige en volkomene leer der zaligheid is. Het doel waarmede hier deze vraag gesteld is, schijnt te zijn, *eensdeels*, de ouders of getuigen eene soort van geloofsbelijdenis te laten afleggen, waardoor ze hunne ipstemming met de leer der waarheid betuigen; en *anderdeels*, om een' vasten grondslag voor de volgende vraag de leggen, waarin gevraagd wordt: „Of ze niet be- „loven en voorgenomen hebben deze kinderen, „als zij tot hun verstand zullen gekomen zijn, „neen iegelijk de zijnen, waarvan hij vader of ge- „tuige is, in de voorzeide leer, naar hun ver- „mogen te onderwijzen of te doen en te helpen onderwijzen?”

Elk ziet, dat de inhoud dezer vraag daartoe dient om eene belofte en verbindtenis door vaders of getuigen te doen afleggen, om de kinderen Christelijk en Godzalig in de leer der waarheid, die naar de Godzaligheid is, te onderwijzen en op te voeden, eene zaak, die onze vaders zeer ter harte ging, en waarop zij bij elke gelegenheid, een dubbel gewigt legden.

Zoo haast de ouders of getuigen deze vragen bevestigend beantwoord hebben, wordt het kind den heiligen Doop toegediend, „in den naam des *Vaders*, des *Zoons*, en des *H.*

*) Ons doel in dit betoog is niet om de onderwerpelijke heiligheid der kinderen of het als zoodanig geheiligd zijn in CHRISTUS te ontkennen, als bij sommige kinderen der Kerk van hunne geboorte af bestaande. Wie deze echter zijn is God bekend en zal bij het opwassen openbaar worden.

„*Geestes*,” volgens de instelling van CHRISTUS; waarna de Gemeente God dankt, met deze woorden:

„Almagtige, barmhartige God en Vader! wij danken en loven U, dat Gij ons en onze kinderen, door het bloed van Uwen lieven Zoon JEZUS CHRISTUS, al onze zonden vergeven, en ons door Uwen Heiligen Geest tot lidmaten van Uwen eeniggeboren Zoon, en alzoo tot Uwe kinderen aangenomen hebt, en ons hetzelfde met den heiligen Doop verzegelt en bekrachtigt.”

De weldaad waarvoor in deze woorden gedankt wordt, is *de vergeving der zonden, door het bloed van JEZUS CHRISTUS, geschonken aan ons en onze kinderen*, en tevens voor die weldaad, *dat God ons door Zijn Geest tot lidmaten Zijns eeniggeboren Zoons, en alzoo tot Zijne kinderen heeft aangenomen, en ons door den H. Doop verzegelt en bekrachtigt.*

Het eerste is dus de weldaad van de vergeving der zonden.

De vraag is, hoe en op welk eene wijze wij ons deze vergeving hier hebben te denken? indien wij ze ons onderwerpelijk zouden moeten denken, zoo zou hieruit die verregaande ongerijmdheid volgen, dat, namelijk, de *geheele zichtbare kerk*, met al hare gedoopte kinderen, in het zaligmakend bezit van de *vergeving der zonde* zijn zoude, dat met den geheelen geest en inhoud des Formuliers in strijd is, en bovendien elken dag zou worden gelogenstraft. De waarheid van de zaak is, dat we ons de vergeving der zonden, *tweeledig* kunnen denken, teweten, *onderwerpelijk*, wanneer ze gedacht wordt, als door het opregt geloof omhelsd en aangenomen, en aan het hart geheiligd. En *voorwerpelijk*, zooals dezelve als eene hoofdweldaad, door de verzoening van CHRISTUS in het Evangelie, en vooral in het Genade-verbond, als belofte aanwezig, die de kinderen der Gemeente, zoowel als de volwassenen, als zoodanig gegeven is; zoo verstaan, kan hier in het geheel geene zwaarigheid overblijven, en het is in het geheel aan geen twijfel onderworpen, dat het Formulier in dezen zin moet verstaan worden. Trouwens, dit blijkt uit de eigene verklaring van het Formulier, daarin hebben wij immers gezien, dat *de Zoon*, de gedoopten, in den Doop verzegelde, dat Hij ze in Zijn bloed wast, van al hunne zonden; dit zal toch wel niet beteekenen, dat zulks alreede geschied was. Hoe zou dat mogelijk kunnen zijn bij voorwerpen, die voorgesteld dus gedacht worden, als nog buiten CHRISTUS zijnde, en niet door God in genade aangezien, gelijk ze in het gebed worden voorgesteld. Laat ieder vrij oordeelen, of zulke voorwerpen kunnen geacht worden, de weldaad van de vergeving der zonden *onderwerpelijk* deelachtig te zijn. Het is dus duidelijk, dat de hier bedoelde *vergeving der zonde*, niet anders dan Verbondsgewijs kan begrepen worden, d. i. in de belofte des Verbonds aanwezig, en als zoodanig aan hun geschonken.

Dat het Formulier er bijvoegt, en ons door Uwen Heiligen Geest tot lidmaten van Uwen eeniggeboren Zoon, en alzoo tot Uwe kinderen hebt aangenomen; kan niet anders, dan op dezelfde wijze verstaan worden.

Wil men dit *onderwerpelijk* opvatten, dan is het alleen waar van de opregt geloovigen; doch er bestaat geen grond, om zulks bij elke doopsbediening van de kinderen te onderstellen. Trouwens, wanneer zou dit geschied zijn? Zoo aanstonds immers hebben we gehoord (wij moeten dit nog eens herinneren), dat deze kinderen, waarvoor hier gedankt wordt, dat ze CHRISTUS *zijn ingelijfd*, in het gebed zijn voorgesteld, als CHRISTUS *nog niet zijnde ingelijfd*; men zegge dan, zoo men kan, wanneer *deze inlijving in CHRISTUS heeft plaats gehad*? Is dan de Doop de *afwassing der zonden zelve*? de *mededeeling des Geestes*? de *geestelijke inlijving in CHRISTUS*? Dan voorzeker, zal de Roomsche kerk in hare opvatting van den Doop gelijk hebben; doch het Formulier zelve geeft ons den waren sleutel in de hand, om hare meening te vinden. Het heeft in de verklaring van de leer des doops gezegd (en hierop slaat het gebed zonder twijfel terug,) *wanneer wij in den naam des Vaders gedoopt worden, dat dan God de Vader, den gedoopten belooft en verzekert, dat Hij hen tot Zijne kinderen en erfgenamen aanneemt; tevens dat de Geest hun verzekert, dat Hij bij hen wonen, en tot lidmaten van CHRISTUS heiligen wil.* Op deze Verbonds-aanneming tot kinderen en belofte des Geestes, heeft het Formulier het oog, en om ons dit te beduiden zegt het, dat deze weldaden *door den Doop verzegeld en bekrachtigd zijn*, bij welke verzekering toch, deze weldaden niet *onderwerpelijk* gedacht worden, daar de doopeling in het gebed werd voorgedragen, als ze nog niet bezittende, derhalve moet zoowel het een als het ander gedacht worden, als slechts in de belofte aanwezig te zijn, hoewel deze belofte door de dankende Kerk, naar den aard des geloofs, dat van het beloofde goed, als van een reeds ontvangen goed spreekt en denkt, wordt voorgesteld.

Verder luidt de dankzegging: „Wij bidden U ook, door „denzelve Uwen lieven Zoon, dat Gij deze gedoopte kinderen, met Uwen Heiligen Geest altijd wilt „regeren; opdat zij Christelijk en Godzalig opgevoed worden, en in den Heere JESUS CHRISTUS wassen en „toenemen; opdat zij Uwe Vaderlijke goedheid en „barmhartigheid, die Gij hun en ons allen bewezen „hebt, mogen bekennen, en in alle gerechtigheid, „onder onzen eenigen Leeraar, Koning en Hoogepriester, JESUS CHRISTUS, leven, en vromelijk tegen „de zonde, den duivel en zijn gansche rijk strijden en overwinnen mogen, om U, en Uwen Zoon „JESUS CHRISTUS, mitsgaders den Heiligen Geest, den „eenigen en waarachtigen God, eeuwiglijk te loven en te prijzen.”

Heeft de Gemeente, in het *eerste deel* dezer dankzegging, God gedankt voor de weldaden, die de Heere *voorwerpelijk* in Zijn Verbond, haar en hare kinderen schonk en toezeide, en door den Doop beteekende en verzegelde, zoo wist zij toch zeer goed, dat deze genade-weldaden, haren kinderen niets zouden baten, tenzij dezelve *onderwerpelijk* door den *H. Geest* aan het hart geheiligd werden, en genoemde weldaden, met een door den *Geest* gewerkt geloof, voor zich zelve

aannamen. Daarom wordt in het laatste gedeelte dezer dankzegging, met het oog op den rijkdom der Goddelijke genade, die in CHRISTUS is, gebeden, dat de gedoopte kinderen door den *H. Geest*, geleid en bestuurd worden, daar zij toch buiten de herscheppende genade en heiligenden invloed, en de leidingen van den *Geest*, ten eenenmale krachteloos en zonder geestelijk leven zouden blijven.

Trouwens, het is alleen door de almachtige, regerende en heerschappijvoerende genade des *H. Geestes*, dat zij Gods Vaderlijke goedheid en barmhartigheid, hun (de gedoopte kinderen en ons allen, de gansche zichtbare Gemeente) in zijn Verbond bewezen, konden en wilden erkennen, en met een waar geloof omhelzen en aannemen, met verzaking van alle eigene geregtigheid, zonde en wereldzin. Zonder zulk eene levendmakende en heiligende werking des *H. Geestes*, zou dit nimmer geschieden. Daardoor alleen konden zij in staat gesteld worden, om langs den weg des geloofs en der genade, in *alle geregtigheid en heiligheid*, met onzen eenigen *Leeraar*, *Koning* en *Hoogepriester*, te leven en te wandelen, en tegen alle vijanden hunner zaligheid te strijden, en dezelve overwinnen, en dat alles, tot dat gewichtig einde om den Waarachtigen eenigen *God, Vader, Zoon* en *H. Geest* eeuwiglijk te loven en te prijzen. Voorzeker op zulk een gebed des geloofs, mag de Gemeente wel *Amen* zeggen. Geve de Heere, dat het door haar beter verstaan en beoefend worde.

DE PRAKTIJK VAN DE LEER DES KINDERDOOPS.

Eene *theoretische* voorstelling, die *praktisch* onbruikbaar is, niet in het leven treden of tot werkelijkheid komen kan, is voorzeker van geene waarde te achten. Is dit waar, dan pleit dit voorzeker niet ten voordeele van onderscheidene theoretische voorstellingen over den Doop, die men helaas! dikwerf vernomen heeft, en die men trachtte als het ware *dogma* der Gereformeerde Kerk, ingang te doen vinden. Wij willen het echter beproeven, of de beginselen, waarvan de Gereformeerde Kerk (zooals we boven zagen) in haar *dogma* van den *Kinderdoop* uitgaat, voor eene Christelijk Evangelische praktijk, zonder *inconsequentie* vatbaar is.

Beschouwen we te dien einde de praktijk des doops, uit een driedelig gezichtspunt, teweten:

Voor eerst, met opzigt tot de Kerk, zooals deze in hare Opzieners vertegenwoordigd wordt, en met haar onderwijs, besturing en leiding, als uitdeelster der Sacramenten optreedt.

Ten andere, met opzigt tot de Ouders en Doopgetuigen, en *Eindelijk* in betrekking tot de Gedoopten zelve.

De praktijk, die als roeping der Kerk, met opzigt tot den *Kinderdoop* uit de tevoren gelegde gronden, als van zelve voortvloeit, kan voor iemand, die het tot hiertoe behandelde behoorlijk overwogen heeft, niet duister zijn. Wij hebben gezien, dat de leer des Doops, volgens de opvatting der Gereformeerde Kerk, zich geheel om de leer des Genade-verbonds en dat dit zich geheel om de verlossing in CHRISTUS, als om haar middelpunt beweegt.

Dat zij dit Genade-verbond, of dezen Goddelijken heilsweg niet houdt voor eene eeuwig afgeslotene Godsdaad, gelijk de verkiezing, die in den tijd niet kan intreden: maar voor eene heilsorde, eene verbondsvormige Godsbedeeling, die eertijds met een' Semitischen volksstam in den persoon van ABRAHAM begonnen is, en alzoo eene geschiedenis

heeft verkregen. Verder, dat dit met ABRAHAM en zijn zaad opgerigte Genade-verbond, hetwelk het Israëlietische volk als volk van God omvatte, bij de afschaffing van de Sinaitische bedeeling, in de H. S. een Verbond genoemd, niet mede ontbonden en afgeschaft: maar integendeel in den dood van CHRISTUS bevestigd werd *) en alzoo eene absolute en eeuwige duurzaamheid verkreeg, en zulk een' grooten omvang bekam, dat het bij het ter nederstorten van den middenmuur des afscheidsels, ook de geloovigen uit de Heidenen met hun zaad in zich kon opnemen; waardoor ook deze de aan ABRAHAM toegezegde zegeningen konden, beërven. Dat alzoo de Kerk des N. Verbonds, hoewel met ongelijk veel grootere zegeningen, uit den aard der bedeeling vloeijende, het verbondsvolk des Heeren geworden is.

Vervolgens zagen wij, dat onder de bedeeling des N. Verbonds, allen die tot de zichtbare Gemeente des Heeren behooren, een *voorwerpelijk* in zijn in dit Verbond hebben, even als oudtijds de geheele Gemeente of het volk Israëls met hunne kinderen in dit Godsverbond begrepen waren, — hoewel het grootste deel zoowel nu als vroeger, door hunne trouweloosheid, ondankbaarheid, ongeloof en onbekeerlijkheid, in plaats van de toegezegde zegeningen, den vloek hunner ongeloovigheid beërfdten.

Eindelijk, dat de Doop, die de belofte des Verbonds beteekent en verzegelt, — gelijk oudtijds de besnijdenis, — aan al het jeugdig zaad der Gemeente, moet volbragt worden.

Uit deze tevoren gelegde en — zoo we meenen — bewezene gronden, kan ieder zien, dat het de volstreckte roeping der Kerk is, zorg te dragen, dat niet één harer kinderen ongedoopt blijve. Trouwens, is ze hierin nalatig, dan verloochent ze hiermede hare eigene belijdenis, en geraakt niet slechts in tegenspraak met zich zelve, maar zelfs met het geloof en de geschiedenis der Kerk van alle eeuwen, en stelt hierdoor eene wijde deur open, waardoor het Heidendom in het midden der Kerk kan insluipen en zich vestigen.

De zwarigheden tegen de bediening des Doops aan allen, die tot de zichtbare Kerk behooren, — van af het begin der 18e eeuw, — in de eerste eeuw der Reformatie en vóór dien tijd onbekend, — van tijd tot tijd ingebracht, — bepaalden zich of hadden betrekking tot de kinderen zelve, van wier ouders men geen' genoegzamen grond had, om hen voor ware geloovigen te houden, welke kinderen men dan oordeelde geen regt tot het ontvangen van den Doop te hebben. Of zij hadden betrekking tot de ouders, om hen als doopheffers hunner kinderen toe te laten, om de vragen van het *Doop-formulier* te beantwoorden.

Wat het *eerste* bezwaar betreft, namelijk, dat de kinderen van niet wedergeborenen, geen regt op den Doop zouden hebben, — dit is alleen daaruit ontstaan, dat men van tijd tot tijd het ware Bijbelsch Gereformeerd begrip, waarin de Hervormers en de opstellers onzer Liturgische Schriften stonden, verlaten had. Ten gevolge hiervan, werd voor de zoodanigen ons Doop-formulier onverstaaubar en moesten hun

*) Gal. 3: 17.

geweten, door angstvallige twijfelingen, in de engte worden gebracht.

Trouwens, bijaldien men niet *kan* noch *wil* begrijpen, dat de geheele zichtbare Kerk met hare kinderen, in Gods Genade-verbond begrepen is en dat dit, maar dit ook alleen, de grond is, waarop de jonge kinderen van vroom en onvroom, tot de Kerk behoorende, tot het ontvangen van het Sacrament des Doops gerechtigd zijn; indien men in plaats van in Gods Verbond, het regt tot het ontvangen des Doops in den mensch, in de bekeering en in den genadestaat der ouders wil zoeken, dan is het geen wonder, dat men in duizende engten geraakt en in eigene strikken verward. In weêrwil hiervan, als was het ten spijt van zijne eigene zwaarigheden, doopte men echter *allerlei* kinderen, die van de Gemeente werden aangeboden. Dit geschiedde om de eenvoudige reden, dat de kerk en hare wetten niet gedoogden, dat een gedeelte van hen, die tot haar behoorde, ongedoopt zou blijven en alzoo tot het Heidendom zou terug zinken.

Er is inderdaad maar één weg ter ontkoming uit dezen doolhof, — en deze is? dat wij eenvoudig terugkeeren tot de zienswijze en het *dogma* onzer Hervormers, Belijdenis en Liturgische Schriften. Dan zijn ook in de praktijk voor het geweten alle zwaarigheden verdwenen.

Wat het *tweede* bezwaar betreft, namelijk dat ontstaat uit het toelaten van allerlei ouders, vooral van zoodanige, die geene belijdenis des geloofs hebben afgelegd, om hunne kinderen ten Doop te houden, hierover zou men het gemakkelijk eens kunnen worden, als men maar tot helder inzien en tot de bewustheid gekomen was, waarin dit bezwaar zijn grond heeft. Als men namelijk, de bevoegdheid der ouders, om de vragen van het Formulier te beantwoorden, altoos goed wist te onderscheiden van het *regt*, dat hunne kinderen, uit kracht van het Genade-verbond op den Doop hebben. Zoo lang men echter openbaar of heimelijk bewust of onbewust het geloof en de belijdenis der ouders tot eenen *regtgevend*en grond van den Doop hunner kinderen legt, en alzoo het een met het ander verward, kan men onmogelijk in deze zaak, tot éénheid komen. Met zoodanig eene zienswijze, willen wij ons hier ook niet verder inlaten, en stellen vast, dat de kinderen geen regt hebben op den Doop, uit kracht van den genadestaat, de belijdenis en het geloof hunner ouders: maar alleen uit kracht van hun *zijn* in het Genade-verbond.

De bevoegdheid, die de ouders moeten bezitten, om als Doopheffers hunner kinderen te worden toegelaten, zal ons spoedig blijken, als wij ons het ware doel kunnen voorstellen, waarom men hun eenige vragen bij die gelegenheid beantwoorden laat. Uit de vragen zelve, blijkt het dat dit niet alleen geschiedt om de éénheid in de leer te bevorderen en de begeerte openbaar te maken, dat ze hun kroost naar Gods bevel, op grond van het Genade-verbond aan een Drieëenig God opdragen: maar inzonderheid dient het daartoe, dat de doop des kinds, door een Christelijk onderwijs en opvoeding mag achtervolgd worden.

Dit laatste is voorzeker de hoofdbedoeling.

Waar dus alle zedelijke waarborg voor een toekomstig Christelijk onderwijs en opvoeding gemist wordt, al zijn dan ook de ouders eigenlijk gezegde lidmaten der Gemeente, daar is het altijd ceniger-

mate bezwaarlijk, de zoodanige als doopheffers hunner kinderen toe te laten. Bij zulk eene gelegenheid, plagten onze vaders *doopgetuigen* te nemen. *) Dit geschiedde echter niet met oogmerk, om daarmede zulke kinderen *geregtigd* tot den Doop te maken: maar om zich van hunne Christelijke opvoeding te verzekeren.

Wegens de onderlinge verhouding, waarin destijds de *Kerk* en *Staat* tot elkander stonden, was dit toen mogelijk. Trouwens, in zulke gevallen, bood de Staat aan de Kerk de vereischte hulp, en zorgde mede voor het onderwijs en de opvoeding van zoodanige kinderen.

In onzen tijd wordt echter door sommigen beweerd, dat men geheel geene doopleden, als doopheffers hunner kinderen behoort toe te laten.

Op de vraag: Waarom niet? wordt het volgende geantwoord:

Vooreerst: „Omdat deze gewoonte onbijbelsch is. Waar toch, zoo zegt men, leest men in de H. Schrift, dat er kinderen gedoopt werden, zonder dat er belijdenis des geloofs door de ouders, of die de kinderen ten Doop hielden, was afgelegd?”

Het is waar, ieder weet dat men dit nergens leest, doch met hetzelfde regt vragen we: Waar leest men in den Bijbel: neemt voor zulke kinderen doopgetuigen? Ja, waar leest ge (zoo vraagt de *Baptist*) met zoo vele woorden: Doopt kinderen? en gij zijt genoodzaakt te antwoorden: Nergens. Met zulke vragen wordt de waarheid geene dienst bewezen; men komt er geen stap verder mede. Ja, wat meer zegt: Wilde men dit beginsel volgen, dan voorzeker zouden we alle *Baptisten*, ja we weten niet, wat moeten worden.

In de *tweede plaats* wordt er aldus geredeneerd:

„De Doop is gekomen in de plaats der Besnijdenis. Juist! maar, hetgeen men zegt, verloochent men in de praktijk. Trouwens, indien men waarlijk gelooft, dat de Doop in de plaats der Besnijdenis gekomen is, dan moet men erkennen, dat de kinderen, die besneden waren, even zeer als onze gedoopte kinderen, voor kinderen des Verbonds moesten gehouden worden. Maar, zegt men, konden die besnedenen kinderen, hunne kinderen ten Doop houden, zoo lang ze geene belijdenis hadden afgelegd?”

Dat de Doop in de plaats der Besnijdenis is gekomen, hebben we tevoren gezien; dat zulks niet is eene bloote *opinie* of gissing: maar de volstandige leer der Gereformeerde Kerk, op grond van Gods heilig Woord, hebben we tevens gezien. Dat men dit echter veelal in de praktijk vergeet, is maar al te waar. De vrucht hiervan, is de droevige verwarring, die er sedert meer dan honderd jaren in de Kerk, met betrekking tot den Doop, heerscht.

De vraag echter, of zulke besnedenen kinderen, zonder belijdenis des geloofs, den Doop aan hunne kinderen konden bediend krijgen,

*) Zoo eenige kinderen ten doop gepresenteerd worden, die onecht of van geëxcommuniceerde of van eenige sectarische ouders geboren zijn, zoo zal men hun den Doop niet weigeren, mits dat ze van de zoodanigen gepresenteerd worden, die in de plaats der ouders aannemen te doen, hetgeen bij den Doop gevraagd wordt.

Zie SMITUS, *Synodale Ordonnantien*, bl. 120.

is inderdaad vreemd. Elk weet, dat iemand geheel niet tot de Gemeente behoorende, alleen door belijdenis den Doop voor zich en zijn kroost bekomen kan. Dit gold niet alleen den Heiden, maar ook den Jood. Wel was deze laatste met zijne kinderen in Gods verbond, doch weet men dan niet, dat er bij de oprigting des N. Verbonds, eene overgangs-periode, van den Ouden Kerkstaat, Godsbedeeling of huishouding tot den nieuwen plaats had? Ge zegt welligt: Wel zeker weten we dit. Wel nu, bij dezen overgang, moest elke Israëliet verklaren, dat hij zijne zaligheid niet meer in de schaduwdienst zocht: maar dat hij JEZUS van Nazareth erkende, voor den beloofden en nu gekomen Messias, in wien de schaduw en beloften, als in persoonlijk aanwezen getreden waren. Konde of wilde hij dit door ongeloof niet belijden, dan werd hij gerekend niet meer tot de Kerk te behooren. Om die reden, was derhalve de geloofsbelijdenis, ter bekoming van den Doop voor zich en zijn zaad, zoowel voor den Jood als voor den Heiden, volstrekt noodzakelijk. Ook deze vraag is hier derhalve niet op zijne regte plaats.

Men moet vragen: Of een Israëliet zijn kind onder de oude bedeeling kon *besneden* krijgen, zonder het doen van belijdenis. Dit weet ieder dat algemeen geschiedde.

Ten derde, heeft men het gebruik, om Doopleden als *doopheffers* hunner kinderen toe te laten, *ongereformeerd genoemd*."

Het bewijs hier voor meent men, dat te vinden is in ons Doop-formulier, hetwelk den doopeling verplicht tot eene nieuwe gehoorzaamheid, namelijk den Drieënen God, Vader, Zoon en Heiligen Geest aan te hangen, te betrouwen en lief te hebben, enz., met één woord, om het tweede deel des Verbonds te betrachten. Hieruit besluit men dan, dat zulke doopleden, die door het doen van belijdenis, niet aan deze hunne Christelijke verplichting hebben voldaan, dat de Gereformeerde Kerk ze dan niet als doopheffers hunner kinderen kan toelaten. En hiermede is dan ook het bewijs geleverd, dat zulk gebruik ongereformeerd is? De lezer had welligt een geschiedkundig bewijs, of een bewijs uit Synodale resolutiën der Gereformeerde Kerkorde verwacht, doch zulk een bewijs schijnt niet zoo bij de hand geweest te zijn. Had men dit geleverd, het zou zeker vrij wat meer beteekenen om te bewijzen, dat de Gereformeerde Kerk werkelijk zoo gedacht en zulk een besluit uit het Doop-formulier getrokken had, dan dat men ons nu zegt op welk eene wijze ze naar onze *subjective* opvatting hadden *behooren* te denken en te besluiten.

Trouwens, eene zoodanige bewijsvoering is alleen krachtig voor hen, die blindelings gewoon zijn te gelooven, en zich door een menschelijk vertrouwen en autoriteits-geloof laten leiden.

Door anderen zal het zeker als eene mislukte poging worden beschouwd.

Doch wat meer zegt, deze bewering heeft noch in de geschiedenis, noch in de Synodale bepalingen der Gereformeerde Kerk, den minsten grond, integendeel zij wordt hierdoor in het aangezicht tegengesproken.

In de Synode van 1581 maakten ze reeds, gelijk we vroeger zagen, de bepaling, dat de Doop zou bediend worden aan de kinderen der *gedoopte Christenen*. Hieronder waren ongetwijfeld de kinderen van doopleden mede begrepen. Zij spreken echter geen enkel woord van

doopgetuigen, als behoefte bij den doop van zoodanige kinderen.

In de Synode van 1588, gaf zij wel den wensch te kennen, dat niemand werde toegelaten, om als getuige over den Doop te staan, dan die tot de Gemeente behoorden. Doch zegt ze, men zal degenen, die eerlijk en van de Godsdienst niet vreemd zijn, ook toelaten. *)

De Synode van 1618 en 1619 bepaalde, dat de getuigen de zuivere leer toegedaan en vroom van wandel moesten zijn. †)

Is dit niet aan het nemen van getuigen, de grootste ruimte te laten? Zelfs de zoodanigen toe te laten, die niet eens tot de Gereformeerde Kerk behoorden: maar slechts die leer waren toegedaan? En is het dan met eenigen schijn te gelooven, dat zij haar eigen doopleden daarvan zal hebben uitgesloten? Doch er is meer bewijs.

In het jaar 1722 kwam B. KEPPEL, Predikant te *Monnikendam*, het eerst met dit bezwaar voor den dag, om namelijk geene andere dan belijdenisdoende ouders, als *doopheffers* te willen toelaten. Deze handelwijze was in dien tijd zoo vreemd en nieuw in de Kerk, dat ze groot opzien baarde en zelfs zoo veel onrust in de gemoederen teweeg bragt, dat KEPPEL daarom door de regering van zijn ambt werd ontzet. §)

De onpartijdige lezer oordeele nu van hoe veel gewigt het is, als men nogtans stout weg verzekert, dat het toelaten van *doopleden*, als doopheffers hunner kinderen, *ongereformeerd* is.

Verder heeft men tot bezwaren aangevoerd, „dat men door het toelaten van doopleden als doopheffers hunner kinderen, hun als het ware een' vrijbrief bezorgde, om het doen van belijdenis geheel na te laten.”

Hierop dient tot antwoord: Bestaan er dan geene andere redenen voor de doopleden om belijdenis te doen? Moet zulks enkel geschieden, om hunne kinderen gedoopt te krijgen of liever om ze slechts ten doop te houden?

Voorwaar, welk een armzalig Christendom moet men dan in de belijdenis van zoodanige doopleden onderstellen, als men door zulke dwangmiddelen hen daartoe moet bewegen?

Nog heeft men geredeneerd: „Wie in zijne onwetendheid gedoopt is, zou op deze wijze iemand in de Kerk kunnen brengen zonder belijdenis.” Men heeft hierbij echter niet bedacht, dat de kinderen van doopleden tot de Kerk behooren, ook eer ze gedoopt zijn, gelijk ze uit kracht van hunne ouders, zoo deze gedoopt zijn, niet slechts tot de Kerk behooren, maar ook kinderen des Verbonds zijn. Juist om deze reden komt hun het Sacrament toe, en waarom zouden hunne eigene ouders hen dan niet ten Doop kunnen presenteren?

Kan iemand, — heeft men verder gevraagd — „die verklaart geene belijdenis te willen doen, anders dan uit gewoonte of bijgeloovigheid, antwoorden op de vragen die bij den Doop der kinderen gedaan worden? Mag men zoo iemand gerechtigd verklaren, om den Doop in zijn kind te ontvangen, terwijl men hem het Avondmaal weigert?”

Op de eerste vraag antwoorden wij:

*) SMETIUS, *Synodale ordonnantiën* bl. 122.

†) Art. 57.

§) IFFI EN DETMOUT, *Gesch. der Nederlandsche Hervormde Kerk*, 3 D. bl. 264.

Deze vraag is volstrekt niet ingerigt naar de kwestie.

Trouwens, het is hier de vraag niet: Wat heeft men te denken van en toe te laten aan doopleden, die verklaren geene belijdenis te willen doen: maar of men in het *gemeen* doopleden als doopheffers hunner kinderen mag toelaten? Dit zijn toch twee geheel verschillende vragen. Niemand zal toch aannemen, dat alle doopleden uit *kwaadwilligheid* het doen van belijdenis nalaten.

Trouwens, hoe velen zijn door gebrek aan behoorlijke kennis van de waarheid des Evangelies, genoodzaakt achter te blijven, terwijl weder anderen om gemoedsbezwaren, om ten Avondmaal te komen, vreezende daartoe niet gerechtigd te zijn, bezwaar hebben in het doen van belijdenis. Laten nu vele van deze bezwaren bekrompenheid en misvatting zijn, het is toch eenmaal zoo, — men moet ze door goed Evangelisch onderrigt en niet door uitwendige dwangmiddelen trachten weg te nemen. De zoodanigen kunnen echter niet gezegd worden geene, belijdenis te willen doen. Wat in het gemeen zulke kwaadwilligen belangt, deze moeten onder den zegen der Heeren, door aanhoudend en ernstig onderrigt, hun door de opzieners der Gemeente in liefde toegediend, — tot betere inzichten gebragt worden, ten einde ze mogen leeren hunne roeping te betrachten. Baat dit niet, dan wijst eene goede Kerkorde aan, hoe met dezulken te handelen.

Wat nu het zeggen betreft, dat de Doopleden de vragen van het Formulier niet anders, dan uit gewoonte of bijgeloovigheid kunnen beantwoorden, — dit is ongegrond. Wij vragen: Waarom niet? bestaat er dan een noodzakelijk verband tusschen eene geloofsbelijdenis gedaan te hebben, en het kunnen beantwoorden van die vragen, zonder gewoonte en bijgeloovigheid? Welke redenen zouden er toch bestaan, waarom niet, zoowel doopleden als eigenlijke lidmaten, in goeden conscientie kunnen verklaren in te stemmen, dat onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom allerhande ellendigheid, ja der verdoemenis zelve onderworpen zijn, en nogtans in weêrwil hiervan, door Gods genade en uit kracht van Gods verbond, in CHRISTUS geheiligd, Gode gewijd zijn, en daarom behooren gedoopt te wezen?

Neemt ge dit — *geheiligd* in CHRISTUS — in een' anderen zin, dan kunnen de doopleden die vraag even goed en evenmin als de belijdenisdoende leden beantwoorden. Trouwens, dan kan niemand het doen. Of zouden ze niet met instemming des gemoeds kunnen verklaren, dat Gods heilig Woord, in de boeken des Ouden en Nieuwen Testaments begrepen is, in de Christelijke Kerk alhier geleerd, de waarachtige en volkomene leer der zaligheid, behelst? Alsmede, dat ze voornemens zijn hunne kinderen bij het opwassen, hierin te onderwijzen naar hun vermogen, of te doen en te helpen onderwijzen? Voorwaar, wij moeten belijden, volstrekt niet te kunnen zien, waarin deze onmogelijkheid zou gelegen zijn. En wij kunnen er bij voegen, dat het ook nog door niemand is aangetoond.

Laten we nu de *tweede* vraag beantwoorden, namelijk: Of de doopleden, die men van het Avondmaal afhoudt, gerechtigd zijn den Doop voor hunne kinderen te vragen? Hierop dient: Indien men de *belijdenis* der ouders, gelijk in deze vraag schijnt

verondersteld te worden, tot *regtgevend* grond voor den Doop der kinderen maakt, dan moet zij outkennend beantwoord worden. Is men het echter eens met de gronden, waarop de Gereformeerde Kerk dit regt bouwt, dan moet zij volstrekt bevestigend beantwoord worden.

Trouwens, het is ons meer dan duidelijk geworden, dat dit regt zich in geen deele grondt in de belijdenis der ouders: maar alleen en uitsluitend in der kinderen *inzijn* in Gods Verbond. Het is wonderlijk te zien, hoe velen het regt der kinderen op den Doop en dat van de ouders op het Avondmaal, onophoudelijk met elkander verwarren, en deze twee tot één maken. Ieder behoorde toch te weten, dat dit voor de kinderen alleen in hun *inzijn* in Gods Verbond gelegen is, terwijl zij, die in hunne kindsheid gedoopt zijn, niet in het volle bezit der *regten* van hun, door den Doop ontvangen lidmaatschap, kunnen geraken, zonder alvorens belijdenis des geloofs te hebben afgelegd, onder welke regten ook dat van toegang tot het Avondmaal behoort. Het blijkt dus, dat wij hier met twee geheel verschillende zaken te doen hebben, die alleen door onkunde en onoplettendheid onder elkander kunnen verward worden. Hiermede zijn wij dan ook gekomen aan het einde der bezwaren, die bijwijlen tegen het toelaten van de Doopleden, als doopheffers hunner kinderen, zijn ingebracht. En wij hebben gezien, dat geene derzelve houdbaar is, dewijl ze op geen behoorlijken grondslag gevestigd zijn. Wanneer men echter er bij blijven wil, van de doopleden, als doopheffers hunner kinderen niet toe te laten, dan is men noodzaak, om de kinderen ongedoopt te laten, of om doopgetuigen te zoeken. Tot dit laatste heeft men dan ook de toevlugt genomen. Maar tot welk een einde? Om de kinderen der doopleden, daardoor *geregtigd* te maken tot den Doop? Zijn deze dan buiten Gods Verbond? Of kunnen de doopgetuigen hen daarin stellen? Zoo ja, op welk eene wijze?

Gij antwoordt misschien, dat dit uw oogmerk met het nemen van doopgetuigen niet is, om de kinderen van doopleden *geregtigd* te maken tot den Doop: maar omdat dit van ouds in de Gereformeerde en oud Christelijke Kerk vrij en gebruikelijk was, en dat gij daardoor het kind voor eene Christelijke opvoeding wilt waarborgen. Wij stemmen volkomen toe, dat het nemen van doopgetuigen een oud gebruik is en vrij staat, doch het is de vraag, met welke bedoeling men doopgetuigen nam? Of het was, om ze de plaats der ouders (zoo deze doopleden waren) te doen vervangen, of tot een geheel ander einde? Dewijl de oorsprong van dit gebruik, thans voor velen in het duister ligt, zullen wij vele lezers zeker geene ondienst doen, als wij deze zaak eens behoorlijk in het licht stellen. Slaan wij hiertoe de rol der *Kerkgeschiedenis* open, en wij zullen vernemen, dat de oorsprong van dit gebruik, tot in de grijze oudheid opklimt.

Reeds in de dagen van TERTULLIANUS, die nog in de tweede eeuw leefde, was het gebruikelijk doopgetuigen te nemen, niet slechts bij den Doop van kinderen, maar ook bij die van bejaarden. Bij de bejaarden dienden ze, om in te staan, voor derzelve opregtheid in het begeeren van den Doop, en om getuigenis te geven van hun gedrag, alsmede om borg te blijven voor hunne toekomstige levenswijze als Christen. Het oogmerk dat de Kerk hiermede had, was om een' voorzigtig-

heids-maatregel te nemen, dewijl het toen ten tijde zeer gebeurlijk was, dat bedriegers, geveinsden of verspieters uit Joden of Heidenen, de vertooning maakten het Christendom te omhelzen, dewijl ze voor hadden de Kerk bij Joden en Heidenen schade te berokkenen.

Zietdaar het oogmerk van doopgetuigen bij de volwassenen.

Bij de kinderen werden zij noodzakelijk geoordeeld, ten einde over derzelver opvoeding mede opzigt te hebben, en inzonderheid om de plaats der ouders in de opvoeding te vervangen, als deze door een' geweldigen dood, dat toen dikwerf gebeurde, mogten omgebracht worden.*) Dit gebruik is, met opzigt tot den Doop der jonge kinderen, sedert in de Kerk blijven bestaan en uit de Roomsche ook eenigermate in de Gereformeerde Kerk overgegaan. Dit blijkt uit hare Synodale verordeningen.

De vraag is echter, met welk doel heeft de Gereformeerde Kerk dit oud gebruik overgenomen. Was het, om de doopgetuigen de plaats der ouders en in het bijzonder die van doopleden, in het beantwoorden der vragen, te doen vervangen? Dat dit nimmer in hun geest was, zullen we hier met beslistheid toonen. Dat het integendeel hunne volstandige begeerte was, dat de ouders, inzonderheid de vaders hunne kinderen ten Doop hielden en de vragen beantwoorden, blijkt uit de volgende bepaling der Synode te *Dordrecht*, gehouden 1574, welke aldus luidt:

„De vaders (van de ten doop gebragte kinderen) zijn gehouden en behooren vermaand te worden bij den doop hunner kinderen tegenwoordig te zijn, opdat ze met de gevaders (getuigen) de voorgestelde vragen beantwoorden, tenzij ze door eene gewigtige omstandigheid (b. v. ziekte of andere beletselen) daarin verhinderd worden.” †)

Dezelfde bepaling werd gemaakt door de Synode van 1578, §) en door die van *'s Gravenhage* 1586, **) terwijl dit eindelijk door die van *Dordrecht* 1618 en 1619 bevestigd werd.

„De leeraars (zegt laatstgenoemde Synode) zullen hun best doen, om te arbeiden, dat de vader zelf zijn kind ten Doop presenteert.” ††)

Wat dunkt u? Is het Gereformeerd en in den geest der Vaderen gehandeld, als men wil dat de leeraars hun best doen, dat van een aanzienlijk aantal der Gemeente, niet de vader, maar de doopgetuige het kind ten doop presenteert?

Nu zult ge misschien zeggen: Waartoe gebruikte men dan toch in de Gereformeerde Kerk die doopgetuigen? Hoe kwamen deze te pas? Men heeft slechts ter loops de aangehaalde artikelen in te zien om overtuigd te worden, dat de Gereformeerde Kerk nimmer op de gedachte kwam, om ze de plaats der Ouders bij den doop te doen vervangen, hetzij deze lidmaten of doopleden waren, of het moest zijn, dat deze geheel onzedelijk van gedrag of van de Gemeente afgesneden waren,

*) Zie VAN HAMELSVELD, *Kerkgeschiedenis*, 2 dl. bl. 359.

†) Handboekje, bl. 82, Art. 61 dier Synode.

§) Art. 61, bl. 116.

**) Art. 51, bl. 193.

††) Art. 57, bl. 223.

zoodat men op hunne belofte, om het kind Christelijk op te voeden, geen den minsten staat kon maken, buiten dit geval echter gebruikte men de doopgetuigen, om *nevens* de Ouders de vragen van het Doop-formulier te beantwoorden. Dit geschiedde, om ingeval de Ouders vroegtijdig stierven, de Christelijke opvoeding des kinds zedelijk te waarborgen.

Vraagt ge echter ondanks dit alles nog: Zou het toch niet voorzigtiger en Christelijker zijn, in plaats van de doopleden, doopgetuigen te nemen, om de vragen van het Formularie te beantwoorden? Wij doen u dan natuurlijk eene wedervraag: Waarin is die meerdere Christelijkheid en voorzigtigheid gelegen? Gij antwoordt welligt: Omdat er bij sommige doopleden zoo weinig waarborg bestaat, voor de Christelijke opvoeding hunner kinderen. Wij stemmen het toe dat er zulke doopleden zijn, maar gij zult het ons even zeer moeten toestemmen, dat er helaas! ook zulke lidmaten gevonden worden. De vraag rijst hier dus: Welken waarborg geven doopgetuigen (onderstel eens, dat ze bij iedere gelegenheid verkrijgbaar waren), *meer* dan doopleden voor de Christelijke opvoeding des kinds?

Stel u voor, gij zelve hadt als doopgetuige over een kind van een dooplid gestaan, de ouders waren nalatig, zoodat ze het kind voor de wereld, zonde en verderf opvoedden, in zulk een geval zoudt gij dan voor de Christelijke opvoeding van dat kind verplicht zijn te zorgen. Zeer goed! Maar zeg eens langs welken weg en op welk eene wijze zoudt ge dat ten uitvoer brengen? Welligt zegt ge: De ouders, die hun kind in eene valsche leer doen onderwijzen en voor de wereld opvoeden — *bestrafpen en vermanen*: doch dit regt heeft ieder mensch even zoo als gij. Indien echter uwe vermaning niet baatte, wat zoudt gij dan doen? Zoudt ge dan, gedachtig aan de belofte als doopgetuige bij den Doop des kinds afgelegd, — het kind nemen en zelf onderwijzen en opvoeden? Dit zou voorwaar regt prijzelijk wezen. Doch weet ge niet, dat u door de burgerlijke wet volstrekt alle regt om het kind op te voeden, waarover ge als doopgetuige gestaan hebt, ten eenemaal ontzegd is, zoodat ge daaraan volstrekt niets kunt doen; dewijl de Ouders bij hun leven en de Voogden na hunnen dood, het volste regt hebben, om over de opvoeding der kinderen te beschikken? Zie hierover slechts artikel 353—441 en 442 van het Burgerlijk Wetboek voor *Nederland*.

Daar u derhalve alle regt over de opvoeding als zoodanig ontzegd is, wat beteekent dan uwe belofte, die gij bij den Doop hebt afgelegd? Zegt gij, dit beteekent hetzelfde als het beteekende in de dagen onzer Vaders. Maar eilieve! is het u dan onbekend, dat in dien tijd *Kerk en Staat* in zulk eene nauwe eenheid stonden, dat de Staat uit kracht daarvan, de besluiten en verordeningen der Kerk hielp uitvoeren? Weet gij dan niet, dat die eenheid in het laatst der vorige eeuw verbroken is, tengevolge waarvan de zaken nu geheel anders staan als toen? Om u de waarheid te zeggen: Uw staan en belofte als doopgetuige, is èn voor de Kerk, èn voor den doopeling, èn voor uw geweten, èn voor den Heere, bij de tegenwoordige wetgeving, de grootste *absurditeit*, die er met mogelijk-

heid kan worden uitgedacht. Het is met een woord eene zaak, die iets schijnt en in de werkelijkheid niets beteekent.

Heeft de Kerk wel vrijheid voor God, is het zelfs wel zedelijk — laat staan Christelijk — u zulk eene belofte te laten doen, die gij — ook zelfs met den besten wil — onmogelijk bij magte zijt na te komen? Wat voordeel zal de doopeling daarvan genieten? Hoe zult gij met zulk eene handeling uw geweten regtvaardigen? Welke moraal of zedekunde veroorlooft het u, of eenig mensch, om met den meesten ernst, plegtig eene belofte voor den Heere af te leggen, die gij vooruit weet nooit te kunnen houden of volbrengen? Ook voor den Heere beteekent het volstrekt niets. Wanneer men meent Hem met zulke beloften te kunnen paaijen en te dienen, hoe ellendig moet dan niet uw Christendom gesteld zijn? Voorwaar! men mag van de doopgetuigen zeggen: Gij weet niet wat ge doet. Een ieder zie derhalve toe, wat hij der Gemeente en den Heere belooft, hij late zich door geen schijn bedriegen, noch zijn geweten in slaap wiegen.

Zoo hebben we dan de *kwestie*, betreffende de *doopgetuigen* veelzijdig beschouwd, wij verlaten thans dit gebied en gaan tot de behandeling van eene niet minder gewigtige en moeilijke kwestie over. Het geldt hier namelijk de vraag, die in zoo menig nadenkend gemoed oprees: Op welk eenen grond kan de ware Kerk, den Doop in valsche Kerkgenootschappen bediend, voor wettig en houdbaar erkennen?

Deze vraag wordt voorzeker gemakkelijker gedaan dan beantwoord.

Daar wij echter veronderstellen, dat vele lezers er behoefte aan hebben, willen wij nu bij deze gelegenheid, dit voor velen zoo donker vraagstuk trachten te ontwarren.

Al aanstonds rijst hier de vraag: Wat vordert de Gereformeerde Kerk tot een' wettigen doop of welke en hoe vele zaken eischt zij in de doopsbediening zal zij haar voor wettig kunnen erkennen? Het antwoord op deze vraag luidt als volgt: Er worden volgens het gevoelen en de beginselen der Gereformeerde Kerk *drie* dingen vereischt; waarvan de eerste is een *wettige doopeling*, een onderwerp dat tot het ontvangen van den Doop gerechtigd is. Daar nu de doop de belofte des Verbonds beteekent en verzegelt, zoo kan alleen een inzijn in het Verbond ons hiertoe gerechtigd maken. Met het oog hierop vraagt OLEVIANUS, een der mede-opstellers van onzen Catechismus: „Hoe komt het, dat we van de Joden hunne kinderen niet met geweld wegnemen, en ze gedoopt hebbende, weer teruggeven?” En hij antwoordt geheel in den geest der Gereformeerde Kerk.

„Omdat het Evangelie de Verbonds-genade te zamen aan de ouders aanbiedt, tegelijk met hunne kinderen, tot in het duizendste geslacht; „doch als de ouders het aangeboden Verbond versmaden (gelijk de „Joden doen) zoo worden hunne kinderen niet in het Verbond ontvangen, en bijaldien de kinderen der Joden, met geweld ontnomen, „gedoopt werden, zoo zoude zulks niets zijn dan eene gruwelijke ont- „heiliging van den H. Doop; dewijl het zegel des Verbonds gedrukt „werd op dengenen, tot wien het Verbond niet zoude behooren. „Alzoo zoude (op deze wijze) noch het (Doops) bevel gehoorzaamd

l.
ontel
zaken-
lijst

5
1882?
79

„worden, noch de verzegeling der belofte geschieden.” *) Juist geredeneerd! want alzoo zou het een geheel onwettige en dus geen Doop zijn. In deze zaak heerscht dan ook onder de Gereformeerde Theologen, de grootste eenstemmigheid, en vermits dit uit den aard der zaak zelve zeer duidelijk is, mag alle verder betoog overtollig worden geacht.

Ten tweede: Vordert de Gereformeerde Kerk, tot een' wettigen Doop: Een' wettigen Dooper, dat wil zeggen, dat de Doop wordt toegediend, door een *wettig geordend en gezonden Leeraar*.

Ingevolge dit beginsel, hield zij den Doop, door private en ongeordende personen bediend, die geene zending hadden om te doopen, voor nietig. Dit blijkt uit hare Synodale verordeningen.

Aan de Synode gehouden te *Dordrecht* 1574, werd de vraag gericht: „Of men een kind, van een der vrouwen gedoopt, in de Kerken „doopen zal. En de Synode antwoordt: Ja, overmits der vrouwen „doopen geen Doop is.” †)

De Synode van *Middelburg* 1581, bepaalde: „De doop van Monniken, en dergelijke die geene magt hebben om te doopen, volgens „derzelve orde, zal van geene waarde gehouden worden.” §) De Gereformeerde Kerk erkent dus geen Doop, dan die door een geordend Leeraar is toegediend.

Eindelijk, behoort volgens haar beginsel tot een' wettigen Doop, eene *wettige bediening*, namelijk, dat ze geschiedt in den naam van den Vader, Zoon en Heiligen Geest. Dit laatste is door zich zelve zoo duidelijk, dat het geen bewijs noodig heeft. — Als er nu slechts één van deze drie genoemde vereischten ontbreekt, dan kan zulk een Doop niet wettig gekeurd worden; alsdan moest zoo iemand op nieuw gedoopt worden.

Als er nu geene tot de Kerk overkwamen, die in andere gezindheden den Doop ontvangen hadden, dan kon er natuurlijk over de wettigheid of onwettigheid dier doopsbediening geene spraak zijn; dewijl dit echter dikwerf gebeurt, — vooral ook in onzen tijd, — zoo geldt het hier de vraag: Op welke gronden de Gereformeerden, op hun standpunt, den Doop in valsche Kerkgenootschappen bediend, voor wettig houden; wijl ze dit inderdaad zoowel als de oude Christelijke Kerk doen? Trouwens, dit blijkt niet slechts uit hare praktijk, maar tevens uit hare Synodale besluiten.

Aan de Synode van *Middelburg* werd de vraag gedaan: „Waarvoor men den Doop van de Roomsche vagebonden (priesters) houden „zal? En de Synode antwoordt: Omdat zij (priesters) de magt hebben „om te doopen, volgens de orde der Roomsche Kerk, zoo zal men „denzelve niet weêr herhalen.”

Verder wordt aan die Synode gevraagd: „Waarvoor de Doop „der *Wederdoopers* te houden is, wanneer iemand tevoren niet gedoopt „zijnde, van hen in zijn ouderdom gedoopt werd, of men zulk een tot „de ware religie komende, met eenen nieuwen Doop zal aannemen?” De Synode antwoordt:

*) *OLEVIANUS*, over het *Genade-verbond*, bl. 498.

†) *Kerkelijk Handboekje*, bl. 93, vraag 10.

§) Hetzelfde, bl. 169, Art. 74.

„Men moet eerst vernemen, wat vorm de *Wederdoopers* gebruiken in hunnen Doop, en of zij allen eenerlei vorm van doopen hebben.” *) Zoo ze den vorm des Doops Christelijk hadden, zou men denzelven erkennen.

Op dezelfde wijze spraken de Dordsche Vaders, op de Synode van 1618 en 1619.

„Men zal den Doop der Papen, die in deze landen omzwerven, en der *Mennisten*, niet zonder merkelijke redenen herhalen, maar naarstiglijk onderstaan, of ze den vorm en de substantiële dingen des Doops onderhouden; hetwelk bevonden zijnde, zoo zal men den Doop geenszins herhalen. Zal ook hetzelfde gehouden worden van den Doop, die van een geëxcommuniceerd (afgezet) predikant bediend werd, zoo hij eene ordinaire beroeping van eenige vergadering (gezindheid) heeft.” †)

Alzoo blijkt het, dat de Gereformeerde Kerk, volstrekt tot eenen wettigen Doop vordert, namelijk:

1) Een' wettigen Doopeling, d. i. iemand die in Gods verbond begrepen is.

2) Een' wettigen Dooper, d. i. een leeraar, die wettig geördend en gezonden magt heeft om te doopen.

3) Een' wettigen vorm van bediening, teweten in den naam van Vader, Zoon en H. Geest. Daar we nu tevens zien, dat zij den Doop van valsche Kerkgenootschappen als wettig erkent, zoo valt onvermijdelijk de vraag: Op welken grond de Gereformeerde Kerk zoodanig kon besluiten? Trouwens, door zulken Doop als wettig te erkennen, stelt ze twee dingen vast, namelijk: Vooreerst, dat die gezindheden, hoewel ze alle kentekenen der ware Kerk missen, nogtans Gods verbond onder zich hebben, uit kracht waarvan hunne kinderen, enz., tot den Doop gerechtigd zijn; tevens erkent ze hiermede eene wettige zending buiten de Kerk. Hoe is dit mogelijk? Hoe is toch de Gereformeerde Kerk aan die twee dogma's gekomen?

De meesten van het nageslacht hebben zich vergenoegd met te denken: De verstandige en vrome Vaders, zullen hiervoor wel goede gronden gehad hebben, en ofschoon wij die niet kunnen doorzien, zullen wij ons echter maar op hunne wijsheid en godsvrucht verlaten. Dewijl men echter hiermede noch zich zelven, noch anderen rechtstreeks voldoening kon geven, zoo heeft men met angstige bezorgheid deze vragen, aan welke beantwoording zich niemand durfde of wilde wagen, van tijd tot tijd teruggedrongen en op den achtergrond geschoven. Door zulk eene handelwijs, wordt echter niets opgelost en verklaard. Dit geeft aan het Christelijk geweten en verstand geene voldoening, maar het kan slechts voor naauwgezette gemoederen en nadenkende verstanden, twijfeling en onrust baren: gelijk zulks ook van tijd tot tijd meer openbaar wordt. Tengevolge hiervan, heeft men in den jongsten tijd beproefd dit raadsel op te lossen. Of deze proef echter niet als mislukt moet beschouwd worden, staat ons hier te onderzoeken.

*) Zie *Kerkelijk Handboekje*, Art. 74 en 75 dier Synode, bl. 169.

†) Hetzelfde, bl. 250, *Post-ucte*.

Welaan! laat ons zien.

„Denkt ge” — zoo schreef voor eenigen tijd een ook bij ons zeer geacht, leeraar, — „dat ik erken, dat zij, die bij de *Roomschen*, *Remonstranten* en *Hervormden* behooren, wettig gedoopt, en dan in de *ware Kerk* ingelijfd „zijn? Maar hun Doop? Die ligt voor hunne rekening. Moeten „zij dan weder gedoopt worden? Zeker niet. Als ze dan tot ons komen, „zich bij de *ware Kerk* aansluiten? Hoe! zonder belijdenis? Dan „moeten we hun zeggen, dat men alleen op geloofsbelijdenis bij de „*ware Kerk* wordt aangenomen. Indien ze dan met geloofsbelijdenis „komen, dan (let wel!) erkennen wij hun Doop, wanneer de bediening „in naam van den Drieëenigen God, door eenen dienaar geschied is. Dan, „afgaande op hunne belijdenis, zonder te willen oordeelen over hetgeen „verborgen is, nemen wij hen met blijdschap aan, als leden der „Gemeente.”

Het is duidelijk, dat in deze voorstelling, de wettigheid van zoodanigen Doop, op zich zelve en in hare Kerk inlijvende kracht, ontkend wordt. Daar echter dit laatste eene afzonderlijke zaak is, zullen wij dit later onderzoeken.

Wij hebben hier derhalve eene ontkenning van de wettigheid des Doops, die in het genootschap van *Roomschgezinden*, *Remonstranten* of *Hervormden* bediend is. Wanneer echter zulke onwettige gedoopten, later met geloofsbelijdenis zich tot de *ware Kerk* voegen, behoeven ze niet van nieuws gedoopt te worden, indien ze namelijk den Doop van een' Dienaar, in den naam des Drieëenigen Gods hebben ontvangen. Hoe is het mogelijk dus te redeneren! Zoo even was ze onwettig; nu is hij wettig. Is dit niet zich zelve in ééne adem tegen te spreken? Of ligt het geheim in de woorden: *Wanneer ze komen met geloofsbelijdenis, dan: let wel! erkennen wij hunnen Doop?* Voorzeker ligt in dit laatste de oplossing.

Het resultaat van deze zonderlinge voorstelling, is dus het volgende: Wij willen den Doop in genoemde Kerkgenootschappen bediend, niet voor wettig erkennen; nogtans willen we de daar gedoopten, als ze later tot de Kerk komen, niet herdoopen, als ze slechts door eenen Leeraar, in den naam des Drieëenigen Gods gedoopt zijn, dan wordt hun Doop, *uit kracht* van hunne *belijdenis*, voor wettig geacht. Het *onwettige* van dien Doop, wordt dus door de belijdenis weggenomen of gesanctioneerd.

Als we deze voorstelling aan de critiek onderwerpen, dan springt het ons terstond in het oog, dat zij eene geheele nieuwe vinding is, waarvan onze Belijdenis, Liturgiën en Reformatoren, niets geweten hebben. Zulks zegt ge misschien, is nog geene genoegzame reden, om ze daarom af te wijzen. Dit stemmen we toe en daarom willen we tot de zaak zelve komen.

De belijdenis, zegt men, heeft de kracht, om eenen onwettigen Doop, wettig te maken. Dewijl we gezien hebben, dat volgens de beginselen der Gereformeerde Kerk, *drie zaken* tot een' wettigen Doop vereischt worden, zoo doen wij de vraag: Hoe veel kan er van die drie vereischten gemist worden, hetwelk door het doen van geloofsbelijdenis, kan worden aangevuld en vergoed?

Kunnen ze alle drie gemist worden? Neen, zegt ge, de twee

laatsten, teweten, de toediening van eenen Leeraar en den Bijbelschen Doopvorm, zijn volstrekt onmisbaar. Als deze er gemist werden, zoude men herdoopt moeten worden. Het resultaat is dus, dat de belijdenis alleen één gebrek kan vergoeden, namelijk, dat de kinderen van genoemde gezindheden, geen regt tot den Doop hebben. Wij moeten dus twee dingen, volgens deze voorstelling aannemen:

Voorerst: dat deze kinderen geen regt op den Doop hebben, en daarom de Doop van zoodanige gezindheden onwettig is.

Ten tweede: Dat deze onwettigheid, door eene geloofsbelijdenis bij de ware Kerk afgelegd, verholpen kan worden.

Op denzelfden grond moeten wij dus ook gelooven, dat, wanneer men met geweld een kind van een Jood of Heiden nam, dit doopte en zoo iemand deed later geloofsbelijdenis bij de ware Kerk, dat die ook niet weêr behoefde gedoopt te worden.

Wij hebben zoo even gehoord, dat OLEVIANUS van zulk een' Doop getuigt, dat hij *geen* Doop is, ja zulk doopen noemt, eene gruwelijke ontheiliging van den H. Doop. Wanneer wij echter gelooven moeten, wat deze voorstelling ons leert, dan zou het met den Doop van die genootschappen even zoo zijn. Doch wij vragen in goeden ernst: Waarmede bewijst men, dat een in zich zelve onwettigen Doop, door het doen van geloofsbelijdenis, wettig kan worden? Haalt gij dit bewijs uit 's Heeren onfeilbaar Woord of uit onze Belijdenis? Maar elk weet, dat deze voorstelling, daar geheel onbekend is. Waar wordt het dan gevonden? Wij moeten bekennen, het niet te weten.

Gij zegt: Die Doop is onwettig; maar kan door eene geloofsbelijdenis wettig worden.

Maar hoe is het mogelijk, dat een eenmaal gepleegd feit, door eene latere handeling, in zijnen aard veranderen en alzoo zijn eigenaardig karakter verliezen kan? Wij hebben altijd gemeend, dat elke daad of handeling van een redelijk schepsel, eenmaal geschied zijnde, wel in hare gevolgen: maar nimmer als ongedaan, in zich zelve kan opgeheven en vernietigd worden. Ja, wij gelooven nog, dat alle handelingen der redelijke schepselen, een eeuwig geschiedkundig bestaan hebben en als zoodanig onverdelgbaar zijn. Om slechts iets tot voorbeeld te noemen: Kon de daad door de Joden, in de kruisiging en verwerping van den CHRISTUS Gods, wettig, billijk en goed gemaakt, of wel geheel opgeheven worden, als ze later met eene geloofsbelijdenis zich tot de ware Kerk voegden? In zulk een geval (het is waar), als hun geloof opregt was, dan ontvingen zij wel schuldvergifenis, doch veranderde hierdoor de daad van kruisiging, in eene wettige en goede daad? Dat zij verre! Doch verder: Indien het waar is, dat eene geloofsbelijdenis het vermogen bezit, om eenen onwettigen Doop, wettig te maken; waarom vordert ge dan, dat zulk een Doop van een gezonden Leeraar geschiedt en in den naam des Drieëenigen Gods bediend is? Als er b. v. eens iemand met eene goede belijdenis tot u kwam, die u verzekerde, dat hij in zijne jeugd onder de *Rongianen* en *lichterlieden* in Duitschland, gedoopt was door eene oude vrouw, tot de deugd zijns vaders en nederigheid zijner lieve moeder; zoo deze nu van uwe zienswijze kennis had verkregen, dat gij namelijk eenen onwettigen Doop met eene goede belijdenis wettig liet maken en sanctioneren; en hij bood zich

aan, om zonder een' nieuwen Doop bij de Gemeente aangenomen en ten Avondmaal toegelaten te worden; zoudt ge zoo iemand hierin te wille zijn? Neen, zegt ge! Ik zou hem zeggen, dat zijn Doop, om meer dan eene reden, onwettig is. Maar hij houdt aan en zegt: Dat gij leert, dat eene goede belijdenis, een' onwettigen Doop wettig kan maken? Ja, zegt gij: Maar de zijne is al te onwettig. Nu vraagt hij u: Hoe veel onwettigs er dan door het doen van belijdenis kan worden weggenomen; alsmede op welken grond gij beweert, dat het ééne deel der onwettigheid des Doops al en het andere niet door de belijdenis kan worden weggenomen; waarom de belijdenis daarvoor geen vermogen bezit, dewijl ze anders, volgens uw zeggen, toch de kracht heeft om het onwettige te wettigen? Om deze vragen grondig te beantwoorden, zult ge u eerst nog wel eens goed bedenken moeten.

Men ziet duidelijk, dat in deze redenering, het subjectivisme ten top gedreven wordt. Ja, als men zoo op deze wijze consequent voort redeneert, zou men op dezelfde gronden bewijzen kunnen, dat eene geloofsbelijdenis de kracht bezit, om alle vroeger bedrevene zonden in hare natuur te veranderen; zoodat ze daardoor haar onwettig karakter verloren en in heilige deugden herschappen werden. Met zulke uitvlugten, komen wij dus geen stap verder en wordt niets opgelost. Er blijft dus volstrekt niets voor ons over, dan een van beiden te kiezen: Of er openlijk en rondweg vooruit te komen, dat de Doop van andere gezindheden wettig is, — of hen, die daar den Doop ontvingen, van nieuws te doopen. Doen wij het eerste, dan blijven we in overeenstemming, zoowel met de Gereformeerde Kerk in hare leer, Kerkeörde en daarop gebouwde praktijk, als met de Christelijke Kerk van alle eeuwen. Kiezen wij echter het laatste, dan moeten wij allen, die van andere gezindheden tot ons overkomen, herdoopen. Dit getal zou dan voorwaar groot zijn. Trouwens, heeft niet de groote meerderheid onzer leden, ja zelfs velen onzer Leeraars, den Doop in het Hervormde genootschap ontvangen? Deze moeten dan allen als *niet gedoopt* worden beschouwd? En wat hebben wij dan te denken van den Doop, die door zulke ongedoopte Leeraars bediend is? Of kan een ongedoopte, een' wettigen Doop toedienen? Met een woord, willen we dezen weg inslaan, dan moeten wij een *Baptistische* secte worden en voor altijd van den naam *Gereformeerd* afstand doen. Dit willen wij echter nooit doen, verkleefd zijnde aan de ware zuivere leer der Gereformeerde Kerk en vijandig tegen de beginselen van alle *an en en isten*, of hoe ze verder als sectewezens genoemd mogen worden.

Daar het ons nu duidelijk gebleken is, dat de Gereformeerde Kerk, op het voetspoor der oud Christelijke Kerk (in het gemeen), den Doop der kettens en valsche gezindheden erkend heeft, zoo laat ons nogmaals de Schriften der Reformatoren inzien, in de hoop, dat ze ons de gronden, waarop ze dit deden, aantoonen en ons eenig licht op dit donker pad verspreiden.

Dat CALVIJN, even weinig als de andere Hervormers, de Roomsche Kerk voor eene ware Kerk van God erkende noch kon erkennen, is ten volle bekend. Van geene minder algemeene bekendheid is het echter, dat hij den Doop, aldaar bediend, volkomen wettig keurde; hooren wij zijne eigene woorden:

„Indien,” zegt hij, „zoodanige vergaderingen Kerken waren, dan is de Kerk niet een pilaar (vastigheid) der waarheid: maar eene burgt en vastigheid der leugen; niet een tabernakel of woonstede des levenden Gods: maar een huis of woonstede der afgoden, van gelijken als iemand, welke de tegenwoordige vergaderingen der Papisten, die met allerlei afgodische superstitie en ongodelijke leer verontreinigd zijn, zoude willen erkennen; in welke gemeenschap, tot het toestemmen hunner leer toe, een Christen-mensch volharden moet, die zal zeer verdoold gaan, enz.

„Nogtans gelijk eertijds de Joden (in hunne veelvuldige afwijkingen) eenige bijzondere privilegiën (voorregten der ware Kerk eigen) behielden, alzoo ontnemen wij ook hedendaags de Papisten niet eenige teekenen en voetstappen van de Kerk, welke de Heere onder hen uit de verwoesting heeft willen laten overblijven. God had met de Joden eenmaal een verbond gemaakt, dit verbond is meer bestendig gebleven uit deszelfs eigene vastigheid, waarmede het ondersteund was en tegen hunne goddeloosheid streed, als dat het van hen bewaard en onderhouden is. Zijne getrouwheid, heeft door hunne trouweloosheid niet kunnen vernietigd worden. De besnijdenis kon ook door hunne onzuivere handen niet zoo worden ontheiligd, dat zij met een niet zoude zijn geweest een Sacrament van dat verbond. Daarom noemde de Heere de kinderen, die hun geboren werden (ofschoon hunne ouders gruwelijke afgodendienaars waren), Zijne kinderen, welke Hem, zonder Zijnen bijzonderen zegen en genade (die Hij Israël door Zijn verbond, boven andere volken schonk), in het minst niet zoude aangaan noch toebehoord hebben. Alzoo ook, dewijl God Zijn verbond in Frankrijk, Engeland, Duitschland en Spanje gesteld en vertrouwd heeft, zoo heeft Hij, toen die landen, welke door de tirannij van den Antichrist verdrukt zijn geworden, opdat Zijn verbond onverbrekkelijk zoude blijven, vooreerst aldaar bewaard het getuigenis Zijns verbonds, nl. den doop, welke door Zijnen mond en Zijn woord geheiligd zijnde, in spijt van alle goddeloosheid der menschen, zijne kracht behoudt.” *)

Op dezelfde wijze spreekt de Hervormer GUIDO DE BRES:

„De Mennoniëten zeggen tot ons: Gij hebt beleden, dat de Doop der jonge kinderen, op Gods verbond gegrond is, teweten, dat God gesproken heeft: Ik ben uw God, en de God uws zaads, Gen. 17: 7. Nu is zulks alleen gezegd tot de geloovigen, die het geloof van hunnen geloovigen vader ABRAHAM navolgen; maar uwe vaderen waren (onder het pausdom) vijanden van God en zijn Woord. Wat belofte kan dan uw Doop tot grond hebben, toen gij dien ontvangen hebt? En hoe lang daarna hebt gij zelven wel geleefd, eer ge tot het geloof gekomen zijt? Zoo moet ge dan wel besluiten, dat uw Doop te vergeefs en zonder grond geweest is, en diensvolgens een' anderen Doop, op de belijdenis des geloofs ontvangen moet. Dit (zegt hij tot de Mennisten) zijn uwe redenen. Wij (zegt DE BRES) geven hierop tot antwoord: Dat men onderscheid moet maken, tusschen de kinderen dergenen, die eens in het verbond Gods zijn

*) *Institutio*, IV Boek, Cap. 2, vs. 10, 11.

„ontvangen en sedert afgeweken zijn door onwetendheid of andere „oorzaken, en tusschen de kinderen van hen, die nooit in het verbond „Gods begrepen en ontvangen zijn geweest. Wel is het waar, dat „onze Vaderen (in het pausdom) ongeloofigen en afgodendienaars „waren, nogtans moeten wij wel bekennen, dat het geslacht, waarvan „wij gekomen zijn, het Evangelie en het verbond der zaligheid, uit de „handen der Apostelen ontvangen hebben. Nu dit verbond, dat „God toen ter tijd (als onze Vaderen het Christendom omhelsden) „met onze Vaderen gemaakt heeft, hoewel vele daarvan sedert door „onwetendheid (of anderzins) zijn afgevallen, is van zulk eene kracht, „dat het nimmermeer door de ongeloofigheid der nakomelingen van „onze Vaderen, kan geschonden of verbroken worden.

„Ja, maar zegt ge: De Vaders, die ons gegeneerd hebben, zijn „ongeloofig geweest; ik antwoord: Wat gaat ons dit aan, voor- „waar niet met al, gelijk de H. Apostel PAULUS tot de Romeinen „getuigt, van gelijke materie sprekende zegt: Wat is het dan, al zijn „sommigen ongeloofig geweest, zal hun ongelooft Gods geloof (of trouw) „teniete doen? dat zij verre!! *)

Het hier aangehaalde, is genoeg om ons te overtuigen, dat de Hervormers geloofden, dat ofschoon de Roomsche Kerk reeds lang opgehouden had eene ware Kerk van God te wezen, zij nogtans Gods verbond onder zich had. Uit kracht waarvan, zij ook de kinderen in genoemde gezindheid geboren, achtte zoowel in dat verbond begrepen te zijn, als de kinderen der ware Kerk. Weshalve ze dan ook gerechtigd waren tot den Doop.

Hier rijst echter onwillekeurig de vraag: Op welk eene wijze kan het Genade-verbond zich staande houden in eene gezindheid, welke opgehouden heeft eene ware Kerk van God te wezen? Is dan het Genade-verbond niet beperkt binnen de grenzen der ware Kerk? Moet men die beide niet als identisch (zich evenver uitstreckende) beschouwen?

Zoo ja, hoe hebben dan de kinderen van zulke gezindheden, regt tot den Doop? En zoo ze dit niet hebben, worden we dan niet — willen we ons zelf gelijk blijven — tot de noodzakelijkheid van den wederdoop gebragt? Doch indien onze Hervormers, die het Genade-verbond — gelijk we zoo even gezien hebben — uitgestrekter dan de Kerk dachten, eens volkomen gelijk hadden, dan zou de knoop ontbonden zijn, niet waar? En inderdaad, het is onze vaste en zekere overtuiging, dat deze waarlijk groote mannen, nu ook hier de oogen goed open gehad hebben.

De zichtbare Kerk van God — en met deze hebben wij het hier te doen — is: Eene vergadering, een zedelijk ligchaam, door God geroepen, hetwelk JESUS CHRISTUS als het eenig Hoofd der Kerk erkent. Dit zedelijk ligchaam openbaart zich in de wereld door geloofsbelijdenis, zuivere prediking, ware bediening der Sacramenten en handhaving der kerkelijke tucht, alles naar de instelling des Heeren. Het bestaan en de geduurzaamheid dezer Kerk, is dus geheel afhankelijk

*) Zie 's mans werk, getiteld: *De wereld en oorsprong der Wederdoopers*, bl. 330.

van een in haar levend geloof aan de Goddelijke waarheid. Verliest ze door ongelooft of andere oorzaken dit karakter, wordt ze het tegenovergestelde van hetgeen ze was, dan houdt ze op eene ware Kerk van God te wezen. Zij kan dus onmogelijk haar bestaan als Kerk, zonder geloof aan de Goddelijke waarheid, voortzetten. Onderstelt nu, dat zulks met eene bepaalde Kerk, zooals b. v. de Roomsche of eenige andere het geval is, dan wordt zulk eene vergadering eene zekere godsdienstige gezindheid, een genootschap, die den naam van Kerk van God niet meer voeren kan. Nu is echter de vraag: Hebben de leden van zulk een genootschap, nu ook hun *zijn* in Gods verbond verloren? Zijn ze waarlijk in den eigenlijken zin des woords, Heidenen geworden? Welk verstandig mensch zou dat willen zeggen? Trouwens, op welk eene wijze zouden ze buiten Gods verbond gekomen zijn? Hoe kan hunne ontrouw, de verbondstrouw van God vernietigen of doen ophouden?

Wij moeten ons de zaak aldus voorstellen: Het Verbond der genade zet zich, onafhankelijk van het geloof, door middel van den Doop sacramenteel voort. Dus geheel voorwerpelĳk. Zijne voortdoring is derhalve *aan het Sacrament* en niet *aan het geloof* afhankelijk. Hield het Sacrament op, zoodat de Doopsbediening niet meer naar de Goddelijke instelling plaats had, voorzeker zou dan ook het Genadeverbond, onder zulk eene gezindheid, ophouden te bestaan. *) Dan zouden hare leden werkelijk in het Heidendom terugzinken. Wel is het waar, dat zulk eene gezindheid, zoo lang ze in ongelooft volhardt en zoo vele harer leden dit doen, geen deel krijgen aan de zegeningen in den Doop toegezegd; veeleer verkrijgen zij den vloek des verbonds. Dit echter is even zeer van toepassing op de ongelooftigen en onbekeerden in de ware Kerk, dewĳl ze op gelĳke wijze hun' Doop en Gods verbond verachten; daarom zijn ze evenwel nog geen Heidenen en buiten Gods verbond. Trouwens, dit zullen ze op de meest verschrikkelijke wijze, in den dag der algemeene vergelding ondervinden; daar toch zal hunne verantwoording niet zijn, als die der Heidenen: maar zeer zeker als die van ondankbare ongelooftige en onbekeerlijke Christenen.

Uit het zoo even beredeneerde, is het derhalve middagklaar, dat zoodanige gezindheden, die eenmaal in Gods verbond opgenomen en uit den stamboom der Christelijke Kerk, in den loop des tijds ontstaan zijn, een *voorwerpelĳk inzĳn* en betrekking tot Gods verbond behouden hebben, en ofschoon ze ophielden door ongelooft en afval van de waarheid, tot de ware Kerk van God te behooren, nogtans hunne kinderen een wettig regt op den Doop behouden hebben. Inderdaad met deze juiste, ware en gegronde onderscheiding van Kerk en Verbond, alsmede het onderscheid tusschen de natuur en uitgestrektheid van die beiden, waren de Hervormers zeer goed gewapend, om zich te verdedigen tegen hen, die dit onderscheid niet kenden, omdat ze een geheel valsĳ eigen verzonnen denkbeeld van het Genadeverbond maakten.

*) Dit was inderdaad het gevoelen der Reformatoren; CALVIJN schrijft: „Ik zeg, dat door het verachten (nalaten) des Doops, het verbond Gods „verbroken wordt;” *Institutio*, IV Boek, Cap. 16, vs. 27.

Met deze onderscheiding waren zij en de Gereformeerde Kerk in volgende tijden, zeer goed in staat, twee schijnbaar strijdige zaken staande te houden, namelijk, dat de Roomsche Kerk en dergelijke gezindheden, geene Kerk van God zijn, en nogtans Gods verbond onder zich hebben en dus hun Doop wettig is van die zijde.

Wij gaan derhalve over, om het tweede vereischte van een' wettigen Doop te beschouwen, en komen tot de moeilijke vraag: Daar de Gereformeerde Kerk, tot het toedienen van een' wettigen Doop, niet slechts een' wettigen Doopeling: maar even zeer een' wettigen *Dooper* noodzakelijk acht en dit van de wettigheid der zending van den Dooper afhankelijk maakt; op welken grond erkent zij de zending van valse Kerkgenootschappen en houdt hunne Leeraars voor geordend? Zoodra toch als men dit ontkent, dan wordt de door hen toegediende Doop, gelijk aan een vrouwendoop en moet hij noodzakelijk herhaald worden.

Wij hebben echter reeds uit de Synodale bepalingen verstaan, dat de Gereformeerde Kerk dit niet wil gedaan hebben. Om deze vraag behoorlijk te beantwoorden, moeten wij vooraf de instelling, den aard en de natuur van het geestelijk ambt in overweging nemen.

Bij de volkomene erkenning van de onderlinge gelijkheid der geloovigen, in hunne onderlinge toenadering tot God in CHRISTUS, en van het daarop gebouwde Protestantsche idee van het algemeene priesterschap der geloovigen, is het toch zeer zeker en waar, dat het Herders- en Leeraars-ambt, geene van menschen uitgedachte instelling is, die van menschelijk goedvinden afhangt en daarin gegrond zou zijn. Dan toch zouden de Leeraars, die de dragers en bedienaars van het ambt zijn, slechts zaakgelastigden der Gemeente wezen, die in de plaats der Gemeente van harentwege, dit ambt ter bewaring slechts van de uitwendige orde waarnemen, waartoe anders ieder lid even goed zou gerechtigd zijn. Van eene dergelijke democratische voorstelling van het Herder- en Leeraars-ambt, is de H. Schrift en de Belijdenis der Gereformeerde Kerk, ten eenemaal vreemd. Trouwens door zoodanige voorstellingen, wordt het Goddelijk gezag en daarmee al het gezag van het geestelijk ambt in de Gemeente, als met een' slag den bodem ingeslagen. In de H. Schrift is het geestelijk ambt eene bediening, welke niet gelijk wereldsche ambten, aan het goedvinden en de behoeften der menschheid ontleend, van beneden opgekomen: maar integendeel uit den wil van God, van boven afgedaald is, en daarin geheel zijn' grond heeft. *)

Dewijl echter dit ambt zonder een drager van hetzelfde, eene loutere abstractie is, zoo rijst hier de vraag: Hoe de bijzondere personen, die de bedienaars van dit ambt zijn, in het bezit er van komen en dragers er van worden? Het is zeker, dat God niet alleen het ambt, maar ook de dragers van het ambt gewild heeft. Het is echter even zeker, dat we in den opvolgenden loop der eeuwen, aan geene onmiddellijke aanstelling — gelijk eertijds de Profeten en Apostelen — denken mogen. Dit toch zou slechts dweepelij en verwarring kweeken. Neen, hier kan alleen sprake zijn van eene middelijke ordening en roeping (hoe noodig

*) Zie onder vele plaatsen der H. S., Ef. 4: 11, 12; Hand. 20: 28; 1 Cor. 14: 21; Matt. 28: 19, 20.

eene onmiddellijke, d. i. innerlijke roeping of bekwaammaking voor den persoon zelve en eene vruchtbare bediening mag zijn.) En inderdaad, het regt om bijzondere personen in het bezit van dit ambt te stellen, heeft God oorspronkelijk aan zijne Gemeente gegeven, echter wel te verstaan; God heeft dit regt aan de Gemeente gegeven, doch niet aan de Gemeente in de hoedanigheid van leden (hoewel ze dit ook waren.) Trouwens, als zoodanig bezaten zij zelve dit ambt niet en konden het dus ook niet mededeelen, om de eenvoudige reden, dat niemand meer aan een ander kan geven, dan hij zelf bezit. Maar Hij heeft dit regt aan de Gemeente gegeven, zooals zij bestaat en vertegenwoordigd wordt in hare Opzieners, dus aan de zoogenoemde leerende Kerk. *)

De geschiedenis stemt met deze voorstelling van het geestelijk ambt geheel overeen. Zij toch zegt ons, dat eerst de Apostelen, verder de hun opvolgende Opzieners, de ordening en zending tot dit geestelijk ambt gaven. De personen, aldus geordend en tot het ambt gewijd, kwamen door deze hunne wijding, welke hun persoonlijk lidmaatschap veronderstelde, niet ophief, in eene geheel bijzonder ambtelijke betrekking tot God, in de Gemeente te staan. Wij zeggen met opzet, in eene geheel bijzonder ambtsbetrekking. Hiermede toch willen we aanduiden, dat deze ontvangene ambtswijding en betrekking, volstrekt geen invloed mag worden toegekend, om de zedelijke gesteldheid des gemoeds te veranderen, of zijne persoonlijke betrekking tot God, zoodat hij, die in het oogenblik zijner wijding onheilig was, en in geene levensbetrekking door vernieuwing des harten tot CHRISTUS stond, hierdoor heilig en vernieuwd zoude worden.

De natuur van het ambt is gelegen, in de overgave van den persoon tot het werk en de dienst des Heeren, overeenkomstig de pligten en roeping aan het ambt verbonden, ter bevordering van het Godsrijk op aarde. Deze roeping ligt als ideale eisch, in het ambt opgesloten; zij moge dan bij hem, die het ambt ontvangt, op dien tijd of ook daarna veel of weinig tot werkelijkheid komen; daar, waar echter roeping en pligt geboren worden, treden ook regten in het leven. De regten aan het geestelijk ambt verbonden, zijn, behalve het regt tot de Evangelie prediking, bediening der Sacramenten, enz., ook het regt van zending aan anderen te geven. En ofschoon het waar is en in den aard der zaak ligt, dat het geestelijk ambt iemand niet voor een' bepaalden tijd, maar voor geheel zijn leven geschonken wordt, zoo is hiermede echter in geen deele de mogelijkheid buiten gesloten, dat de drager van dit ambt, hetzelfde niet zou kunnen verliezen, dit kan geschieden door niet aan zijne bestemming te beantwoorden, door zich in leer of leven, het ambt onwaardig te maken; doch ook in zulk een geval, blijft hij hetzelfde toch altijd wezenlijk behouden en in het bezit van deszelfs regt en bediening tot den tijd, dat het hem door de bevoegde Kerkelijke magt ontnomen wordt.

De voorstelling van vele onkundigen, dat een ontrouwe Herder en Leeraar, door afwijking der waarheid en door de voorstelling eener valsche leer, zijn ambt zou verliezen, zoodat hetzelfde zich daardoor

*) Hand. 13: 2-4; Rom. 10: 15; 2 Cor. 5: 20; 1 Tim. 3: 10 en 4: 12.

zou oplossen en vernietigd zijn, zonder dat hij door de Kerkelijke magt, van de gezindheid waarbij hij dient, van zijn ambt is ontzet, ontstaat louter uit onkunde en verdient geheel geene verdere wederlegging. Zij is eene voorstelling, die indien ze waarheid behelsde, de geheele dienst van het geestelijk ambt in de Gemeente, twijfelachtig en onzeker zou maken, daar de Gemeente alsdan nimmer verzekerd zijn kon, dat ze in het bezit van eenen wettigen Herder en Leeraar was, en dat hetgeen hij in zijn ambt verrigte, het karakter van wettige en geldige handelingen bezat. Daar zij slechts over het openbare kan oordeelen, en nimmer de zekerheid kan bezitten, of de dienaar zich door eene in het geheim begane zonde, niet van zijn ambt ontzet en alzoo in de werkelijkheid reeds lang verloren had, en slechts een privaatspersoon is; evenmin toch als iemand door zijne vroomheid en regtzinnigheid, in het geheim slechts uit oorzaak van dezelve, zonder met het kerkelijk bestuur in aanraking te komen, door van hetzelfde behoorlijke zending te ontvangen, het geestelijk ambt verkrijgen kan, evenmin kan hij het door zijne zonde en dwaling, zonder kerkelijke ambts-ontzetting verliezen. Is het Kerkbestuur van de gezindheid, waarbij hij dient trouweloos genoeg, om zulk eenen ontrouwen Dienaar, in zijne zonde en dwaling te dragen, of zelfs daarin aan te moedigen en te ondersteunen, zoo zullen beiden, de ontrouwe Dienaar en het ontrouwe Kerkbestuur, voor den geduchten regterstoel van God, eene droevige rekening hebben te verantwoorden: maar zijn ambtelijk karakter, gaat daardoor niet verloren. Daar het dan zeker is, dat ook de trouweloze bedienaars van het Evangelie, zoo ze van hunne dienst door de bevoegde Kerkelijke magt niet worden ontzet, uit kracht van hunne ordening of zending, in het bezit van hun ambt blijven, zoo blijven zij ook met een in het bezit van de regten aan het ambt verbonden. Daar nu naar uitwijzing der geschiedenis, de Leeraars en Opzieners in de Christelijke Kerk, van eeuw tot eeuw trouwelooser werden, totdat de groote en eertijds bloeiende Kerk van Rome werd, gelijk wij ze bij de 15de eeuw aantreffen, alwaar ze bleek eene anti-christelijke inrigting te zijn, zoodat zij ten eenenmale had opgehouden eene ware en zichtbare Kerk van God te zijn, zoo was hierdoor toch het regt van zending te geven, bij haar niet vernietigd of opgelost, daar dit regt niet op de getrouwheid der dienaars: maar op het wettig bezit van het ambt berust, en dit zich van tijd tot tijd in de Christelijke Kerk en later in het Roomsche afvallig Kerkgenootschap, bij successie (opvolging) onafgebroken historisch had voortgezet.

Vraagt gij, hoe kon de Roomsche Kerk het regt van zending blijven bezitten, toen zij ophield eene ware Kerk van God te zijn, dan dient tot antwoord: Dat het regt van zending, wel oorspronkelijk aan de Opzieners der ware Kerk, door God verleend was, doch niet aan de eigenschappen der Kerk: maar aan eenen wettigen Leeraarsstand gehouden is. Trouwens, de zending gaat immers niet uit van het geloof der Kerkleden, niet van hare Belijdenis, Sacramentsbediening of Kerkelijke tucht; daardoor is het, dat zij zich ook buiten dit, met wettige opvolging van het ambt, kon staande houden. Zegt gij verder, dat een genootschap, hetwelk het karakter der Kerk mist, de liefde tot God en Zijne waarheid ontbreekt, slechts zending kon geven om de dwa-

lingen voor te staan en te verbreiden; dan dient tot antwoord: Dat hoewel de door zulk een genootschap gezondene Leeraars, helaas! de leugen en dwaling verkondigen en voorstaan, zoo is er toch in de werkelijkheid geen Kerkgenootschap, dat de Leeraars die het uitzendt, in last en commissie geeft, om de leugen en zonde te leeren: maar om de waarheid te prediken; *) doen zij dit niet, het ligt voor hunne rekening, zij zullen het voor God hebben te verantwoorden: maar ambtshalve zijn en blijven zij Leeraars, al zijn ze, helaas! gelijk duizende zijn, feitelijk en in hunne praktijk, dienstknechten des duivels. Op deze gronden, hebben de Gereformeerde en Luthersche Kerken, den Roomschgezinden geantwoord, wanneer deze hun de vraag voorlegden: Vanwaar hunne Leeraars hunne eerste zending bekomen hadden? Op deze wijze is de zending te wettigen, die de Leeraars van onze Kerk uit het Hervormd Kerkgenootschap ontvangen en in ons midden hebben voortgezet. Op deze wijze is het te begrijpen, dat de Gereformeerde Kerk, gelijk wij gezien hebben, op goede gronden, den Doop door Leeraren van valsehe kerkgenootschappen bediend, voor wettig kon verklaren, indien hij door hen in den naam van Vader, Zoon en H. Geest bediend werd.

Wilt gij u echter tegen deze voorstellen beroepen, op de opinie van vader BRAKEL en zeggen, dat gij bij hem leest, »dat indien iemand gedoopt is in eene vergadering (genootschap) die kettersch is in de leer en wiens Leeraars diensvolgens geene wettige zending hebben, die gedoopt komende tot het geloof, moet gedoopt worden, hetwelk niet is herdoopen; want het eerste was geen Doop. Dan dient tot antwoord, deels dat vader BRAKEL deze stelling zonder eenig bewijs heeft voorgesteld; dat wij hem hier dus geheel op zijn gezag moeten gelooven, dat ons in eene zaak van zulke ver uitzijnde gevolgen, ondanks al de hoogachting, die wij voor 's mans persoonlijke godvruchtigheid hebben, onmogelijk is, daar hij lijnrecht in strijd staat met de denkwijze en geloofs-overtuiging der Christelijke Kerk van de dagen der Apostelen af en met de denkwijze der Gereformeerde Kerk in het bijzonder, gelijk wij getoond hebben: anderdeels, dat zoo iets ter neêr te schrijven, uiterst weinig beteekent, wanneer men geheel in strijd met zijn eigen schrijven handelt, daar het historisch zeker is, dat vader BRAKEL, wanneer zij, die bij de *Roomschgezinden*, *Remonstranten* en *Mennonieten* den Doop ontvangen hadden, zich bij zijne gemeente te *Rotterdam* door belijdenis verbonden, er zelfs nooit aan gedacht heeft, de zoodanige te herdoopen.

Zegt ge, dat werd hem door de wetten der Gereformeerde Kerk belet, het is zoo, doch hij heeft zoo ver ons bekend is, ook nimmer de minste pogingen aangewend, om de besluiten der Gereformeerde

*) In de Roomsche Kerk, wordt den Pastoor bij zijne zending in last gegeven, om te zegenen, te regeren, te prediken en te doopen, en hun toegewenscht, dat hunne leer mag zijn een heilzaam medicijn voor Gods volk, de reuk des levens, een vermaak voor Christus Kerk; opdat hij met zijn prediken en voorbeeld, de Kerk mag stichten tot Godzaligheid. Bij het Hervormd Kerkgenootschap, wordt de gezondene eenvoudig in last gegeven, om als Evangeliedienaar op te treden.

Kerk, op dit punt gewijzigd te krijgen, dat toch bij deze voorstelling van belang zou zijn, aangezien naar BRAKELS opvatting, allen die uit genoemde gezindheden tot de Gereformeerde Kerk overkwamen, daar niemand hunner herdoopt werd, ongedoopt tot het Avondmaal moesten worden toegelaten. Genoeg, vader BRAKEL heeft dezen volzin in haast geschreven en zal men 's mans asch daarom willen storen? *)

Hebt ge echter lust om over dit punt nog eenige groote mannen te hooren? »CALVIJN schrijft, dat, indien het waarachtig is, gelijk wij dit voor waarachtig houden, te weten, dat het Sacrament niet moet »gewaardeerd worden naar de hand desgenen die dat bedient: maar »naar de hand Gods, van wien het zonder twijfel is voortgekomen, zoo »kan men daaruit afleiden, dat het Sacrament niet met al gegeven en »ontnomen wordt, door de waardigheid des dienaars die het uitdeelt. »En gelijk onder de menschen, wanneer ergens een brief gekomen is, »zoo ver de hand en het teeken des briefs genoegzaam bekend »zijn, daaraan in 't minst niet gelegen is wie de bringer is geweest, »alzo moet het ons ook genoeg zijn, dat wij de hand en het teeken »van Zijne Sacramenten zien en bekennen, van wat dienaar of bode ons »dezelve ook moge gebragt worden. Hierdoor wordt de dwaling der »Donatisten volkomen wederlegd, die de kracht en den prijs der Sacra- »menten hebben afgemeten, volgens de waardigheid des dienaars; zoodanig »zijn heden onze *Wederdoopers*, welke sterk ontkennen, dat wij wettig »gedoopt zijn, omdat wij in het pauselijk rijk van de afgodendienaars en god- »deloozen gedoopt zijn, daarom dringen zij sterk en uitzinnig aan op den »wederdoop. Tegen welke ongeschikte eischen wij genoegzaam zijn gesterkt, »indien wij gedenken dat wij zijn gedoopt, niet in den naam van eenig »mensch: maar in den naam van Vader, Zoon en H. Geest, en dat »derhalve de Doop niet van een mensch, maar van God is, van »wien hij ook moge bediend zijn, ofschoon zij, die ons doopten, nog »eens zoo groot nietwetters of verachters Gods en van alle Godsvrucht ge- »weest waren, zoo hebben ze ons nogtans niet gedoopt tot de gemeen- »schap van hunne onwetendheid of goddeloosheid, maar tot het geloof »in JEZUS CHRISTUS; want ze hebben niet aangeroepen hun eigen »maar Gods naam, zij hebben ons ook in geen anderen naam gedoopt. »Indien het dan Gods doop was, zoo had hij dan voorwaar in zich »opgesloten, de belofte van vergeving der zonden, van de doodiging des »vlesches, van de geestelijke levendigmaking en van de gemeenschap »met CHRISTUS. Alzo heeft het ook den Joden niet gehinderd, dat »zij van onreine en afvallige Priesters besneden werden." †)

Op gelijke wijze spreekt GUIDO DE BRES: »De *Wederdoopers* vragen »ons: Hoe kunt gij met uwen Doop tevreden zijn, naardien ge met

*) Het getuigt echter van weinig ingenomenheid met de Gereformeerde leer, dat men het gezag van ééne enkelen Leeraar hooger stelt, dan dat van de geheele Kerk en met name ook van de Synode van *Dordrecht 1618*; of gevoelt men zich bij zulke voorstellingen beter te huis, dan bij het gevoelen der Dordsche vaders; zoodat men zonder het te weten, het zuurdeeg der *Novatianen*, *Donatisten*, *Baptisten* en *Labadisten*, in de zoomen heeft? Het heeft er waarlijk den schijn van.

†) *Institutio*, IV boek Cap. 15: vs. 16.

„des Pausen doop, van ongerechtigde dienaars gedoopt zijt, welke afgoden-
 „dienaars en ongeschikte menschen zijn; ja de gruwelijkste en snoodste,
 „die men vinden kan, die zelfs dieven en moordenaars zijn. Daar
 „gij den Doop had behooren te ontvangen in de Gemeente van CHRISTUS,
 „hebt gij ze integendeel ontvangen van geheel onverstandige beesten,
 „(Roomsche priesters) zoo moet ge dan wel van nieuws gedoopt
 „worden. Wij antwoorden hierop, zegt DE BRES: Dat wij met den Doop
 „van CHRISTUS gedoopt zijn en niet met den Doop van den Paus,
 „wij zijn immers niet in naam van den Paus of in die van eenig
 „mensch gedoopt, maar in den naam van Vader, Zoon en H. Geest;
 „want van wien ons ook de Doop zij toegediend, zoo is hij nog-
 „tans niet van den mensch, maar van God uit den hemel. En hetzij
 „wat onwetendheid of boosheid diegenen mogen gehad hebben, die
 „ons doopten, zoo hebben ze ons nogtans niet gedoopt tot de gemeen-
 „schap hunner onwetendheid of boosheid. En gelijk de Doop zijne
 „krachten en vermogen niet heeft van de goedheid of heiligheid des
 „dienaars, die hem bediende, desgelijks kunnen ook de booze dienaren
 „den Doop aan degenen, aan wien ze hem bedienen, niet kwaad maken.
 „De *Wederdoopers* hebben deze valsche leer in de scholen der *Dona-*
 „*disten*, andere oude kettters geleerd, en stellen deze leugen thans aan
 „de menschen, als Gods Woord voor.”*)

Blijft ge echter vragen, op welke gronden de Reformatoren zulke goddelooze priesters, die hunne zending van eene even goddelooze Kerk hadden, voor wettig erkennen konden, daar gij u geene wettige zending buiten de ware Kerk kunt voorstellen; dan moet ge weten, dat gij door eene subjectieve opvatting in dezen, met het begrip der Gereformeerde Kerk en werkelijk, hoezeer u dit verwonderen mag, behalve de meergenoemde secten, ook de denkwijze in dezen der Roomsche Kerk zijt toegevalen.

Wij gaan dit bewijzen: Vader TRIGLAND, zeer bekend wegens zijnen ijver voor de waarheid, had in een door hem tegen de Roomsche Kerk uitgegeven werk geschreven: „Dat eene ketttersche bedorvene Kerk, bij welke geene zaligheid is te vinden, nogtans kon hebben successie voor ordinaire zending en beroeping zelfs van de Apostelen af. Als blijkt in vele Kerken in het Oosten gelegen, als in *Griekenland*, *Azië*, enz., welke hebben zoodanige successie van ordinaire beroepingen, nogtans waren ze tot de ketterij van ARIUS afgeweken. Daar waren de Bisschoppen, naar de ordinaire wijze verkoren en de een in de andere plaats opgevolgd, zelfs van de tijden der Apostelen af, en evenwel waren vele van hen met hunne Kerken afgevallen van de leer der waarheid, tot ketterij en valsche leer, daar was dan ordinaire zending in eene ketttersche en bedorvene Kerk.

„Nogtans de ambten in zoodanige ketttersche en bedorvene Kerk, zijn en blijven geordineerd om de waarheid te leeren en de leer der zaligheid regt voor te stellen, zoodat die Leeraars, die in die ketttersche Kerk die leer leeren, en de bedorvenheid voortplanten, ofschoon die Kerk dat begeert, en zij ordinaire zending hebben, nogtans zwaar daarin zondigen; daarentegen, zoo ie-

*) DE BRES, in zijn werk hiervoren genoemd, bl. 332.

mand van hen die ketterij verlatende, de waarheid regt leerde of hij dat schoon deed, in weêrwil van die Kerk, waar hij diende, nogtans wel zou doen en zijn ambt voor God getrouw zou bedienen, enz." Hier-tegen kwam de Roomsche Kerk in verzet, bij name door haar geestelijke CASIMIRUS en stelde hier tegenover het navolgende: "Dat deze stelling van TRIGLAND, kwalijk gefondeerd was; want het is valsch, dat in bedorvene en afvallige Kerken nog blijft de wettige magt van zending der Kerkdienaren, dat in haar dezelfde ambten blijven om wettig bediend te worden, geordineerd om de waarheid te leeren, en de leer der zaligheid voor te stellen; of de regering der Kerk te bedienen, of dat zoodanige Kerk oprechte en wettige magt heeft, om Herders en Leeraars te stellen of dezelve uit kracht van eenig wettiglijk ambt tot iets te verbinden; want gelijk de magt om de Kerk te regeren, de heilige Sacramenten uit te reiken, de Goddelijke waarheid te leeren, niet menschelijk, maar Goddelijk is, zoo besluit hij, dat daar bij Openb. 2: 9, de valsche Kerken genoemd worden, Synagogen des Satans; geene orde of magt meer is dan in de vergaderingen des duivels, die toch ganschelijk van God verworpen zijn." Dat vader TRIGLAND de Roomsche Kerk hierop geen antwoord zou schuldig blijven, was te denken, hij antwoordt: "Zoo beken ik en alle Gereformeerden als ons gevoelen, dat de successie en kerkelijke zending dengenen, die de waarheid niet leeren, niet helpen kan om daardoor voor regte of getrouwe dienaars van CHRISTUS gehouden te worden, evenwel blijven zij (de ontrouwe leeraars) eener valsche kerk, uit kracht van hunne personele successie en kerkelijke zending verbonden, om de heilige waarheid opregt te leeren en daarom zondigen zij en alle pauselijke leeraars te zwaarder, omdat zij uit kracht van hunne kerkelijke zending, daar zij zelfs van roemen, verbonden en schuldig zijn de waarheid te leeren en het nogtans niet doen. Hoe en in wat zin wij zeggen, dat de eerste Reformateurs hunne zending gehad hebben van de Roomsche Kerk, is genoeg verklaard, namelijk dat zij daarvan gehad hebben eene ordinaire en uiterlijke zending.

"Zoo gaat TRIGLAND voort, CASIMIRUS legt hier een grond tot de wederdooperij (namelijk door te beweren, dat er buiten de ware Kerk geene wettige zending bestaat), waaruit noodzakelijk moet volgen, dat al degenen, die in eene kettische Kerk gedoopt zijn, herdoopt moeten worden; want alzoo de magt om de Kerk te regeren en de heilige Sacramenten uit te reiken, niet menschelijk, maar Goddelijk is: zoo besluit CASIMIRUS, dat dezelve in de kettische en afvallige kerken niet wezen kan, waaruit volgt dat die, welke in eene kettische of afvallige kerk gedoopt, niet wél of wettig gedoopt zijn en dus herdoopt moeten worden. Waarvan nogtans het tegendeel door CORNELIUS (in de derde eeuw), Bisschop te Rome, en alle Bisschoppen in Europa, tegen CYPRIANUS en eenige Bisschoppen in Afrika, is staande gehouden, en wij ook in de Gereformeerde Kerk, met goede reden tegen de Wederdoopers, nog staande houden; willen de Papisten nu Wederdoopers worden, daar hebben zij hun goeddunken van te maken, zoo mag bij al hunne dwalingen nog deze daarbij komen; zoo hen dit niet aanstaat, zoo laat ik hen bezien, hoe zij volgens dien grond, de weder-

„dooperij zullen ontgaan, dat inderdaad niet mogelijk is.” *)

Zoo hebben wij dan gezien, dat de Gereformeerde Kerk wel geene gezindheid, voor eene ware Kerk van God erkent, dan alleen de zoodanige, die de op Gods heilig Woord gegronde merkteekenen der Kerk bezitten, welke zij in hare Belijdenis Art. 28 en 29 opgeeft.

Dat echter zij die Godsdienstige gezindheden, welke historisch uit de ware Kerk ontstaan en sedert zijn afgevallen, en eenige uitwendige overblijfselen oorspronkelijk aan de ware Kerk eigen, en daaruit ontleend, erkent te bezitten, en dat hieronder behoort de voortzetting van de voorwerpelijke zijde des Genade-verbonds en de uitwendige ordinaire kerkelijke zending, en dat zij op dien grond den Doop van zoodanige gezindheden, wanneer hij door een gezonden dienaar, volgens CHRISTUS instelling bediend is, voor wettig erkent. Hieruit blijkt ten volle, dat men volgens het begrip der Christelijke Kerk, in het algemeen en van de Gereformeerde Kerk in het bijzonder, de doopsbediening van eene gezindheid kan erkennen, zonder dat men daardoor wil of moet geacht worden zoodanige gezindheid voor eene ware Kerk van God te houden. Zulk eene meening ontstaat alleen uit begripsverwarring, hierin bestaande, dat men door oppervlakkigheid van oordeel, het *wesen* der Kerk verwacht met genoemde uitwendige overblijfselen uit de Kerk, bij zoodanige gezindheid overgebleven.

Hiermede zouden wij dit onderzoek kunnen eindigen, was het niet dat de doopsbediening van bedoelde gezindheden, ook nog van eene andere zijde, aan eene schijnbare zwaarigheid onderworpen ware. Zij is deze: De Gereformeerde Kerk leert met besliste duidelijkheid, dat de Doop een kerk-inlijvend Sacrament is, niet slechts voor zuigelingen, maar ook voor den belijdenisdoende, hij is bij haar de eenige deur van ingang in de zichtbare Kerk. †) Hierbij valt de vraag, op welk eene wijze de door een valsch kerkgenootschap toegediende Doop, met reden geacht kan worden, den doopeling der ware Kerk in te lijven en kan ze zulks niet, moet dan zoodanige Doop, ingeval hij denzelfde heeft ontvangen, zich tot de ware Kerk begeeft, niet herhaald worden? De oplossing van deze vraag, hebben wij te zoeken in eene veelzijdige beschouwing van den Doop.

Deze kan als zoodanig uit een drieledig oogpunt beschouwd worden:

1) Als absolute voorwaarde en objective wijding voor het Godsrijk, uit dit oogpunt beschouwd, is hij de volstreckte voorwaarde, om een persoonlijk lidmaatschap in de zichtbare Kerk te hebben.

2) Zoo ver hij ontvangen zijnde, den doopeling verplicht, om in de gemeenschap der ware Kerk te leven, en daar bij te blijven; als zoodanig worden alle gedoopten tot één ligchaam gedoopt, dit ligchaam is de Kerk van CHRISTUS.

*) TRIGLAND, van de *Successie der Gereformeerde Kerk*, bl. 191—197.

†) *Catechismus*, vraag 74; *Geloofsbelijdenis*, Art. 34; *Dord. Kerkeorde*, Art. 59. Men heeft onlangs gezegd, dat de Doop niet den doopeling de Kerk inlijfde, maar een teeken en zegel was, dat men dezelve reeds ingelijfd ware. Dit begrip is zeer zeker geheel en al valsch en van alle zijden ongereformeed.

3) En eindelijk, gelijk hij, wanneer dezelve in de kerk volbragt wordt, den doopeling direkt in dadelijk-kerkelijke eenheid en gemeenschap stelt met de kerk van CHRISTUS, hem eene plaats onder de leden der Kerk geeft en hem in hare Kerkregisters doet inschrijven.

Met opzigt tot de twee eerstgenoemde gezigtspunten staat de Doop in bedoelde gezindheden volbragt, gelijk aan den Doop der ware Kerk, voor beiden is hij de vervulling der van God gestelde voorwaarde, om het lidmaatschap der zichtbare Kerk te bekomen, voor beiden houdt hij de roeping in om in gemeenschap met de ware Kerk te zijn en te leven, doet men dit niet, men zondigt. Alleen met betrekking tot het *derde* gezigtspunt, bestaat er een wezenlijk verschil tusschen den Doop in de ware Kerk volbragt, en dien, welke bij een valsch Kerkgenootschap is ontvangen. Dit verschil is gelijk men ziet hierin gelegen, dat hij die in de ware Kerk den Doop ontvangt, daardoor direkt in dadelijke gemeenschap der Kerk gebragt wordt; terwijl hij, die den Doop in een valsch Kerkgenootschap ontvangt, daardoor in feitelijke eenheid treedt met eene valsch Godsdienstige gezindheid en daardoor in strijd met de roeping des Doops zich in eene valsche positie plaatst. Dit gebrek kan echter verholpen worden. Komt zoo iemand tot bewustheid, dat hij, door zijnen Doop in een valsch Kerkgenootschap ontvangen te hebben, daardoor met hetzelfde in feitelijke gemeenschap staat, tevens, dat zijn Doop hem tot de gemeenschap der ware Kerk roept, dat hij niet tot de gemeenschap van eene valsch godsdienstige gezindheid, maar tot het ligchaam der Kerk gedoopt is, zoo heeft hij slechts aan de roeping van zijnen Doop te voldoen, door zijn lidmaatschap bij die gezindheid optezeggen en zich bij de ware Kerk van God aan te sluiten, tot wier gemeenschap hij gedoopt en door zijnen Doop verpligt is. Dit is hetgeen er in zulk een geval geschieden moet en geene nieuwe doopstoediening. Ook met deze zwaarigheid behoeven wij ons dus niet verder op te houden.

Het resultaat kan dus niet anders zijn dan dat de gronden, waar op de Christelijke kerk van alle eeuwen en de Gereformeerde in het bijzonder, den Doop door valsche kerkgenootschappen toegediend voor wettig keurt volkomen houdbaar zijn, en dat dus de herdoop alleen bij miskenning van onderscheidene waarheden slechts bij eene Baptistische secte kan plaats hebben.

Misschien zegt ge: Indien dit zoo is, doet het ook niets ter zaak bij welke gezindheid men zijne kinderen den Doop doet toedienen. Dat de Doop bij bedoelde kerkgenootschappen op zich zelve wettig is, kan met reden niet worden ontkend, gelijk we gezien hebben, of het daarom echter onverschillig is waar men zijne kinderen den Doop doet toedienen, dit is eene geheel andere vraag. Er kunnen echter bij het begrip van eene volkomen wettige doopbediening in dit geval nog *andere* bezwaren hiervoor bestaan, waarom dit voor den Christen zonder verkrachting des gewetens onmogelijk is. En dit is onzes inziens hier het geval. Gij weet wanneer ge uw kind (om van geene andere genootschappen te spreken) in het thans bestaande Hervormd kerkgenootschap den Doop wilt doen toedienen, men aldaar aan uw geweten de vraag zal voorleggen: Of gij gelooft dat de leer,

die in de Christelijke *Kerk alhier* geleerd wordt, bekend de waarachtige en volkomene leer der zaligheid te zijn?

Weet gij naar *welke* leer u hier gevraagd wordt? Toen dit Formulier werd opgesteld, had de Gereformeerde Kerk in al hare gemeenten dezelfde leer, eene vastgestelde kerkleer voor geheel de Kerk; thans heeft, ge weet het, ieder leeraar aldaar genoegzaam eene eigene leer, die het product van zijn eigen vernuft is, die hij heden heeft en misschien morgen met eene nog heerlijker vinding verwisselt, om op hare beurt weder voor eene ander opinie plaats te maken. In welke opinie en bij welken leeraar in dit kerkgenootschap moet ge nu verklaren, dat de waarachtige en volkomene leer der zaligheid zich bevindt? Dit ziet gij, dat van zulk een chaos van verwarring waar de eene meening de andere doorkruist, en aan den torenbouw van *Babel* doet herinneren, volstrekt onmogelijk is. Daarom zult gij ons misschien toevoegen, dat de bedoelde vraag niet op de leer der Kerk, maar, op den inhoud van het Doopformulier betrekking heeft; de vraag is: waar uit weet gij dat? gij antwoordt, dit zegt men thans. Wie zegt dit? Uw leeraar, uw vriend en anderen? Het zij zoo, doch op welken grond wordt dit gezegd, onze loszinnige tijd zegt zoo veel; de vraag is, welk fundament er voor dit zeggen bestaat? Dit zegt ge, weet ik niet, en die u dit zeggen, weten het evenmin om de eenvoudige reden, dat er voor dit zeggen in 't geheel geen grond bestaat, daar het slechts eene van de vele uitgedachte kunstgrepen is, die men door verlegenheid in de 19de eeuw heeft uitgedacht om het Christelijk verstand en geweten te misleiden, opdat men ziende blind en hoorende doof mag zijn, dat men in onzen tijd, helaas! zeer gerijfelijk en uiterst gemakkelijk vindt.

Het is hier de plaats niet, om de dwaasheid dezer opvatting in het breede te wederleggen, een enkel woord hierover neme hier echter plaats. Den ouders wordt afgevraagd, „of ze de leer, die in het Ouden Nieuw Testament en in de Art. des Christelijken geloofs begrepen is, en in de Christelijke Kerk *alhier* geleerd wordt, niet verklaren de waarachtige en volkomene leer der zaligheid te wezen.” De leer waarnaar dus gevraagd wordt is die, welke in het Ouden en Nieuw Testament en in de Art. des Christelijken geloofs begrepen en nog nader bepaald, in de Christelijke Kerk *alhier* geleerd wordt. Het *alhier* is ontleend uit het meermaal genoemde Formulier van á LASCO; de bedoeling van den opsteller is daarbij zeker geweest, in *deze*, in de hier gevestigde Gemeente geleerd wordt, dat was in 1550 naar de meening van á LASCO, de Gereformeerde Gemeente te *London*; later heeft men er de Gereformeerde Kerk in ons vaderland, door verstaan die, wanneer men onder het oog houdt, dat er voor die Kerk gelijk we vroeger aanmerkten, en ieder weet, destijds eene vaste kerkleer bestond, welke ieder leeraar derzelve moest prediken en ook werkelijk predikte, eenen zeer goede en van de bedoeling des opstellers eenen niet verschillenden zin opleverde. Doch daar er thans van geene hervormde leer, als vastgestelde en voor de leeraars verplichtende kerkleer, om te onderwijzen zelfs in de verste verte geene spraak kan zijn, en er in plaats daarvan in het hervormd kerkgenootschap in het algemeen, met uitzondering van eenige regtzinnige leeraars, niet

anders geleerd wordt dan eene bonte mengeling van allerlei ket-
terijen, door de Christelijke kerk van alle eeuwen veroordeeld en uit-
geworpen, wat moet het dan nu beteekenen als u in zulk een ge-
nootschap, dat als zoodanig in 't geheel geene kerkleer heeft, de
gewichtige vraag wordt voorgelegd, Of ge niet gelooft, dat in
de Christelijke kerk *alhier* de waarachtige en volkomene leer
der zaligheid geleerd wordt; voorzeker zulk eene vrang is in
den tegenwoordigen toestand niet anders dan louter onzin. Het is,
zoo, zegt ge, doch ik blijf bij deze vraag alleen denken aan den in-
houd van het Doopformulier. Dan geldt de vraag aan u, of gij dan
in goeden ernst gelooft, dat de volkomene leer die het Oud- en Nieuw
Testament en tevens in de Art. des Christelijken geloofs vervat is,
in het formulier van den kinderdoop begrepen is; daar leest ge dus
van de schepping der wereld, van de voorzienigheid, van de mensch-
wording des Zoons, Zijne kruisiging, en Zijnen dood onder den
stadhouder PILATUS, van Zijne opstanding en hemelvaart, zitting
aan Gods rechterhand, van de Goddelijke genaderooeping, van de be-
keering tot God, wedergeboorte, regtvaardigmaking, heiligmaking;
dit alles hebt gij dus naar uw begrip in het formulier van den Kin-
derdoop, en kunt dus gerust de u voorgelegde vraag met *ja* beant-
woorden, ofschoon gij van de meeste dier waarheden geen woord in
het Formulier van den Kinderdoop leest. Bovendien wordt u niet
gevraagd wat gij van den inhoud van het Doopformulier denkt,
maar naar de leer, die in de Christelijke kerk *alhier* geleerd wordt.
Zoo ziet gij dat deze geheele uitvlugt, eene loutere noodsprong, niet
de minste wederlegging waardig gekeurd mag worden.

Onderstel echter, dat gij met de eene of andere Jezuitische zinsbehou-
ding u uit deze moeilijkheid zoudt kunnen redden, zoudt gij dan alle
zwarigheden in dezen te boven zijn? Het is zoo, dan is uw kind gedoopt,
doch zult ge dan ook woord houden om het in die leer, die de libe-
rale leeraar u leert en preekt, doen onderwijzen en opvoeden?
Nee, zegt ge, daar zal ik zorg voor dragen, uitsluitend! Doch on-
derstel, dat het eens gebeurde, dat Hij, die uwe dagen geteld heeft
en bij wien het getal uwer maanden is, u eens door den dood wenkte,
om van dit aardsche tooneel af te treden wat dan, wie zal dan de
zorg voor uwe kleinen op zich nemen en ze onderwijzen in die waar-
heid, die gij voor alleenzadigmakend houdt? dan immers is de op-
voeding en het onderwijs uwer kinderen in vreemde handen verbleven, en
wel aan uwen liberalen leeraar bij wien gij ze hebt laten doopen. Wan-
neer nu door dezen hun het vergift des ongeloofs met volle teugen
wordt ingegeven en uwe kinderen alzoo ten verderve geleid worden,
wie is dan in dit geval de schuldige en misdadige, die dezen jam-
merlijken toestand voor zijne rekening krijgt? Zijt gij dit zelve niet,
en moet deze gedachte uwe doodsangsten niet vermeederen, uwe
ziel niet op eene vreeselijke wijze kwellen? En wanneer uwe kinderen in
den grooten en geduchten oordeelsdag tegen u opstaan en u de vraag
voorleggen, waarom gij hen toch in hun onderwijs en in hunne opvoeding
hebt toebetrouwd aan een leeraar en Kerkgenootschap waarvan gij
zelve gewoon waart te vlugten, en waarvan gij volkomen zeker waart,
dat ze daardoor volgens uw eigen begrip, ten verderve zouden

worden gevoerd, wat zoudt gij dan in dat ontzaggelijk uur op deze vreeselijke beschuldiging antwoorden? Voorwaar, dit is voor het Christelijk geweten eene ontzettende gedachte!!

Gij ziet dus, dat ge met de bloote erkenning van de wettigheid des Doops in de praktijk op dit gebied geen stap verder komt. Keeren wij na dezen uitstap tot den Doop terug.

Met de erkenning van de wettigheid des doops buiten de ware Kerk toegediend, staat echter nog eene andere kwestie onmiddellijk in verband, welke hier eene plaats behoort te hebben: zij is die van het aannemen van *dooplidmaten* bij de Kerk uit andere gezindheden. De zaak is deze: in de noordelijke provinciën van ons vaderland, is er bij de *Christelijke Afgescheidene Gereformeerde Kerk* eene gewoonte dat men personen, die den Doop elders hebben ontvangen, als *doopleden* in de Kerk opneemt, welke zoo lang zij geene geloofsbelijdenis bij de Kerk hebben afgelegd, tot het deelgenootschap des Avondsmaals niet worden toegelaten. Deze handeling is zeer onderscheiden beoordeeld, bij sommigen heeft zij tegenspraak gevonden, door anderen is zij verdedigd. Laat ons zien: 1) *hoe* dit toegaat, 2) op welken *grond* dit rust, en 3) het *doel* waarom dit geschiedt.

1) Hoe dit toegaat. Wanneer zulke personen zich bij den kerkeraad aannemen, worden zij onderzocht of zij gedoopt zijn, blijkt het dat dit niet geschied is, dan worden zij afgewezen en hun gezegd, dat geen ongedoopte als dooplid bij de Kerk kan aangenomen worden; hebben zij echter den Doop ontvangen, dan wordt onderzocht of zij reeds geruimen tijd de openbare Godsdienstoefening onder ons bijgewoond hebben, of zij de Gereformeerde leer, gelijk zij bij ons geleerd wordt, met name ook van 's menschen ellende door de zonde en de noodzakelijkheid van het waarachtig geloof in *CHRISTUS*, bekeering tot God en wedergeboorte door den H. Geest, ook met betrekking tot hen zelve noodzakelijk achten, en daarmede van harten vereenigd zijn, of zij in opregtheid voor God en de Gemeente kunnen en willen beloven het onderwijs bij ons gegeven getrouwelijk bij te wonen, opdat zij onder den zegen des Heeren in staat mogen gesteld worden, om binnen eenigen tijd belijdenis des geloofs bij de Gemeente af te leggen; of ze van harte het Kerkgenootschap waartoe zij vroeger behoorden, en deszelfs leer uit vrije overtuiging verlaten hebben, en zich aan het Kerkelijk opzicht en bestuur bij ons willen onderwerpen, en door de genade Gods beloven een onergerlijk en Christelijk leven te leiden, en deze belijdenis openbaar in de Kerk willen afleggen; worden deze vragen toestemmend beantwoord, en is de kerkeraad van hunnen wandel als hiermede overeenstemmend overtuigd, dan worden zij als doopleden bij de Gemeente aangenomen, en als zoodanig met herhaling van genoemde vragen in tegenwoordigheid der Gemeente bevestigd, waarna hunne jonge kinderen den Doop wordt toegediend.

2) Op welk een grond rust deze handelwijze? Hij is deze, dat in de eerste plaats hierbij onderstelt wordt, dat ook de Doop door andere gezindheden toegediend wettig en geldend is, gelijk de Kerk denzelve als zoodanig erkent, hetwelk gelijk wij zagen op toereikende gronden geschiedt. Ten tweede, dat wanneer ze door valsche leer of on-Christelijk leven hunnen Doop niet hebben verloochend, althans dit nu

niet meer doen tot God, en het Genade-verbond staan als onze eigene gedoopte kinderen, dat het eenig onderscheid tusschen dezen en hen slechts daarin gelegen is, dat deze, door hunnen Doop in eene dadelijke en feitelijke eenheid tot de Kerk staan, terwijl zij daarentegen door den Doop in eene valsche Godsdienstige gezindheid en met die gezindheid feitelijk in genootschappelijke eenheid getreden zijn. Wordt deze eenheid vernietigd en treden zij in gemeenschap met de ware Kerk dan staan zij bij de Kerk in gelijke betrekking met de gedoopte kinderen der Kerk, dan is het onderscheid tusschen deze en gene opgeheven, dan bestaat dit niet meer, dan maken zij met onze kinderen zamen de doopleden der Kerk uit, dan zijn ze te zamen de catuchemenen, die door leering en onderwijs tot het doen van belijdenis worden voorbereid.

3) Wat het doel van deze handeling is? Dit laat zich gemakkelijk raden, volstrekt niet om daardoor uit Labadistische beginselen het afleggen van eene geloofsbelijdenis tegen te werken, trouwens zoo zij hiertoe in staat zijn, dan worden zij niet als doopleden, maar als lidmaten bij de Kerk aangenomen, daartoe wordt hun volstrekt niets uit Labadistische beginselen in den weg gelegd. Het oordeel over de innerlijke gesteldheid des harten en verborgene levensbetrekking tot God, weet men ook hier zeer goed dat men hetzelfde voor den grooten Hartenkenner en hun eigen geweten heeft over te laten, en dat de Kerk van God niet meer kan vorderen dan eene Christelijke geloofsbelijdenis der van God aan zijne Gemeente geschonkene waarheid, welke bevestigd behoort te worden door eenen onërgerlijken wandel, gepaard met de verklaring, dat ze door de genade Gods het voornemen hebben, hunne zaligheid geheel buiten zich zelve in CHRISTUS te zoeken, voortaan een Christelijk leven zullen leiden, bij de Gemeente zullen blijven, in het gebruik der Sacramenten zullen volharden, en zich aan het bestuur, orde en tucht der Kerk onderwerpen. Alleen de zoodanigen die nog niet in staat zijn uit gebrek aan inzicht en kennis der waarheid om slechts eene eenvoudige belijdenis der eerste grondwaarheden af te leggen, en het ligchaam en bloed des Heeren behoorlijk te onderscheiden, worden op boven omschrevene wijze als doopleden bij de Gemeente opgenomen. Trouwens, bij de zoodanigen heeft men slechts de keus om ze in een verderfelijck kerkgenootschap met hun kroost althans vooreerst te laten, of ze als doopleden bij de Gemeente aan te nemen. Verkiest men het eerste, dan blijven hunne kinderen gewoonlijk ongedoopt en toch gevoelen zij behoefte om ze met een goed geweten aan den Heere op te dragen, en is het hun dikwerf eene zielesmart, hunne van God ontvangene kinderen ongedoopt, als heidenen te zien opgroeijen. Voor zich zelve geraken zij ligt in zulk een geval aan het omzwerven, en gevoelen dikwerf de behoeften des harten om zich onder het herderlijk opzicht, bestuur en de vermaningen, invloed en leiding der Kerk te plaatsen, en om welke reden zou men hun dit weigeren? wat zwaarigheid kan hierin voor de Kerk gelegen zijn? Voorwaar volgens onze overtuiging niets dan enkel inbeeldingen ontstaan uit een valsch begrip der zaak.

Laat ook hier de ervaring spreken. Hebben de provinciën bij wien dit in gebruik is zich daarbij slecht bevonden? heeft het bij hen de uitbreiding

der Kerk tegen gewerkt, of is het Christendom bij derzelve Gemeenten ten achteren bij dat van andere provinciën? Men oordeele ook hier met een onbevangen, regtvaardig en billijk oordeel, en wij zijn volkomen verzekerd, dat hier geene enkele gegronde bedenking kan overblijven. Meent gij echter in uwe provinciën door dit na te laten, meer in het belang der Kerk te handelen, zoo doet zulks, een ieder zij in zijn gemoed ten vollen voor den Heere verzekerd; wij wenschen zelfs niet in de verte u hierin te belemmeren noch onze overtuiging u optredingen.

Alzoo hebben wij dan de roeping der Kerk gezien bij de toediening van den Doop in de Gemeente.

Thans gaan wij voort om de roeping van de ouders of doopgetuigen te schetsen met betrekking tot den Doop hunner kinderen. Dat het de roeping der ouders is, om het zaad hun van den Heere geschonken zonder bijgeloof, noch uit sleur of gewoonte, maar uit kracht van Gods bevel, eerbied voor Gods instellingen en het belang van hun kroost, zoowel als tot hunne eigene blijdschap en vertroosting, zoo spoedig mogelijk door den Doop aan den Drieëenigen God op te dragen, behoeft hier slechts herinnerd te worden. En niettegenstaande dit, heerscht er bij vele ouders eene gewoonte, die niet anders dan afkeuring verdient. hierin bestaande, dat zij weken ja zelfs maanden lang somtijds wachten eer ze hun kind ter Doop brengen, zonder dat daarvoor eene noodzakelijke rede bestaat. Deze handelwijze was bij onze vaders onbekend, en is gegroeid op den wortel van het liberalisme; dit toch verloochent de waarheden, die bij den Doop ten grondslag liggen, kent geen Genade-verbond, geloofst aan geene wedergeboorte of nieuwe schepping, met een woord aan geene leerstukken waarop de Doop betrekking heeft, daar alle menschen van natuur volgens hen, als kinderen Gods geboren worden, waartoe zal dan de Doop dienen? Deze verliest hierbij geheel zijne positieve kracht en waarde, en wordt eene zinnelooze plegtigheid, die men alleen ter wille van de menigte, die aan hem als eene oude overlevering, eenen onbestemden eerbied toedraagt, laat staan; bij zulk eene opvatting doet het volstrekt niets ter zaak; of de Doop aan het kind eenige dagen, maanden of jaren vroeger of later bediend wordt. Het verschil tusschen de Gereformeerde Kerk en het thans bestaande Hervormd Kerkgenootschap treedt ook hier te voorschijn. Ziet men de besluiten der Gereformeerde Kerk met betrekking tot de verordeningen op de doopbediening, dan beginnen ze allen met het volgende: „Het verbond Gods zal aan de kinderen der Christenen *zoo haast men dezelve hebben kan*, met den „Doop verzegeld worden.” De Synode van *Dordrecht* 1574 voegt er bij, „tenzij, dat er eene gewigtige zaak is om den Doop een tijdlang „uit te stellen, waarover de kerkeraad zal oordeelen. Maar het begrip „der ouders, die den Doop hunner kinderen begeren, uit te stellen „tot den tijd, dat de moeders zelve hare kinderen ten Doop presenteren, of op getuigen wachten, zulks is geene wettige oorzaak om den „Doop uit te stellen.*) Tegen dit Art. heeft de Synode van het Hervormd Kerkgenootschap, een door haar gemaakt Art. tegen gesteld,

*) *Handboekje*, bl. 82. Art. 57. bl. 85.

en in hare tegenwoordige legio reglementen opgenomen, dat aldus luidt: „De Synode is van oordeel, dat de indruk (hierom is het haar slechts te doen) „van den Doop aanmerkelijk bij de ouders vergroot „zal worden, wanneer niet alleen de vader maar ook de moeder met „het kind ten Doop komt, deze daartoe den tijd harer herstelling „gerust kan afwachten, en wenscht dat de leeraars zoo veel zulks „noodig is, daartoe aanraden.” *)

Hieruit ziet een ieder het onderscheid tusschen den geest en de praktijk der Gereformeerde Kerk en leer, en tusschen die van het alles verwaterend liberalisme. Hebben wij de leer van het liberalisme verlaten en vaarwel gezegd, ook met betrekking tot de leer van den Doop? Waartoe houden we dan hare praktijk en handelen in haren geest, met betrekking tot den tijd van de toediening des Doops aan onze kinderen? Aan deze handelwijze behoort onder ons een einde te komen. De roeping der ouders is echter niet slechts om hunne kinderen ter Doop te brengen zoo haast de tijd dit toelaat, maar ook om zulks op eene godvruchtige en Christelijke wijze te doen. Heeft de Heer hun een zaad gegeven, dat eene onsterfelijke ziel bezit, een wezen voor de eeuwigheid geschapen, dat echter door de zonde, die ons geslacht aankleeft, tot in het binnenste van zijn wezen verontreinigd is, en in dien toestand zelfs het oordeel der verdoemenis onderworpen en waardig is, dat nogtans in weêrwil hiervan, door Gods groote barmhartigheid kan opgenomen worden, zoodat een gekruiste Zaligmaker zijne liefde-armen als tot hetzelfde uitstrekt, de ouders als toeroept: „Laat „de kinderkens tot Mij komen, en verhindert hen niet, opdat ze het „teeken en zegel van Mijne genade mogen ontvangen; opdat Ik het „Mij toeëigene, Mijna naam en den naam van Mijnen Vader op hun „voorhoofd teekene, en het verzekere, dat het tegen al zijn gebrek „en ellende eene rijke en overvloedige genade, tegen al zijne armoede „en schande eene rijke gerechtigheid, heil en eere in den weg des ge- „loofs, in Mij kan vinden.” Voorzeker dan eerst wordt de Doop der jonge kinderen onuitsprekelijk gewigtig in het oog des geloofs, dan zal de geloovige met blijdschap zijn zaad den Heere opdragen, en niet slechts in zijne binnenkamer den genade-zegen van den Drie-eenigen er over afsmeeken, maar ook met de Gemeente des Heeren in het openbaar bij de toediening des Doops, met het oog op de onwankelbare genade-beloften het amen op het gebed voor de toediening des Doops gaande kunnen uitspreken. Dan is dit kerkelijk gebed, bij de toediening des doops in gebruik, waarin gebeden wordt, „dat God door Zijnen Geest deze kinderen Zijnen Zoon „JESUS CHRISTUS wil inlijven, opdat ze met Hem in Zijnen dood be- „graven, ook met Hem mogen opstaan tot een nieuw leven, hun kruis „Hem dagelijks navolgende vrolijk mogen dragen, Hem aanhangen met „een waarachtig geloof, vaste hoop en vurige liefde, en dat ze dit „leven, dat toch niet anders is dan een gestadige dood, om zijnent „wil eenmaal getroost mogen verlaten, en ten laatsten dage voor den „regterstoel van CHRISTUS JESUS zonder verschrikking mogen verschij-

*) Synode van 1817, *Reglement op de openbare Eeredienst.*

nen," Hem regt dierbaar in de volle uitdrukking van zijne begeerte en behoefte voor zijn kroost.

Dan is het zulke ouders bij de toediening des doops aan hun zaad voor hun geloofsoog, als of de Heer zelf hun kind doopt, en de verzekering van zijne genade geeft, terwijl de Dienaar die de functie waarneemt op den achtergrond treedt; van nu af beschouwt hij zijn kind als het persoonlijk verbonds-eigendom des Heeren, aan wien hij het heeft opgedragen en weggeschonken, voor wien hij het heeft op te voeren, en waarvan hij eenmaal rekenschap aan God zal hebben te geven. Daarom is voor hem de belofte voor God en de Gemeente afgelegd, dat hij het kind zal onderwijzen, doen of helpen onderwijzen in de leer der zaligheid, hem bij uitstek heilig en gewichtig. Daarom blijft hij steeds dagelijks de voorbidder voor zijn kroost, de pleiter bij den genadetroon, zoowel als om licht en ware wijsheid voor zich zelve tot eene godvruchtige opvoeding van zijn kroost benodigd. Vroegtijdig zal hij trachten het kind overeenkomstig derzelve kinderlijke vatbaarheid met de waarheid die tot zaligheid is bekend te maken, en het onder den zegen des Heeren eene kinderlijke vrees voor, liefde tot én geloof én hoop in én op God in CHRISTUS in te boezemen, gepaard met waren afkeer van de zonde. Vertoonen zich echter bij het opwassen uit de zaden der in het hart sluimerende zonde, de kiemen van ijdelheid, goddeloosheid en wereldzin; hij zal trachten doorgebeden om den geest der genade, door ernstige en liefdevolle vermaningen en met eigen Christelijk voorbeeld, de zaden der zonde ten onder te brengen; gebruik makende van de betrekking waarin het kind door het Genade-verbond en deszelfs ontvangen Doop tot God staat. Hij zal trachten het bekend te maken met de leer van 's menschen ellende en nood, waarin het van natuur met de gansche menschheid gezonken is, diepe behoefte aan hartveranderende genade en geloof in den eenigen en dierbaren zaligmaker JEZUS CHRISTUS; om het hiertoe te bewegen, zal hij hetzelve onder het oog brengen, dat het alles wat het hiertoe noodig heeft bij den Heere kan vinden, die bij zijnen Doop hem van Zijne gewilligheid hiertoe verzekerd heeft, en hem grond gegeven heeft om met vrijmoedigheid met al zijn nood en behoefte tot Hem te komen, met de verzekering dat, zoo het dit in opregtheid doet, door eenen vriendelijken zaligmaker niet zal worden afgewezen*). Mag zoo de Heer zijne pogingen zegenen, dan zal zulk een ouder het voorregt hebben om van zijn kroost te mogen zien dat het SALOMON's raad in praktijk brengt, dat het aan zijnen Schepper gedenkt in de dagen zijner jongelingschap, en den weg der gerechtigheid verkozen heeft, eer de kwade dagen komen en de jaren naderen waarin het zeggen zou: ik heb geen lust in dezelve. En is er grooter blijdschap voor een ouder hart? Wil een en ander niet gelukken, hij wanhoopt daarom niet aan den goeden uitslag; vertrouwend op de goddelijke toezegging, zegt hij met AMBROSIOUS tot

*) Uit deze voorstelling, zoo wel als uit den geheelen inhoud van dit werkje, zal het den lezer duidelijk zijn, dat wij verre van die praktijk zijn, welke de kinderen der Kerk zonder uitzondering als onverwerpelijk geheiligd onderstelt, dit is volgens onze overtuiging eene grove en gevaarlijke misvatting.

de moeder van AUGUSTINUS, toen ook deze ten verdere scheen te loopen, „Vrees niet mijne ziel, het is niet mogelijk dat een kind van zooveel vermaningen, gebeden en tranen verloren gaat.” In elk geval, zoo het kind dan ook onverhoopt een EZAU of ABSALOM zijn mogt, zoo hebben toch de ouders van zulk een bastaard een vrij en goed geweten voor den Heere bewaard. Is zulk eene Christelijke opvoeding echter door de ouders verwaarloosd, hebben zij het met verbreking hunner belofte bij den Doop aan God gegeven, niet als het eigendom Gods, maar als dat van de wereld en zonde opgevoed en het behaagt den Heer om den doodsengel op hun kroost af te zenden, zoodat ze het als van God vreemd ten grave moeten dragen; o welk eene foltering, welk eene benaauwdheid des harten, welk een onuitsprekelijk bitter naberouw is dan het deel der ouders, wanneer ze geroepen worden om den in rouw gehulde treurige doodsbaar te volgen, en tot zich zelve moeten zeggen: „dit lief en waardig kind, door ons van den Heer ontvangen, door den Heiligen Doop aan God gewijd en reeds lang bekwaam om den inhoud van den Doop te verstaan, en het onderscheid tusschen goed en kwaad te kennen, is uit de wereld gescheiden en in de eeuwigheid verzonken, zonder het groote oogmerk van zijn bestaan, zonder zijne ellende of Verlosser, zonder God of zijnen Zaligmaker te kennen, daarvan is niemand anders dan wij zelve de oorzaak, van ons heeft het slechts een lichamenlijk een kortstondig bestaan ontvangen, helaas! voor een oogenblik! maar geene lessen tot deszelfs waarachtig nut, geene vermaningen tot Godzaligheid, geen onderrigt in den weg der behoudenis, niets dat deszelfs waarachtig welzijn bevorderen kon. Ook de gebeden tot den Genade-troon voor hetzelfde verzuimd, deszelfs Doop ontheiligd, aan God als ontstolen, aan de wereld gegeven en nu in dien eeuwig onzaggelijken staat overgebracht, deszelfs lot voor eeuwig beslist, brengen wij deszelfs ligchaam, ontsproten uit ons eigen ingewand, naar de koude en duistere groeve der vertering. Dit arme ligchaam is nu in de doodkist besloten, en op welke gronden kunnen wij hopen, dat deszelfs kostelijke en onsterfelijke ziel tot den staat van gelukzaligheid is overgevoerd? Moeten wij niet vreezen, niet vreezen met siddering en angst, dat de ziel der door ons verwaarloosde lieveling alreede gevonnisd is door den grooten en regtvaardigen regter des Hemels, dat ze alreede verzonden is naar de wijken der wanhoop, in de eeuwige nacht des verderfs en van altoosduurende duisternis, onder de heirscharen van de vijanden des Heeren? Mogelijk zelfs, terwijl ons oog van tranen vloeit en onze ziel van smart over deszelfs ontijdigen dood in een krimpt, vervloekt het in de buitenste duisternis dien allerrampzaligsten dag waarop het geboren werd, van een' vader zoo *goddeloos*, van eene moeder zoo *zorgeloos*, van ouders als wij geweest zijn. Wie kan de benaauwdheden van zulk een ouderhart uitdrukken, wie de geeselslagen beschrijven die ze in hun binnenste voelen; wanhopende roept het uit: „ABSALOM! ABSALOM „mijn zoon! mijn zoon! och, dat ik voor u gestorven ware,” dan helaas! het is een ijdele wensch, het is vergeefs, de levenslamp is uitgebluscht, het is voor eeuwig te laat! Deze treurige voorstelling is helaas het smartvol beeld van duizende ouders. Laat ze ons ter waarschuwing dienen. Heeft de Heer ons met kinderen gezegend;

ons de opvoeding toebetrouwd, laat ons toch, zoo we eenige liefde gevoelen en medelijden hebben, nog eenige bekommring voor hunne onsterfelijke zielen bezitten, daar ze niets minder dan ons eigen vleesch en bloed zijn, gedachtig aan de beloften die wij bij hunnen Doop hebben afgelegd, en aan de hogde verantwoording die op ons rust, toch met allen ernst trachten de gemoederen der ons toebetrouwde panden op te leiden, tot eene ware en vroegtijdige kennis van CHRISTUS, en in hartelijke liefde voor Zijne waarheid.

Beschouwen wij nu de praktijk, die de gedoopte zelve van zijnen Doop heeft te maken.

Hiermede is het in onzen tijd gewoonlijk allerjammerlijkst gesteld. Daar de gedoopte naam-Christen even als de Roomschegezinde zich door eene beklagenswaardige blindheid geheel op zijnen Doop als een volbragt feit verlaat, weet het volk dat anders kan geacht worden Gods waarheid en instellingen lief te hebben, veelal met hunnen Doop niets te beginnen, en is hij hun in de praktijk slechts eene doode, ledige en ijdele plegtigheid. Daar een ieder, die met de geschiedenis der eerste Christenen slechts ook maar een weinig bekend is, weet, dat de Doop voor hun ook in de praktijk een goddelijk en onwankelbaar onderpand en voor hun gansche leven eene onbedriegelijke en frissche bron van vertroosting was. Dit was overeenkomstig de bedoeling des Heeren en den aard en de natuur van den Heiligen Doop, als teeken en zegel van Gods Genadeverbond, en het is slechts door eene diep ingewortelde valsche theorie en denkwijze over den Doop, dat ook zelfs de geloovige met hunnen Doop veelal niets weten aan te vangen, en deze zegenrijke instelling van God en de praktijk geheel haar doel komt te missen. Aan dezen toestand van zaken behoort, is 't mogelijk, een einde te komen.

De Heilige Doop mag in de Gemeente des Heeren niet langer in de praktijk eene blinde redeloze en nietige plegtigheid zijn. Daartoe moet een ieder beginnen met zijn eigen Doop te leeren kennen. Wij hebben gezien dat hij geen menschelijk verzinsel is, maar eene instelling van Gods genadevollen wil, en wanneer we vernemen, dat God de Vader bij onzen Doop, als op ons voorhoofd de rijke belofte geschreven en verzegeld heeft, „dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade oprigt ons tot Zijne kinderen en erfgenamen aanneemt, en „daarom ons van alle goed verzorgen, al het kwaad van ons weeren of „ten onzen beste keeren wil.” Als onder diezelfde verzekering de Zoon ons betuigt, „dat Hij ons wascht door Zijn bloed van al onze zonden,” en de H. Geest ons verklaart, „dat Hij bij ons wonen en tot lidmaten „van CHRISTUS wil heiligen,” dan voorzeker beteekent en verzekert de H. Doop in 't geheel niets, is slechts eene ijdele vertooning, eene bedriegelijke en misleidende plegtigheid, of hij beteekent in zich zelve onuitsprekelijk veel en is uiterst gewigtig voor ons. Het eerste zal niemand durven zeggen, dit zou godslasterlijk zijn: dus is dan het laatste waar. Is dit zeker, dan moeten wij onzen Doop en de groote waarheden die daarbij ten grondslag liggen, onder den zegen des Heeren, ieder voor zich zelve, trachten te verstaan. De Doop wijst ons op onze onuitsprekelijk diepe ellende, nood en schande, waardoor wij in ons zelve door onzen afval van God hulpeloos verloren voor God liggen, en wijst ons aan, dat wij geheel en

voor eeuwig van alle verwachtingen van ons zelve, en de hoop op eigen redding hebben af te zien. Hij wijst ons aan, dat de weg van zondaars, redding en behoud geheel buiten ons zelve is gelegen in den rijkdom der Goddelijke genade, verzoenings- en levensweg in CHRISTUS den eenigen Zaligmaker, en dat we door een oprecht geloof in waren ootmoed des harten onder den invloed en de kracht des H. Geestes, van deze genade en Zaligmaker voor ons zelve hebben gebruik te maken. En opdat wij zulks met een ootmoedig hart, met eene vertrouwelijke en blijmoedige gerustheid des geloofs, ondanks onze geheele onwaardigheid in ons zelve, zouden kunnen doen, zoo heeft de Heere ons in onzen Doop hiervoor eenen ontwijfelbaren grond gegeven, die in zich zelve bestand is tegen alle twijfelingen en slingeringen des ongeloofs. Daar God in den geheelen reddingsweg van zondaren in alles de eerste is, die met Zijne opzoekende liefde den zondaar voorkomt, zoo is het, dat Hij zelf in onze teedere kindsheid, toen wij onmogelijk naar Hem konden vragen, ons is voorgekomen, met ons een eeuwig Verbond oprigtte, ons daarin verklaarde, dat Hij zoo waarachtig als Hij leeft geen lust in onzen dood en in ons verderf heeft; maar ons in den weg des geloofs, door Hem zelve geopend, tot een genadig God en Vader zijn wil, opdat wij, bij het ontwaken onzer diepe behoefte aan den Heere, die alleen ons ware leven zijn kan, op deze belofte zouden kunnen staat maken, en alzoo door twee onveranderlijke zaken, ons van Zijnen genadevollen wil heeft verzekerd, (de door God op onze voorhoofden geschrevene belofte en het Sacramentele zegel) waarin het onmogelijk, dubbel onmogelijk is, dat God liegen zou, en opdat wij voor ons geheele leven in onzen Doop als een getuige Zijner genade, eene altoos frissche bron van vertroosting en bemoediging zouden hebben, en daarin een altoosdurend onderpand zouden bezitten, om ook na alle afdwaling en zonde niet wanhopig daarin zouden blijven liggen, maar op dien van God gegeven grond, in een verbroken hart met waar zonde-rouw en oprecht geloof met den verloren zoon hierdoor gesterkt, tot den God en Vader van alle genade en barmhartigheid zouden terugkeeren.

Beschouwen wij op deze wijze den H. Doop als eene voorwerpelijke getuigenis der Goddelijke genade, dan kan de ware praktijk, die de doopeling van zijnen Doop heeft te maken, ons niet meer duister zijn. Zij kan geene andere zijn dan met een ootmoedig en door den H. Geest gewerkt geloof, de goddelijke belofte vertrouwelijk voor zich zelve aan te nemen zich toe te eigenen, en door dit geloof zich aan den Heere met zijn geheel hart over te geven, en zoo hij het doet, zal hij in zijnen Doop zijn geloof versterkt, zijne rust bevorderd, en zijne behoudenis ten eeuwigen leven verzekerd vinden; zich in het onderwerpelijk bezit gesteld zien, en in een onverliesbaar eigendom hebben, wat hem voorwerpelijk door God in den Doop geschonken was. Wanneer wij op deze wijze van den Doop gebruik maken, zal hij ophouden voor ons hart eene ijdele en nietsbeteekenende zaak te zijn; integendeel hij zal als eene goddelijke instelling, als een onderpand Zijner rijke genade, eene rijke en frissche bron van vertroosting voor geheel ons leven worden, dan zullen wij ons schamen, en ver-

wonderen, dat wij door eene jammerlijke onkunde en blindheid zulk een' rijken schat zoo lang ongebruikt lieten liggen.

Ziedaar het gebruik, dat wij van onzen Doop voor ons zelve hebben te maken. Schenke de Heere dat dit veel geschiede!

Vergun ons nu, waarde lezer de vrijheid, dat wij de ernstige vraag aan uw hart en geweten mogen rigten, of gij van uwen Doop (of zijt gij misschien niet gedoopt) dit gebruik maakt? of ze u tot dit einde gediend heeft en gij er werkzaam mede geworden zijt voor den Heere? Oordeel over u zelve met dien ernst, dien het gewigt van het onderwerp vordert en beantwoord ze aan uw eigen geweten als in de tegenwoordigheid Gods. Zijt gij gedoopt? dan zijt gij ook zelve door uwe ouders of getuigen aan den Heere opgedragen, dan heeft de Heere ook aan uw voorhoofd Zijne rijke belofte beteekend en bevestigd; doch ook gij moet weten, dat in alle verbonden twee deelen begrepen zijn, dat uw Doop dus niet slechts de belofte van Gods zijde, maar ook de heiligste verpligting van uwe zijde inhoudt; ook u is toen door den Dienaar in Gods naam voorgehouden, dat gij door den Doop vermaand en verpligt wordt om den eenigen God, Vader, Zoon en Geest aan te hangen, en lief te hebben, met geheel uw hart, verstand en alle krachten; dat gij de wereld hebt te verlaten, haar niet zult liefhebben en een nieuw Godzalig leven zult leiden. Of is u dit alles misschien vreemd, of denkt gij mogelijk dat uw eigen Doop u zelve niet aangaat; wie zou die dan toebehooren? of leeft gij misschien (en hiervoor vreezen wij met velen) in ongeloof, onbekeerlijkheid en blindheid daar heen, als een zonde- en werelddienaar? Laat u dan bijtijds waarschuwen, en weet voorzeker, dat daar gij eenmaal gedoopt zijt, zoo voortwandelende als een versmader van Gods goedheid en verachter Zijner genade in CHRISTUS, volgens verdienste zult gestraft worden, en een verschrikkelijk uur te gemoet treedt. God toch laat zijne genade en goedheid ten einde toe niet straffeloos vertreden, noch zich zelve door zijne schepselen bespotten; slaat uwen Bijbel op en lees uw vonnis, gij vindt het bij Luk. 10: 14 en Hebr. 10: 29. Deinst gij voor dit oordeel terug, keert u dan bijtijds in geloof en ootmoed des harten tot den Vader van alle barmhartigheid, aan wien gij bij uwen Doop zijt opgedragen, dien gij zoo smadelijk als onverdiend den rug hebt toegekeerd. Hij is het, die als op u terugkeer wacht, u vriendelijk tot zich noodigt, u als met de hand wenkt en toeroept: „Keert weder gij afkeerige kinderen, en Ik zal uwe afkeerigheid genezen.” Twijfelt gij in uw geweten of gij bij God naar al uwe vele en langdurige afwijkingen nog genade en vergeving zult vinden, zoo laat u door uw misleidend ongeloof niet verontmoedigen. Daar gij in uw' eigen Doop een gewis en zeker onde. pand van God bezit, dat ge ondanks al uwe schuld en afwijking hoe groot en veel zij ook mogen zijn, zoo ge u in opregtheid tot den Heere wendt, in gunst en genade zult worden ontvangen, en als de verloren zoon door den Vader, gelijk deze zult worden aangenomen, maakt slechts dat gebruik van uwen Doop, door de genade Gods, dat boven genoemd is.

Maakt daartoe een naarstig gebruik van de genade-middelen. woon het onderwijs op de Catechisatiën getrouwelijk bij, verzuimt

bovenal de openbare prediking niet; stelt ge belang in uw heil? bid dan den Heere om de genade, leiding en kracht van zijnen H. Geest, u bij uwen Doop toegezegd en beloofd. En gunt u zelve geen rust, tot dat gij door het geloof in waarheid deelachtig geworden zijt, hetgeen u door God, bij uwen Doop is toegezegd, opdat niet alleen het waarachtige heil uwer ziele gewaarborgd is, maar gij ook (zoo gij nog geene belijdenis des geloofs, bij de gemeente hebt afgelegd), door en langs dezen weg in staat moogt gesteld worden, om zulks op eene Christelijke en Gode verheerlijkende wijze te doen.

De belijdenis des geloofs is toch in deszelfs aard en natuur niets anders, dan de openbare betuiging van deelneming en instemming met en de persoonlijke goedkeuring en bevestiging van uwen Doop. Immers, toen gij gedoopt werdt, waart gij van wege uwe jongheid niet instaat om zelf te antwoorden op hetgeen u bij de toediening van den Doop, als den inhoud van denzelfden, volgens den aard en de natuur van Gods Genade-verbond werd voorgehouden, daarom antwoordden toen uwe ouders, en beloofden den Heere, dat zij bij uw opwassen zouden zorgdragen, dat gij zelve in de waarheid onderwezen en door eene Christelijke opvoeding in staat zoudt gesteld worden, om zelf uw antwoord te geven, of ge met uwen Doop, Gods Genade-verbond, en den daarin geopenbaarden heilsweg instemdet. Daarom wacht de Heer en de gemeente op uw antwoord, dat ge, de door God aan u geschonkene doopsbelofte, door oprecht geloof aanneemt, en met een volle overgave aan den Drieënen God hem wilt dienen, aanhangen, en lief hebben.

Zoo ziet ge, dat uw Doop u tot het doen eener geloofsbelijdenis roept, en tevens dat de belijdenis, niet gelijk men gewoonlijk denkt, eene zuivere, van den Doop afgescheidene, op zich zelf staande zank en handeling is; maar dat zij voor den belijdenis doende, niets anders is dan eene eigene, persoonlijke herhaling van instemming met den Doop, het zegel en amen op denzelfden, en dat zij daarop terugwijst, al verder, dat zij is eene inzegening in de Gemeente tot persoonlijk lidmaatschap, met volledige toekenning van de regten der Kerk reeds aan uw dooplidmaatschap verbonden, doch zonder belijdenis niet kan genoten worden. Op deze wijze zal het heil uwer onsterfelijke ziel worden bevorderd, zult gij aan uwe doopsverplichting voldoen, in de rij der geloovigen en getuigen van JEZUS CHRISTUS opgeschreven, en als zoodanig opentlijk door het Hoofd der Kerk in eenheid en gemeenschap met alle geloovigen erkend worden.

Hebt ge echter geen lust tot het doen eener geloofsbelijdenis, en laat ge daardoor het antwoord van uwen Doop dat gij zelve brengen moet, achter; zoo levert gij hierdoor stilzwijgend het treurig bewijs, dat gij de handeling van uwe ouders, die u hebben doen doopen afkeurt en veracht; dat gij Gods Genade-verbond als niet welgeordineert afkeurt, deszelfs rijke beloften voor niets houdt, in den eisch van dit verbond geen' zin noch lust hebt, en in zonde, ongelooft en onbekeerlijkheid wilt volharden en voortgaan. Zegt ge neen, dit is het doel niet, daarvoor bestaan andere redenen? welnu, wat zijn dit voor redenen; doet ze ons hooren en wij zullen ze beproeven of ze wezenlijk van beteekenis zijn. Uwe eerste bedenking is mogelijk, dat gij nog te jong zijt om belijdenis te doen, welnu, hoe oud zijt

gij en hoe vele jaren moet men, om geloofsbelijdenis te doen, tellen? wilt ge hierover het oordeel van een' grooten man, van den hervormer CALVIJN hooren, zoo zullen wij u ten wille het aan den voet van deze bladzijde plaatsen. *)

Bij hem zult ge zeker voor uwe denkwijzen niet veel steun vinden, gij zijt het vast niet met hem eens, misschien is de hervormer in dezen wel onregtzinnig. CALVIJN zelf ongereformeerd!!!! Wat kunnen de tijden en denkwijzen al veranderen.

Wel moet men toestemmen, dat onze kinderen op dien leeftijd niet in staat zijn om belijdenis te doen, maar of zulks aan hunne jaren dan wel aan gebrek aan onze opvoeding en onderwijs te wijten is, is nog al eene andere vraag.

Gij hebt echter meer bezwaar, gij zijt namelijk niet in staat om eene behoorlijke belijdenis der waarheid af te leggen, gij hebt zoo aanstonds van den groote hervormer gehoord, dat het kind van een Christen dit reeds op zijn tien- of twaalfjarigen leeftijd behoort te zijn. Wiens schuld is het, waar ligt de oorzaak, dat gij geene meerdere kennis van de grondstukken des geloofs hebt, ligt deze welligt niet bij u zelve, dat gij het onderwijs, dat u daartoe in staat kan stellen, verzuimt, meer smaak in het bedenken van de ijdelheid der jeugd en aardsche dingen hebt, dan in de dingen die boven zijn?

Maar zegt gij, die belijdenis doet, is ook verpligt den dood des Heeren te verkondigen, en aan de bediening van het H. Avondmaal deel te nemen? Het is zoo. Maar meent ge dan in goeden ernst dat niet slechts de kerkelijke verpligting tot het gebruik des Avondmaals, maar ook de roeping hiertoe als een heilige pligt van Gods wege dan eerst op u gebragt wordt, wanneer gij belijdenis des geloofs hebt afgelegd? dan tast gij in uwe meening zeer zeker mis, daar de verpligting om den dood des Heeren te verkondigen, niet op uwe belijdenis, ofschoon deze u kerkelijk den toegang opent, maar op uwen Doop gegrond is en daarvan uitgaat. Het gebod: „doet dat ter Mijner gedachtenis” is gesproken tot allen die in de Gemeente van CHRISTUS den H. Doop ontvangen hebben, derhalve is dit gebod ook tot u ge-

*) „Dit zou zijn” zoo spreekt hij „de beste wijze van onderwijzen, in dien men een formulier een exemplaar had (een beknopt boekje van onderwijs) eigenlijk tot dezen handel beschreven en verordend, vervattende en gemeenzaam uitleggende den korten inhoud van bijna alle hoofdstukken onzer religie in welke de gansche Kerk der geloovigen zonder tegenspreken moet instemmen. En dat een kind van tien jaren of daaromtrent zich presenteerde voor de Gemeente om belijdenis des geloofs te doen, dat het van elk bijzonder hoofdstuk ondervraagd werd, en op ieder van dien antwoord geeft, en indien het iets niet wist of niet wel verstond, dat het werd onderrigt en op deze wijze in de tegenwoordigheid en bijzijn der Gemeente belijdenis deed van het eenig, waarachtig en opregt geloof, waarmede het geloovig volk eendragtelyk de eenige Godsdienst eer bewijst. „Indien deze discipline heden plaats had” zoo vervolgt de hervormer, „voorwaar de traagheid van sommige ouders zoude worden opgescherpt en verbeterd. Dewelke de onderwijzing van hunne kinderen die zij nu als eene zaak, die hun niet aangaat, zorgeloos verzuimen, als dan zonder openbare schande niet achter wege zoude kunnen laten. Daar zou onder het Christen volk eene meerdere eendragt des geloofs zijn, de onwetendheid en de onervarenheid zoude in dezen zoo groot niet wezen, sommigen zouden door nieuwe en vreemde leeringen niet zoo ligtvaardig weggerukt worden. Institutio IV boek Cap. 13: vs. 13.

spoken. Dit is duidelijk. Jezus zeide tot Zijne Apostelen: „gaat heen in de geheele wereld en predikt het Evangelie allen creaturen, hen doopende in den naam des Vaders, des Zoons en des H. Geestes, hun leerende te *onderhouden alles* wat Ik u geboden heb.” Daar het nu zonder twijfel is, dat de deelneming aan het Avondmaal eene der voornaamste geboden van CHRISTUS is, zijn alle gedoopten hiertoe dus geroepen. Het is zoo, zegt gij misschien, dat dit als roeping en verpligting geldt, doch gij hebt voor u zelveu gemoedelijk bezwaar, om aan het Avondmaal deel te nemen, omdat gij van u zelveu niet gelooven durft, door een opregt geloof CHRISTUS te zijn ingeplant, en in waarheid tot God bekeerd te zijn; dit is zeer wel mogelijk, doch indien ge in den waan verkeert, dat gij dit met zekerheid voorafgelooven en weten moet, zoo tast gij zeer zeker mis, met volkomen zekerheid te weten dat wij CHRISTUS zijn ingelijfd en een opregt geloof hebben, het geestelijk kindschap bezitten, is voorzeker de allerhoogste geloofstrap waartoe een Christen in dit leven komen kan. En voorzeker een troostrijk en zeer zalig voorregt waarnaar ieder Christen te staan heeft; zij is echter tot zaligheid niet noodzakelijk, veel minder om ten Avondmaal te komen. Dit vooraf met zekerheid te willen weten, vóór dat wij Gods bevel aan ons gehoorzamen, is gelijk aan zeker iemand, die volstrekt weigerde de door den geneesheer voorgeschrevene medicijnen te gebruiken, voor hij zeker wist, dat hij genezen was.

Trouwens, bedoelde onderwerpelijke verzekering van onzen genadestaat, zal ze onbedriegelijk zijn, moet niet verkregen worden door eenige van buiten aankomende indrukken en voorkomingen, alermint door eene bijzondere openbaring: maar door eenen vertrouwelijken, kinderlijken en innigen geloofs-omgang met God, gepaard met een teeder, waar, Godzalig en Christelijk leven, zoodat men in den weg van heiligmaking en ongeveinsde godsvrucht den boom uit de vrucht leert kennen. Daar nu onze harten alleen gereinigd kunnen worden van het zonde-wezen en de doodewerken, om den levenden God te dienen, door het geloof in CHRISTUS en den rijkdom der door Hem verworven Goddelijke genade, en het Avondmaal eene der van God verordineerde middelen is om het geloof daarin te versterken, te vermeerderen en uit te breiden in onze harten, zoo is het dan zeker, dat men, bedoelde verzekering niet vooraf behoeft te bezitten, daar ze slechts de vrucht en uitwerking van het regt gebruik des Avondmaals zijn moet.

Bovendien verklaart immers niemand door ten Avondmaal te gaan, dat hij alreeds deze verzekeringen bezit: maar wel dat hij in zich zelveu door ellende en schuld omringd, midden in den dood ligt en zijne zaligheid en behoudenis geheel buiten zich zelveu zoekt, in de volmaakte verdiensten van JEZUS CHRISTUS den gekruisten, en de door Hem verworvene genade en zaligheid voor zondaren, dat hij met schuld en zonde-rouw daartoe zijn toevlugt neemt, eene begeerte des harten heeft, om den ouden mensch met zijne werken af te leggen, met een voornemen des harten om den Heere aan te hangen.

Misschien zegt ge, dit alles zal mogelijk waar zijn, maar is op mij niet van toepassing, want ik ben hoewel gedoopt, en aan den Drie-

eenigen God opgedragen, nogtans een geheel indrukkeloos en zorgeloos zondaar, die in ongelooft en onbekeerlijkheid voortwandelt, slechts de zonde en wereld dient en lief heb, en die tot nog toe in dien weg wenscht voort te gaan en te volharderen.

Is dit zoo, is dit waarlijk zoo? dan kunnen wij u slechts met droefheid en leed des harten zeggen, dat gij voorzeker een allerongelukkigst en rampzaligst wezen zijt, misschien wel het ongelukkigste en betreurenswaardigste voorwerp, dat op Gods aardbodem wandelt, zoo blijvende en in dien weg volhardende, is uwe verdoemenis voor eeuwig verzekerd.

Wilt gij echter op deze wijze leven en in dezen weg voortgaan, en zijt gij daartoe ten volle besloten, dan hebt gij om de eer der Godsdienst en van uwen Doop, ter wille van de Gemeente Gods, echter nog ééne zaak te volbrengen, en daar zult gij dan zeker niet tegen zijn, het is deze, dat gij dan in het openbaar uwen Doop afzweert, komt daartoe in persoon voor den predikstoel, en legt daar deze verklaring af: „Ik verklaar in deze vergadering hier openlijk „voor den God van hemel en aarde, en voor zijne H. Gemeente, „dat ik geen genoeg neem in den H. Doop, mij in mijne jon- „heid op begeerte mijner ouders toegediend, en zweer hier plegtig, dat „ik nu en voor eeuwig afstand doe van het Verbond der genade en dus „ook van alle door den Doop aan mijn voorhoofd bezwoorene genade der „goddelijke barmhartigheid, en doe alzoo voor eeuwig afstand van „den Drieëenigen God van ouds den God der ware geloovigen.”

Dan zijt ge niet meer tot ergernis der Gemeente Gods, tot droefheid der Godsvruchtigen, en kunt als een Heiden en Tollenaar als een overgegeven goddelooze buiten de Kerk leven en wandelen, zoo goddeloos als gij wilt, ten tijd toe, dat de korte span uws levens geëindigd is en de droevige en zwaarwigtige rekening van uwe goddeloosheid en dwaasheid, u door den heiligen toorn Gods te huis gezonden wordt. Beeft gij hierop terug, betracht dan uwen Doop en wend u tot God, die gij verlaten, tot Zijne genade, die gij verstooten en tot Zijn volk, dat gij geërgerd en bedroefd hebt.

En hiermede zullen wij onze verhandeling, over de praktijk des Doops sluiten, worde hij door ons voortaan uit dit gezichtspunt beschouwd en in praktijk beoefend, dan zal hij ophouden bij de meesten eene ijdele ceremonie, eene onvruchtbare en ledige plegtigheid te zijn, dan zal de H. Doop datgene worden wat hij naar aard en natuur behoort te zijn, eene frissche, vertroostende en heiligende bron voor geheel ons leven.

